

Καρταλίου
ΜΥΡ. ΚΑΛΑΜΟΨΥΣ — Μ. ΠΑΠΑΜΑΥΡΟΥ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΒΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ήτοι

ΑΘΗΝΑ — ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

Σημείον
 ροπήν και φίλιν
 Παιδ Πανταυαδου
 I. 'Ο Γεωργος. *Γεωργ*

• Εἶναι ἓνα λαμπρὸ πρωὶ τοῦ φθινόπωρου.
 • Ὁ ἥλιος λάμπει.

Στὸν οὐρανὸ δὲ φαίνεται κανένα συννε-
 φάκι. Φυσᾷ ἐλαφρὸ βοριαδάκι.

Ἡ μικρὴ πόλη, χτισμένη στὴ ρίζα τοῦ
 βουνοῦ, ἀστράφτει στὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Τὰ
 σπιτάκια της εἶναι κατάσπρα.

Ὀλην τὴν νύχτα ἔβρεχε. Καὶ τὰ κερα-
 μίδια τῶν σπιτιῶν, φρεσκοπλυμένα, εἶναι
 κόκκινα κόκκινα. Μέσα στοὺς δρόμους φαί-
 νονται ἀκόμη ἐδῶ κι' ἐκεῖ νερά, καὶ στίς ἄ-
 κριες τρέχουν μικρὰ ποταμάκια.

Πρωὶ πρωὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι χαρούμενοι
 πᾶνε στὴ δουλειά τους.

* *

Ὁ κύρ Δημήτρης στέκεται στὴν πόρτα
 τοῦ μικροῦ σπιτιοῦ του· κοιτάζει μὲ ἀγάπη
 τὴ βρεγμένη καὶ μαλακὴ γῆ τοῦ περιβο-

τὴ γῆ. Σήκωνε ψηλὰ τὸ τσαπί του καὶ τὸ κατεβαζε μὲ ὀρμὴ στὴ γῆ, καὶ τὸ τσαπί σήκωνε μεγάλους βώλους χῶμα.

Καὶ σιγὰ σιγὰ, ἐκεῖ πού δούλευε, θυμό-
ταν καὶ τὸ σχολεῖο. Θυμόταν τ' ἄλλα τὰ
παιδάκια, θυμόταν τὰ παιγνίδια, πού ἔπαι-
ζαν μαζί, θυμόταν τὶς ἱστορίες, πού διάβα-
ζαν στὸ βιβλίο τους καὶ τὴν καλὴ κυρία,
πού τοὺς ἔλεγε τόσα ὠραῖα παραμύθια. Καὶ
ἄρχισε τώρα νὰ βρίσκη πὼς δὲν ἦταν ἄσχη-
μα καὶ στὸ σχολεῖο, καὶ μάλιστα στὸ διά-
λειμμα.

2. Στὸ Σχολεῖο.

Ὁ κὺρ Δημήτρης καὶ ὁ Γιώργος ξεκίνη-
σαν τὴν ἄλλη μέρα γιὰ τὸ σχολεῖο.

Ὁ Γιώργος ἔχει στὴν πλάτη του τὴ
σάκα του, καὶ στὸ χέρι του κρατεῖ τὸ ἐνδει-
χτικό του.

Περπατεῖ πεταχτὸς καὶ χαρούμενος. Νὰ
ἡ πόρτα τοῦ σχολείου.

Ὅταν μπῆκαν στὴν αὐλὴ, ἔρριξε ὁ Γιώρ-
γος μιὰ ματιὰ γύρω του. Ὅλα τοῦ ἦταν
γνωστά.

8.
 Ὁ Γιῶργος ἔχει στὴν πλάτη του τὴ σάκκα του, καὶ στὸ χέρι του κρατεῖ τὸ ἐνδειχτικὸ του (σ. 6).

Νά ἡ γωνιά πού ἔκαναν σπιτάκια μέ πέ-
τρες καί ξυλαράκια.

Νά καί τὸ σκαλοπάτι πού πηδοῦσαν τὰ
παιδιά.

Νά καί ὁ πάγκος, πού ἔμπλεξε μιά μέ-
ρα κι ἔσκισε τὴν ποδιά του.

Τὸ καθετὶ τοῦ θυμίζει καί μιά ἱστορία.
"Ὅλα τὰ ξαναβλέπει μέ χαρά.

« Καλῶς τὸν κύρ Δημήτρη » εἶπε ἡ δα-
σκάλισσα. ἡ κυρία Σοφία, ὅταν τοὺς εἶδε,
καί τοῦ ἔδωσε τὸ χέρι της νὰ τὸν χαιρετήσῃ.
"Ἐπειτα χαίδεψε τὸ Γιῶργο.

« Ἐσὺ μεγάλωσες, Γιῶργο. Θὰ εἶσαι τώ-
ρα καί στὴ δεύτερη τάξη. Μοῦ ἔφερες τὸ
ἐνδειχτικό σου ; »

Ὁ Γιῶργος ξετύλιξε τὸ ἐνδειχτικό του
καί τῆς τὸ ἔδωσε. Ἡ κυρία τὸν ἔγραψε σὲ
ἓνα μεγάλο βιβλίο.

« Κυρία δασκάλα, νὰ μοῦ τὸν προσέχῃς
τὸ Γιῶργο » εἶπε ὁ κύρ Δημήτρης. « Πρέπει
νὰ μάθῃ καλὰ γράμματα. Γι' αὐτὸ κοπιά-
ζομε κι ἐμεῖς ὅλη τὴν ἡμέρα, γιὰ νὰ γίνουν
τὰ παιδιά μας καλύτερα ἀπὸ μᾶς ».

— « Ἐννοα σου, κύρ Δημήτρη, εἶπε ἡ
δασκάλισσα. Καί τὸ Γιῶργο, καί τ' ἄλλα
παιδάκια τὰ ἔχω σὰ δικά μου παιδιά ».

Ἄμα ὁ Γιώργος κατέβηκε στὴν αὐλή, τὸν τριγύρισαν τ' ἄλλα παιδιὰ. Ὁ Νίκος, ἡ Ἀννίτσα, ἡ Ἐλενίστα, ὁ Κώστας καὶ ἄλλα.

Μιλοῦσαν ὅλα μαζί καὶ τὸ καθένα ἔλεγε ποῦ ἦταν καὶ πῶς πέρασε τὸ καλοκαίρι.

«Ἐγὼ ἦμουν στὴ θάλασσα, ἔλεγε ὁ Κώστας, καὶ μιὰ μέρα πῆγα μὲ τὸν πατέρα μου στὸ ψάρεμα καὶ πιάσαμε πολλὰ ψάρια».

— «Κι ἐμεῖς πῆγαμε στὸ βουνό» ἔλεγε ὁ Νίκος. «Καὶ νὰ δῆς κοπάδια ποὺ περνοῦσαν, καὶ κάτι μεγάλα σκυλιά!»

— «Κι ἐγὼ πῆγα στοῦ θείου μου τὸ χωριό. Πηγαίναμε κάθε μέρα στ' ἀμπέλια καὶ στρώγαμε σταφύλια. Εἶχε καὶ σῦκα καὶ ροδάκινα» ἔλεγε ὁ Γιώργος.

3. Ἡ Φωτογύα.

Τὰ παιδιὰ μέσα στὴν τάξη περιμένουν τὴ δασκάλισσα γιὰ ν' ἀρχίσῃ τὸ μάθημα. Ἀπὸ τὰ παράθυρα μπαίνει ὁ ἥλιος καὶ γεμίζει τὴν αἴθουσα, λές χαίρεται κι αὐτὸς ποὺ καλημερίζει πάλι τὰ παιδιὰ μέσα στὸ σχολεῖο. Τὰ θρανία φρεσκοδαμμένα, λάμ-

πουν. Λάμπουν καὶ τὰ πρόσωπα τῶν παιδιῶν.

Ἡ πόρτα ἀνοίγει καὶ μπαίνει μέσα ἡ κυρία Σοφία. Εἶναι νέα, ξανθή, κι ὅλο γελᾶ.

Κρατᾷ ἀπὸ τὸ χέρι ἓνα κοριτσάκι, πὺ τὰ παιδιὰ πρώτη φορὰ τὸ βλέπουν. Εἶναι ἓνα κοριτσάκι παχουλό, ροδοκόκκινο, μὲ μαῦρα μαλλιά καὶ μὲ κάτι μαῦρα ἐξυπνα μάτια, πὺ κοιτάζουν ὅλη τὴν τάξη ὁλόισα καὶ θαρρετά.

Μονομιᾶς παύει ὁ θόρυβος. Τα μάτια ὅλων τῶν παιδιῶν στρέφονται περίεργα στὴ νέα μαθήτρια.

Ἡ Φωτούλα δὲ σάστισε, ποῦ ἔγινε ἔτσι ἑξαφνα σιωπὴ στὴν τάξη. Κοίταζε τώρα ἓνα ἓνα τα παιδιά τοῦ πρώτου θρανίου.

«Σᾶς ἔφερα μιὰ νέα συμμαθήτρια» λέει ἡ δασκάλισσα. «Τὴ λένε Φωτούλα.

»Εἶναι καλὸ κοριτσάκι. Ἐρχεται πρώτη φορὰ στὸ σχολεῖο καὶ δὲ μᾶς γνωρίζει ἀκόμη. Νὰ φανῇτε καλοὶ κι εὐγενικοὶ μαζί της.

»Πρέπει νὰ παίξετε μαζί της γιὰ νὰ μᾶς γνωρίσῃ καὶ νὰ συνηθίσῃ στὸ σχολεῖο μας».

Ἡ Φωτούλα κάθεται ἀνάμεσα στὴν Ἀννίτσα καὶ τὸ Γιώργο, ποῦ τῆς ἔκαμαν θέσῃ στὸ θρανίό μὲ μεγαλα εὐχαρίστηση.

Αὐτὴ τὴν ὥρα τὰ παιδιά ζωγράφιζαν. Ὁ Γιώργος τῆς ἔδωσε ἓνα μολύδι κι ἡ Ἀννίτσα ἓνα χαρτί, καὶ ζωγράφισε κι ἡ Φωτούλα ἓνα σπιτάκι.

4. Τὰ καινούργια βιβλία.

Ἡ κυρία Σοφία ἔφερε μαζί της ἓνα δέμα βιβλία.

« Εἶναι τὰ καινούργια σας βιβλία » εἶπε στὰ παιδιά.

— « Ἄαα » ἀκούστηκε μέσα στὴν τάξη.

Ἡ δασκάλισσα ἄρχισε νὰ λύνη τὸ δέμα. Τὰ παιδιά μὲ ὀρθάνοιχτα μάτια κοίταζαν τὰ βιβλία.

Μερικὰ ἀπλώναν καὶ τὰ χέρια τους.

Ἡ δασκάλισσα ἄρχισε νὰ τὰ μοιράζη.

« Καὶ μένα, καὶ μένα » φώναζαν τὰ παιδιά.

Τὸ κάθε παιδὶ πῆρε τὸ βιβλίο του. Τί χαρὰ ἦταν ἐκείνη!

Τὸ βιβλίο αὐτὸ ἦταν πιὸ χοντρὸ ἀπ' τὸ περσινό.

« Αὐτὸ ἔχει πιὸ πολλὲς ἱστορίες καὶ πιὸ πολλὲς ζωγραφιές » φώναξαν μερικὰ παιδιά.

Τὸ γύριζαν ἀπ' ἐδῶ, τὸ γύριζαν ἀπ' ἐκεῖ. Τὸ ἀνοίγαν κι ἔβλεπαν τὶς εἰκόνες.

Μερικὰ παιδιά βιάζονταν νὰ κόψουν τὰ φύλλα μὲ τὰ χέρια τους.

« Ὅχι μὲ τὰ χέρια » εἶπε ἡ δασκάλισσα

Μ'ένα μαχαιράκι ἔκοψε ἡ ἴδια τὸ πρῶτο φύλλο καὶ ἄρχισε τὸ μάθημα.

Β. Τὸ σπίτι τῆς Φωτούλας.

Κάπου κάπου τὸ μεσημέρι περνᾷ ἀπὸ τὸ σχολεῖο ὁ πατέρας τῆς Φωτούλας. Τὴν παίρνει καὶ πηγαίνουν στὸ σπίτι. Ὁ πατέρας τῆς Φωτούλας εἶναι γιατρός.

Τὸ σπίτι τους εἶναι ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα στὴ μικρὴ πόλη. Εἶναι χτισμένο ἀπάνω στὴν πλατεῖα.

Εἶναι ἄσπρο καὶ τὰ παράθυρα πράσινα. Πρὸς τὸ μέρος τῆς πλατείας ἔχει δυὸ μεγάλα μπαλκόνια, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ πίσω μιὰ μεγάλη ταράτσα. Ἀπὸ κεῖ βλέπεις ὅλα τὰ βουνὰ τριγύρω, τὸν ἥλιο ἅμα βασιλεύει καὶ ὅλη τὴν πόλη.

Πίσω ἀπὸ τὸ σπίτι εἶναι ἓνα μεγάλο περιβόλι μὲ πολλὰ δέντρα καὶ λουλούδια.

Τὸ περιβόλι γύρω γύρω ἔχει κάγκελα. Ἡ ἐξώπορτα εἶναι σιδερένια καὶ τόσο πλατιά, πὺ μπορεῖ καὶ τὸ ἀμάξι νὰ περάσῃ.

Τὸ σπίτι μέσα ἔχει πολλὰ δωμάτια,

Όλα ἔχουν ὠραῖα ἔπιπλα. Ἡ Φωτούλα μὲ τ' ἀδερφάκια της ἔχουν ξεχωριστὴ κάμαρα, ποὺ παίζουν.

Αὐτὴ δὲν ἔχει πολλὰ ἔπιπλα, γιὰ νὰ ἔχουν τὰ παιδιὰ τόπο γιὰ τὰ παιγνίδια τους.

Ὁ Γιῶργος δὲν ἔχει πάει ἀκόμη στὸ σπίτι τῆς Φωτούλας.

6. Οἱ κοῦκλες τῆς Φωτούλας.

Καθισμένη χάμω, πάνω στὸ χαλί, ντύνει ἡ Φωτούλα τὶς κοῦκλες της.

Εἶναι ὅλες στὴ σειρά. Ἡ Ρήνα, ἡ Πόπη, ὁ Γιάννης, ἡ Μπεμπέκα.

Σήμερα πρέπει ὅλες νὰ εἶναι ὠραῖα ντυμένες καὶ νὰ εἶναι ὁμορφες. Σήμερα εἶναι μεγάλη γιορτὴ. Εἶνε τὰ βαφτίσια τῆς Μπεμπέκας, ποὺ κοιτάζει ἐκεῖ στὴν ἄκρη μὲ μεγάλα μάτια καὶ σὰ σαστισμένη. Όλες τὶς κοῦκλες της τὶς ἀγαπᾷ τὸ ἴδιο ἡ Φωτούλα, γιὰτὶ ὅλες εἶναι παιδιὰ της. Μὰ πιὸ πολὺ ἀγαπᾷ τὴν Μπεμπέκα, μὲ τὰ μεγάλα σαστισμένα μάτια, γιὰτὶ εἶναι μικρὴ, πολὺ μικρὴ ἢ καημένη, καὶ δὲν ξέρει ἀκόμη νὰ πῇ οὔτε μαμὰ οὔτε μπαμπά.

Ἡ Φω
κουτιά, γ
μα κομμάτ
κορδέλες.

νει μιὰ
λίζει ὅσ

Νά,
μες. Τό

« Ε

έναν κ

μέ μι

σάν

κάνο

Ἀλλ

στή

δίνει

Τ

μισο

καὶ

στῇ

σου

ὁ κύρ

Μπεμπέ-

τάκι. Δυὸ

έρια. Κα-

κι.

φέρει τὸ

πρὸς-

τὸ πούν

. Καὶ

τσι-

νωφο-

τὸ τυ-

ρούχο.

ι. δὲ

στήν

τ' ἀ-

μά-

νιέρα πού

ἔστι καὶ οἱ

μαρτυριές, καὶ μικρὰ λουλουδάκια δεμένα με
μιὰ κορδελίτσα.

Τώρα ἀνοίγει ἡ Φωτούλα τὴν πόρτα καὶ
φωνάζει τ' ἄλλα παιδιὰ. Φτάνει καὶ ὁ Γιῶρ-
γος.

Εἶναι καλεσμένος ἀπὸ τὴ Φωτούλα, για-
τὶ αὐτὸς μάλιστα θὰ γίνη νονὸς τῆς Μπε-
μπέκας.

γ. Στὸν περίπατο.

Ἕνα ἀπόγεμα τὰ παιδιὰ βγήκαν περί-
πατο μετὰ τὴ δασκάλισσα.

Ἄμα ἄφησαν πίσω τοὺς τὴν πόλη καὶ
βρέθηκαν στὴν ἐξοχή, τα παιδιὰ ἀνάσαναν
βαθιὰ στὸν καθαρὸ αἶρα.

Ὁ ἥλιος φώτιζε ὅλα γύρω.

Τὰ παιδιὰ περπατοῦσαν ζωηρά. Ἐτρεχαν
καὶ πηδοῦσαν σὰν κατσικάκια.

Ὁ αἶρας γέμιζε ἀπὸ τίς φωνές τοὺς.

Ἐφτασαν σ' ἓνα μεγάλο λιβάδι. Ἐκεῖ
σταμάτησαν γιὰ νὰ παίξουν.

«Ποιὸς παίζει σκλαδάκια» φώναξε ὁ
Γιῶργος.

Τὰ παιδιὰ

— «'Εγώ, ἐγώ» φώναζαν πολλά παιδιά.

Ἄμα βαρέθηκαν τὰ παιδιά τὸ παιγνίδι αὐτό, ἄρχισαν νὰ πλίζουν τ' ἀμάξια. Μα ἐδῶ μάλωσαν. Τὰ κορίτσια ἤθελαν νὰ εἶναι οἱ ἀμαξάδες, τ' ἀγόρια ἤθελαν κι αὐτὰ νὰ εἶναι ἀμαξάδες. Ἡ Φωτούλα ἔλεγε πῶς δὲν ἤθελε νὰ εἶναι ὁλοένα τὸ ἄλογο. Ἦθελε νὰ γίνη λίγο κι ἀμαξάς. Ἡ δασκάλισσα εἶπε πῶς αὐτὸ πρέπει νὰ γίνεται μὲ τὴ σειρά.

Ἐγιναν πέντε ἀμάξια καὶ μπῆκαν στὴ γραμμὴ. Σὲ κάθε ἀμάξι δυὸ ἄλογα κι ὕστερα ὁ ἀμαξάς, ποὺ κρατοῦσε μὲ τὸ ἓνα χέρι τὰ χαλινάρια καὶ μὲ τὸ ἄλλο τὸ καμιτσίκι. Ἀπὸ πίσω ἦταν τέσσερα παιδιά ποὺ ἔκαναν τὴν ἀμαξα.

Ἡ δασκάλισσα χτύπησε τὰ χέρια καὶ ὅλα ξεκίνησαν.

Ἐτρεχαν μ' ὅλη τους τὴ δύναμη. «Χὸπ χὸπ χὸπ!» φώναζαν τα παιδιά, καὶ κάθε ἀμάξι ἤθελε νὰ περάσῃ τὸ ἄλλο. Κι ἦταν ἐλαφρά, χωρὶς ἐπιβάτες, χωρὶς ρόδες καὶ ξύλα καὶ σίδερα τ' ἀμάξια αὐτά. Καὶ πετοῦσαν.

Μὰ ἔξαφνα ἀκούστηκαν φωνές. Τὸ δεύτερο ἀμάξι εἶχε πέσει πάνω στὸ πρῶτο. Φοβερὴ σύγκρουση. Δυὸ παιδιά βρέθηκαν ἀ-

νάσκελα στὴ γῆ, κι' ἀπάνω σ' αὐτὰ ἔπεσαν
ὅλα τ' ἀμάξια καθὼς ἤρχονταν μὲ ὀρμή, καὶ
ἔγιναν τὰ παιδιὰ ἑνας σωρός. Τὰ ροῦχα τοὺς
ἔγιναν χάλια. Ὁ Γεωργος εἶχε γδάρει ἑλα-
φρὰ τὴ μύτη του. Ὅλα τὰ παιδιὰ γελοῦσαν.
Γελοῦσε κι ἡ δασκάλισσα. Ὅταν σηκώθη-
καν, ξανάρχισαν τὸ παιγνίδι μὲ περισσότε-
ρη ὄρεξη.

8. Τὰ χελιδόνια.

Δόνια, χελιδόνια,
ὦρα σας καλή σας
κι ὁ Θεὸς μαζί σας.
Ἄιστε, φευγάτε,
πάλι ἐδῶ γυρνᾶτε,
μὴ μᾶς λησμονᾶτε.

9. "Αμα τὰ παιδιὰ φεύγουν ἀπὸ τὸ σχολεῖο.

Σκολνοῦν τὰ παιδιὰ τὸ ἀπόγεμα. Ἡ γειτονιά γεμίζει φωνές.

Μόλις βγαίνουν ἀπὸ τὴν ἐξώπορτα τοῦ σχολείου, χωρίζονται σὲ πολλὲς συντροφιᾶς καὶ καθεμιὰ ξεκινᾷ ἀπ' ἄλλο δρόμο.

Ἀπὸ τὸν ἴδιο δρόμο πηγαίνει ὁ Γιώργος, ἡ Ἐλενίτσα, ὁ Σπύρος, ὁ Κώστας καὶ ἡ Φωτούλα. Περπατοῦν ἀργὰ ἀργὰ καὶ κουβεντιάζουν.

Ἐκεῖ ποὺ πηγαίνουν, βλέπουν ἀπὸ μακριὰ ἀνθρώπους πολλούς, μαζεμένους στὴ μέση τοῦ δρόμου.

« Πᾶμε γρήγορα, νὰ δοῦμε τί γίνεται » εἶπε ὁ Κώστας.

Τὰ παιδιὰ χώθηκαν ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ βρέθηκαν στὴν πρώτη σειρά.

Δυὸ κάρα εἶχαν χτυπήσει τὸ ἓνα πάνω στ' ἄλλο. Τὸ ἓνα ἦταν φορτωμένο πέτρες καὶ τὸ ἄλλο βαρέλια. Τοῦ ἐνὸς ἀμαξιοῦ εἶχε στραβώσει ἡ μιὰ ρόδα καὶ τοῦ ἄλλου ἦταν σπασμένος ὁ ζυγός.

Ἐχουν ξεζέψει τὸ ἓνα ἄλογο, καὶ τὸ κρατᾷ τώρα ὁ ἀμαξᾶς ἀπὸ τὸ χαλινάρι.

Οἱ ἀμαξάδες βρίζονται καὶ δίνει ὁ ἓνας τὸ ἄδικο τοῦ ἄλλου. Ἕνας χωροφύλακας πλησιάζει, καὶ αὐτοὶ πούουν νὰ μαλώνουν, γιατί φοβοῦνται μὴπως τοὺς πάρῃ στὴν ἀστυνομία.

« Πᾶμε, πᾶμε, παιδιὰ, ἀπ' ἐδῶ » εἶπε ἡ Φωτούλα. Κι ἔφυγαν.

» *Οχ, κάτι μυρίζει » λέει ὁ Σπύρος ἑξαφνα καὶ γυρίζει τὴ μύτη του ἐδῶ κι ἐκεῖ.

— « Καλὰ λές. Ἐδῶ στὸ φούρνο κάτι θὰ ψήνουν. Πᾶμε νὰ δοῦμε » εἶπε ὁ Γιώργος.

Ὁ φούρνος εἶναι ἀνοιχτός, καὶ ὁ φούρναρης στέκεται μπροστὰ μὲ ἄσπρη σκούφια κι ἄσπρη ποδιά.

Μὲ ἓνα μεγάλο ξύλινο φτυάρι βγάζει ἀπὸ τὸ φούρνο ταψιά μὲ κουλουράκια καὶ παξιμαδάκια. Νὰ κι ἓνα ταψάκι μ' ἓναν ὁμορφο μπακλαβά.

Τὰ παιδιὰ λιγώθηκαν. Ὁ Σπύρος δὲ μιλεῖ, μὰ τὰ μάτια του εἶναι καρφωμένα σὰν πιρούνια πάνω στὸν μπακλαβά. Ὁ Γιώργος ξεροκαταπίνει καὶ ὁ Κωστάκης ἀνεβοκατεβάζει τὰ πόδια του.

Τοὺς παίρνει εἶδηση καὶ ὁ φούρναρης.

« Ἐέρω τώρα πὼς λιχουδεύεστε, μὰ τί νὰ σᾶς κάμω ! Ὁ μπακλαβάς εἶναι ξένος ».

— « Καλὰ εἶναι καὶ τὰ κουλουράκια » λέει ὁ Σπύρος.

— « Ναί, μὰ πληρώνονται μὲ δεκάρες » ἀπαντᾷ ὁ φούρναρης.

— « Ἄμ ἂν εἴχαμε ἐμεῖς δεκάρες θὰ τὰ εἴχαμε φαγωμένα » ξαναλέει ὁ Σπύρος.

Ὁ φούρναρης χαμογέλασε.

Τάχα τοὺς ἔδωσε ἀπὸ ἓνα κουλουράκι ;

Τώρα περνοῦν τὰ παιδιὰ μπρὸς ἀπὸ ἓνα σιδεράδικο. Ἡ πόρτα εἶναι ὀρθάνοιχτη. Στὴ μέση καίει ἡ φωτιά καὶ πετοῦν σπίθες.

“Ένα παιδί φυσᾷ ἀδιάκοπα τὴ φωτιά μὲ τὸ φουσερό καὶ ὁ μάστορας, μὲ τὸ σφυρὶ στὸ χέρι, χτυπᾷ τὸ κόκκινο σίδερο πάνω στ’ ἀμόνι. Τὸ πρόσωπό του κοκκινίζει σὰν τὸ ἀναμμένο σίδερο κι αὐτό. Εἶναι μὲ τὸ πουκάμισο κι ἔχει σηκωμένα τὰ μανίκια του ὡς τοὺς ἀγκῶνες. Τὰ χέρια του εἶναι χοντρά καὶ δυνατά. “Αμα κρυώση τὸ σίδερο τὸ βάζει πάλι στὴ φωτιά γιὰ νὰ ξανακοκκινίσῃ, καὶ πάλι τὸ χτυπᾷ πότε ἀπ’ ἐδῶ καὶ πότε ἀπ’ ἐκεῖ. Μὲ αὐτὸ κάνει κλειδιά, σιδερένιες πόρτες, κάγκελα, κρεβάτια καὶ ὅ,τι ἄλλο σιδερένιο χρειάζονται οἱ ἄνθρωποι.

« Ἀντίο, ἀντίο » λέει ἡ Φωτούλα καὶ τραβᾷ πρὸς τὸ σπίτι της.

— « Ἀντίο » λέει καὶ ἡ Ἑλενίτσα, καὶ μπαίνει σὲ ἓνα στενὸ δρομάκι.

Τ’ ἀγόρια ἐξακολουθοῦν τὸ δρόμο τους. Κοιτάζουν τί κάνουν οἱ ἄνθρωποι καὶ σ’ ἄλλα μαγαζισί. “Αμα πῆγε ὁ Γιώργος στὸ σπίτι του εἶχε νυχτώσει.

« Καλῶς τον » εἶπε ἡ μητέρα του μόλις τὸν εἶδε « Τώρα ἔρχονται τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸ σχολεῖο ; »

‘Ο Γιώργος δὲ μίλησε παρὰ γλίστρησε μέσα στὴν κάμαρα. Πῆρε τὸ τετράδιό του καὶ ἄρχισε νὰ γράφῃ.

10. Κυριακή.

Κυριακή. ‘Ο πατέρας δὲ δουλεύει. Τὰ παιδιὰ δὲν ἔχουν σχολεῖο. Πρῶι πρῶι ἀκούονται οἱ καμπάνες πού χτυποῦν μακριά, πολὺ γλυκά. Οἱ ἄνθρωποι πλύ-

νονται, χτενίζονται καὶ φοροῦν τὰ καλά τους ροῦχα.

Ετοιμάζεται κι ἡ μητέρα, ὅλοι θὰ πᾶνε στὴν ἐκκλησία.

Ἡ Φωτούλα εἶναι ἑτοιμη νὰ πάη κι αὐτὴ στὴν ἐκκλησία. Φορεῖ τὸ καλὸ της φουστάνι μ' ἓνα κάτα-σπρο γιακὰ καὶ τὸ καλὸ της καπέλο. Τὰ μαῦρα της μαλλιά εἶναι καλοχτενισμένα καὶ ριγμένα στὴν πλά-τη της.

Ἡ ἐκκλησία εἶναι γεμάτη κόσμο. Χρυσάφια καὶ φῶτα λάμπουν κατὰ τὸ ἱερό. Ἐνα μᾶτι ἀνοιχτό, με-γάλο, κοιτάζει τὴ Φωτούλα κι ὅλο τὸν κόσμο, μέσα ἀπὸ ἓνα μεγάλο τρίγωνο, ποὺ εἶναι ἀπὸ πάνω ἀπὸ τοὺς ἀγίους μὲ τ' ἄσπρα μακριὰ γένεια καὶ τοὺς ἀγ-γέλους μὲ τὰ σπαθιά. Ἐνα χρυσὸ περιστέρι μ' ἀνοι-χτὰ τὰ φτερὰ στέκει ἀπὸ πάνω ἀπὸ ἓνα κόκκινο καντήλι.

Ὁ ἥλιος περνᾷ ἀπὸ τὰ χρωματιστὰ τζάμια τῆς ἐκκλησίας καὶ γεμίζει μέσα τὸν ἀέρα μὲ χρώματα καὶ βάφει τὰ πρόσωπα, ἄλλα γαλάζια, ἄλλα κίτρινα κι ἄλλα κόκκινα. Κάτι χρώματα, ποὺ εἶναι καθὼς ὅταν βασιλεύη ὁ ἥλιος.

Ἡ ἐκκλησία εἶναι γεμάτη φλόγες. Καῖνε κεριὰ καὶ πολυέλαιοι ἀπάνω καὶ κάτω. Ἡ φωνὴ τοῦ ψάλτη ἀκούεται δυνατὴ ὡς τὴν πόρτα, κι ἡ Φωτούλα ξεχω-ρίζει μέσα στὶς φωνές τῶν ψαλτάδων τὴ φωνὴ τοῦ Γιώργου ποὺ κρατεῖ τὸν ἴσο. Ὅλη ἡ ἐκκλησία μο-σκομυρίζει λιβάνι.

Ἡ μητέρα τῆς Φωτούλας ἀγοράζει κεριὰ καὶ τ' ἀνάβει στὸ μανουάλι. Ἀσπάζονται κι οἱ δυὸ τὴν

εἰκόνα τῆς Παναγίας. Ἡ Φωτούλα φιλεῖ τὸ μικρὸ Χριστό, πὺν τὸν βαστᾷ ἡ Παναγία στὴν ἀγκαλιά της, κι ὕστερα στέκονται σ' ἓνα στασίδι, κοντὰ στὸν ἀρισιερὸ ψάλτη.

Σὲ λίγο ὁ Γιωργὸς κατεβαίνει ἀπὸ τὸ χορὸ καὶ μπαίνει στὸ ἱερό. Ἐπειτα ἀνοίγει ἡ ἀριστερὴ πόρτα τοῦ ἱεροῦ καὶ βγαίνουν τὰ ἐξαπτέρυγα. Τὰ κρατοῦν τρία ἀγόρικ ντυμένα παπαδάκια. Στὴ μέση εἶναι ὁ Γιωργὸς καὶ κρατεῖ τὸ σταυρό.

Οἱ ἄνθρωποι παραμερίζουν γιὰ νὰ κάμουν τόπο. Ὅσοι εἶναι στὰ στασίδια κατεβαίνουν κι αὐτοὶ καὶ ὅλοι σκύβουν τὸ κεφάλι.

Ἀργὰ ἀργὰ προχωροῦν τὰ παιδιὰ μὲ τὰ ἐξαπτέρυγα καὶ πίσω τους ἔρχονται οἱ παπάδες. Ὁ ἓνας μπροστὰ βαστᾷ τὸ εὐαγγέλιο στὸ χέρι καὶ ὁ δεύτερος τὸ θυμιατό.

Φτάνουν στὴ μέση τῆς ἐκκλησίας, εὐλογοῦν τοὺς χριστιανοὺς κι ὕστερα μπαίνουν ἀπὸ τὴν ὠραία πύλη πάλι στὸ ἱερό.

Τὰ παιδιὰ μὲ τὰ ἐξαπτέρυγα μένουν ἔξω.

Ἡ λειτουργία τελείωσε.

Οἱ ἄνθρωποι βγαίνουν στὴν αὐλή. Καλημερίζονται ἀναμεταξύ τους καὶ ἀρχίζουν τὴν κουβέντα.

Ἡ Φωτούλα μὲ τὴ μητέρα της σταματοῦν σὲ μιὰ ἄκρη.

Ἡ μητέρα της ἀνοίγει τὸ πορτοφόλι γιὰ νὰ δώσῃ ἐλεημοσύνη σὲ μιὰ φτωχή.

Νά, βγαίνει καὶ ὁ Γιώργος. Στὴν πόρτα τῆς ἐκκλησίας τὸν περιμένει ἡ μητέρα του.

Τὰ παιδιὰ χαιρετήθηκαν.

« Μπράβο, Γιώργο » εἶπε ἡ μητέρα τῆς Φωτούλας, « καλὰ τὰ κατάφερες σήμερ ».

Ὁ Γιώργος κατέβασε τὸ κεφάλι.

Αὐτὴν τῇ στιγμῇ πληροίασε καὶ ἡ μητέρα τοῦ Γιώργου.

« Καλημέρα, κυρά μου » τῆς λέει ἡ μητέρα τῆς Φωτούλας. « Βλέπω πὼς τὰ παιδιὰ μας εἶναι ἀγαπημένα ἀναμεταξύ τους. Ἡ Φωτούλα πολλές φορές μιλεῖ στὸ σπίτι γιὰ τὸ Γιώργο ».

— « Ναί, ὁ Θεὸς νὰ μᾶς τάχῃ γερά. Κι ἐγὼ τῇ Φωτούλᾳ ἀπὸ τὸ Γιώργο τὴν ξέρω ».

— « Ἐ, τώρα, μιὰ πού γνωριστήκαμε, δὲν ἔρχεστε ἀπὸ τὸ σπίτι νὰ πάρωμε ἕναν καφέ ; Ἄς ἔρθῃ καὶ ὁ Γιώργος νὰ παίξῃ λίγο μὲ τὰ παιδιὰ ».

Ξεκίνησαν. Τὰ παιδιὰ πῆγαιναν ἐμπρὸς καὶ κουβέντιαζαν. Ὅλα γύρω τους ἦταν καθαρὰ καὶ ὠραῖα. Οἱ ἄνθρωποι τὰ ρούχα τους, οἱ αὐλές, οἱ δρόμοι. Ἀκόμη καὶ ὁ ἥλιος εἶχε σκόλη. Κι αὐτὸς εἶχε τὸ πιὸ χαρούμενο, τὸ πιὸ λαμπερό του φῶς. Ἦταν ἥλιος κυριακάτικος.

Στὸ σπίτι τῆς Φωτούλας ὅλα ἄστραφταν. Ταχτοποιημένα καὶ γυαλισμένα καὶ καθαρὰ. Ἀπάνω στὸ τραπέζι μάλιστα ἦταν κι ἕνα βάζο μὲ ὠραῖα λουλού-

δια. Σὲ μιὰ πολυθρόνα, κοντὰ στὸ παράθυρο, ἦταν καθισμένη καὶ ἡ γιαγιά τῆς Φωτούλας.

« Καλημέρα, γιαγιά, λέει ἡ Φωτούλα, ἦρθε μαζί μας ὁ Γιώργος μὲ τὴ μητέρα του ».

— « Καλημέρα σας. Καθίστε, κυρά μου » εἶπε ἡ γιαγιά, κι ἔδειξε στὴ μητέρα τοῦ Γιώργου μιὰ θέση δίπλα τῆς. Ἐπειτα εἶπε στὸ Γιώργο :

» Γιὰ ἔλα πιὸ κοντά, Γιώργο, νὰ σὲ δῶ καλὰ, πού σὲ ξέρω ἀπὸ τὴ Φωτούλα μας ».

Ὁ Γιώργος πῆγε κοντὰ στὴ γιαγιά καὶ τῆς φίλησε τὸ χέρι. Τὸν ἐφίλησε κι ἐκείνη στὸ μέτωπο.

Ἔφεραν τὸν καφέ μὲ τὰ κουλουράκια. Ὁ Γιώργος κι ἡ Φωτούλα πῆραν ἀπὸ ἓνα κι ἔτρεξαν στὴν κάμαρα τῶν παιδιῶν.

Ἐκεῖ ἦταν καὶ τ' ἄλλα ἀδερφάκια τῆς Φωτούλας, δυὶ ἀγοράκια χαριτωμένα. Ὁ Τάκης κι ὁ Μίμης. Ὁ Τάκης ἔξι χρονῶν καὶ ὁ Μίμης δύο. Καὶ τὰ δύο μὲ σγουρὰ μαλλάκια.

11. Ἐτοιμασίες γιὰ τὸ χειμῶνα.

Ὁ Γιώργος γυρίζει πεινασμένος ἀπὸ τὸ σχολεῖο, καὶ συλλογίζεται : Νὰ εἴχαμε κανένα καλὸ φαγί !

Μὰ μόλις ἔφτασε στὸ σπίτι του, τὸ βρῆκε ἄνω κάτω. Ὅλα τὰ πράματα εἶναι στὴν αὐλή. Δὲν ἔχει ἀπὸ ποῦ νὰ περάσῃ. Ἐδῶ καρέκλες, ἐκεῖ κρεβάτια, παραπέρα μπαούλα. Σὲ μιὰν ἄκρῃ νὰ σου κι ὁ καλὸς τους ὁ καθρέφτης.

Τὰ παράθυρα καὶ οἱ πόρτες εἶναι ὀρθάνοιχτες.

Ἡ μητέρα τοῦ Γιώργου καὶ ἡ ἀδερφή του, ἡ Μαρία, δουλεύουν ἀπὸ τὸ πρωῒ. Σφουγγάρισαν τὶς κάμαρες καὶ ἔπλυναν καὶ τὰ παράθυρα. "Αἶμα στεγνώνουν, θὰ συγυρίσουν τὸ σπίτι γιὰ τὸ χειμῶνα.

Θὰ στρώσουν τὰ χαλιά καὶ θὰ βγάλουν ἀπὸ τὸ μπαούλο τὶς μάλλινες κουβέρτες γιὰ τὰ κρεβάτια. Ἡ κυρὰ Φρόσω πρέπει νὰ ἐτοιμάσῃ καὶ ζεστὰ ροῦχα γιὰ τὸν ἄντρα της καὶ τὰ παιδιὰ της. Ὁ Γιώργος, πρέπει νὰ εἶναι ζεστὰ ντυμένος τὸ πρωῒ πού πηγαίνει στὸ σχολεῖο· τὸ ἴδιο καὶ ὁ κύρ Δημήτρης, σὰν πηγαίνει στὴν ἀγορὰ νὰ πουλήσῃ τὰ λαχανικά του.

«Μητέρα, πεινῶ » φώναξε ὁ Γιώργος. « Νὰ φᾶμε».

— « Ναί, παιδί μου, μὰ τὸ φαγὶ δὲν εἶναι ἀκόμη ἑτοιμο. Σήμερα ἔχομε, βλέπεις, δουλειὰ καὶ τὸ βάλαμε ἀργὰ στὴ φωτιά. "Επειτα, μὴν καρτερεῖς νὰ τὰ βρῆς ὅλα ἑτοιμα· βόηθα καὶ σύ. Στρώσε τὸ τραπέζι· σήμερα θὰ φᾶμε στὸ μαγειρεῖο ».

Ὁ Γιώργος στρώνει τὸ τραπέζι. Στὸν καθένα βάζει τὸ πιάτο του, τὸ ποτήρι, τὴν πετσέτα καὶ τὰ μαχαιροπίρουνά του, καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται.

"Οταν ἔγινε τὸ φαγὶ κάθισαν ὅλοι καὶ ἔφαγαν.

Ὁ κύρ Δημήτρης φτάνει μὲ τὸ ἀμάξι του, φορτωμένο μικρὰ κομμένα ξύλα καὶ κάρβουνα. Τὰ σέρνει τὸ ἄλογό του, ὁ Μαῦρος. "Ανοίξε τὴ μεγάλη ξύλινη ἐξώπορτα καὶ μπῆκε τὸ ἀμάξι μέσα στὴν αὐλή.

« Γιωργο, έλα νά βοηθήσης νά κατεβάσωμε τὰ ξύλα » φώναξε.

Ὁ κύρ Δημήτρης ἔδινε τὰ ξύλα στὸ Γιωργο, κι ἐκεῖνος τὰ κουβαλοῦσε καὶ τὰ στοίβαζε στὴν αὐλὴ.

Ἄμα ξεφορτώθηκαν ὅλα, τοῦ εἶπε ὁ πατέρας του :

« Πές τῆς μητέρας σου νά ἐτοιμάσῃ τὴν ἀποθήκη καὶ ἡ Μαρία νά ἔρθῃ νά βοηθήσῃ, νά κατεβάσωμε τὰ κάρβουνα ».

Ἡ κυρὰ Φρόσω πῆγε στὴν ἀποθήκη. Ἄνοιξε τὴν πόρτα. Ἀριστερὰ ἦταν ἓνα μικρὸ κελάρι μὲ τὶς τροφές γιὰ τὸ χειμῶνα. Πατάτες πολλές, φασόλια ξερά, ρεβίθια καὶ κρεμμύδια κρεμασμένα σὲ πλεξοῦδες. Δεξιά ἦταν ἓνα ἄλλο μικρὸ μέρος. Ἡ κυρὰ Φρόσω παραμέρισε δυὸ πιθάκια κι ἄνοιξε τόπο γιὰ τὰ κάρβουνα.

Στὴν αὐλὴ ἡ Μαρία στάθηκε δίπλα στὸ ἄμάξι, κρατώντας μὲ τὰ χέρια τῆς ἀνοιχτὸ τὸ σακί, κι ὁ πατέρας τῆς ἔρριχνε μ' ἓνα φτυάρι μέσα τὰ κάρβουνα. Χρρρ ! χύνονταν τὰ κάρβουνα καὶ σηκώνονταν μαύρη σκόνη.

Τὸ σακὶ γέμισε. Ὁ κύρ Δημήτρης τὸ ἔπιασε δεξιά κι ἡ Μαρία ἀριστερά, καὶ τὸ κουβαλήσαν στὴν ἀποθήκη. Κι ὕστερα καὶ δεῦτερο σακὶ καὶ τρίτο, ὥσπου κουβαλήθηκαν ὅλα τὰ κάρβουνα.

Κοντὰ τοὺς στεκόταν καὶ ὁ Γιωργος. Ἀπὸ τὴ σκόνη εἶχε γίνει ὁλόμαυρος. Ἡ Λιλίκα, τὸ μικρότερο ἀδερφάκι του, τὸν περίπαιζε.

« Τί ὁμορφος πού εἶσαι τώρα ! ἴδιος ἀράπης » τοῦ φώναζε.

Ὁ Γιώργος τὴν κυνήγησε γιὰ νὰ τὴ χαϊδέψῃ.
Ἡ Λιλίκα κρύφτηκε πίσω ἀπὸ τὰ ξύλα.

« Ἄ, δὲ μοῦ γλιτώνεις » τῆς λέει ὁ Γιώργος,
καὶ μὲ μιὰ τὴν ἄρπαξε καὶ τῆς μαύρισε τὴ μύτη.

— « Ἔτσι, τώρα ἔχω καὶ σύντροφο » τῆς εἶπε
καὶ ἔσκασαν σταγέλια.

12. Οἱ καλοὶ συνεργάτες.

1

Τὰ παιδιά παίζουν στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου. Θέλουν νὰ χτίσουν μιὰ πόλη, καὶ πρῶτα πρῶτα τὴν πλατεῖα μὲ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ μεγάλο δρόμο. Στὴν πλατεῖα θὰ εἶναι ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ βρύση. Δὲ θὰ λείπουν οὔτε τὸ καμπαναριὸ οὔτε τὰ δέντρα.

Στὸ μεγάλο δρόμο θὰ βάλουν τὰ μεγάλα μαγαζιά. Ἔτσι εἶπαν ὅλα τὰ παιδιά.

Μάζεψαν πέτρες καὶ ξύλα καὶ ἄρχισαν νὰ ἐργάζονται μὲ ὄρεξη.

Μὰ ἡ δουλειὰ δὲν προχωρεῖ. Κάθε παιδί θέλει ἀπ' ὅλα νὰ κάμῃ καὶ δὲ γίνεται τίποτα. Τὸ ἓνα παιδί γίνεται ἐμπόδιο στὸ ἄλλο, μόνο φασαρία μεγάλη.

« Ἄ, ἔτσι ποὺ πᾶμε δὲ θὰ γίνῃ τίποτε » λέει ὁ Γιώργος. « Πρέπει νὰ χωριστοῦμε. Ἄλλοι θὰ κάνουν τὴν ἐκκλησίαν κι ἄλλοι τὰ μαγαζιά ».

— « Καλὰ λέει ὁ Γιώργος » εἶπε ἡ Φωτούλα.

Τὰ παιδιά δέχτηκαν καὶ μοιράστηκαν σὲ δύο.

« Πρέπει πρώτα νά βροῦμε ἀρκετὸ ὕλικό. Οἱ πέτρες καὶ τὰ ξύλα ποὺ ἔχομε δὲ θὰ φτάσουν οὔτε γιὰ τὴν ἐκκλησίᾳ » ξαναεῖπε ὁ Γιώργος.

— « Θὰ φέρωμε τὰ ξύλα » εἶπαν μερικὰ παιδιά

— « Καὶ μεῖς θὰ φέρωμε τὶς πέτρες » εἶπαν ἄλλα.

— « Καὶ μεῖς θὰ κάμωμε τὴ λάσπη » εἶπαν πάλι ἄλλα.

— « Θὰ χρειαστοῦμε καὶ σανίδια. Μὰ μπορούμε γιὰ σανίδια νὰ βάλωμε χοντρὰ χαρτὶ ἢ καρτόνι » ξαναεῖπε ὁ Γιώργος.

Τὰ παιδιά σκορπίστηκαν στὴν αὐλὴ καὶ στὸ δρόμο γιὰ νὰ βροῦν τὰ ὕλικά.

Μόνος του ἔμεινε ὁ Γιώργος. Σὰν καλὸς μηχανικὸς χαράζει τὸ σχέδιο. Μ' ἓνα ξυλαράκι σημαδεύει πάνω στὴ γῆ ποῦ θὰ γίνη ἡ ἐκκλησίᾳ καὶ ποῦ τὰ μαγαζιά.

2

Σὰν τὰ μυρμήγκια, ποὺ γυρίζουν φορτωμένα στὴ φωλιά τους, ἔτσι καὶ τὰ παιδιά γυρίζουν μὲ γεμάτα χέρια.

« Μὴν τὰ ρίχνετε ὅλα μαζί. Χωριστὰ τὶς πέτρες, χωριστὰ τὰ ξύλα » φωνάζει ὁ Γιώργος.

— « Ἐδῶ τὶς πρασινάδες » φωνάζει κι ἡ Φωτούλα.

Καὶ ἡ λάσπη εἶναι ἔτοιμη. Ἡ δουλειὰ ἀρχίζει.

Ὁ Γιώργος ὥρισε ποιοὶ θὰ σιάξουν καὶ θὰ στρώσουν τὸ δρόμο, ποιοὶ θὰ κάμουν τὰ πεζοδρόμια, ποιά κορίτσια θὰ φυτέψουν τὰ δέντρα.

Ἐπειτα πῆγε στὴν πλατεῖα κι ἐκεῖ εἶπε στὸν καθένα τί δουλειὰ θὰ κάμῃ.

Τώρα όλοι δουλεύουν με μεγάλη τάξη.. (σελ. 32).

Τὸ σχέδιο τοῦ περιβολιοῦ θὰ τὸ κάμῃ ἡ Φω-
τούλα καὶ θὰ διευθύνῃ καὶ τ' ἄλλα τὰ κορίτσια ποὺ
θὰ φυτέψουν.

Τώρα ὅλοι δουλεύουν μὲ μεγάλη τάξῃ. Τὰ τσα-
πιά τους εἶναι ξύλα καὶ σκουριασμένα καρφιά· τὸ
πτυάρι ἓνα παλιὸ κουτάλι· τὸ σφυρί τους εἶναι ἓνα
παλιὸ κλειδί. Μὰ τὸ καλύτερο ἐργαλεῖο τους εἶναι
τὰ χέρια τους.

« Πέτρες ἐδῶ !... Λάσπη ἐδῶ ! » φωνάζουν οἱ μα-
στόροι.

— « Ἀμέσως, ἔφτασαν » φωνάζουν οἱ ἐργάτες.

— « Μπρός, παιδιά » λέει ὁ Γιώργος καὶ τρέχει
πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ.

Νά, ὁ δρόμος ἔγινε. Κοντεύει νὰ τελειώσῃ κι ἡ
ἐκκλησία.

Τὰ κορίτσια δουλεύουν ἀκόμῃ στὸ περιβόλι τῆς
πλατείας. Ἄλλο κουβαλεῖ νερὸ κι ἄλλο φυτεύει.

3

Ὅλα εἶναι ἔτοιμα. Τὰ μαγαζιά νοικιάστηκαν
κιόλας.

Ὁ κύριος μηχανικὸς κάνει τώρα τὴν ἐπιθεώ-
ρηση ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ μεγάλο δρόμο.

Τὰ ὠραῖα καταστήματα εἶναι χτισμένα τὸ ἓνα
κοντὰ στὸ ἄλλο. Οἱ πόρτες τους εἶναι ἀνοιχτὲς καὶ
μέσα φαίνονται τὰ ἐμπορεύματα, ἀραδιασμένα κι ἔτοι-
μα γιὰ πούλημα.

« Ὅλα καλὰ φτιασμένα » λέει καὶ κουνεῖ τὸ κε-
φάλι του.

— « Τὰ φανάρια μόνο λείπουν, κύριε ἀρχιμηχανικέ » .

— « Γι' αὐτὸ θὰ μιλήσω μὲ τὸ δήμαρχο » .

Ὁ κύριος μηχανικός στάθηκε μπροστὰ σ' ἓνα μαγαζί.

« Βλέπω πὼς ἀρχισες καὶ πουλᾷς. Τί καλὰ ἔχεις ; » ρώτησε.

— « Πάστες, μπακλαβάδες, καταΐφι καὶ λογιῶν λογιῶν γλυκὰ γιὰ γερὰ καὶ κούφια δόντια, κύριε μηχανικέ » .

— « Ἄ, εἶσαι ζαχαροπλάστης ! Πὼς σὲ λένε ; »

— « Σπύρος Πικρόπουλος, ζαχαροπλάστης πρώτης » .

— « Μὰ βάλε, καημένε, καὶ τὴν ἐπιγραφή σου, νὰ σὲ βλέπη ὁ κόσμος » .

— « Δὲν τὴν βάζω, κύριε ἀρχιμηχανικέ, γιὰτὶ οἱ πελάτες θὰ φεύγουν τότε μακριά » .

Ἔτσι προχωροῦσε ἐπιθεωρώντας τὸ κάθε μαγαζί. Γερὰ χτισμένα ὄλα. Μὰ καὶ τί δὲν πουλοῦν μέσα ! Παπούτσια, παιγνίδια, κορδόνια, χαλκομανίες, τετράδια, ἀλογάκια κι ἄλλα.

Ἐφτασε στὴν ἐκκλησίᾳ. Τὴν ὥραᾳ ποῦ ἦταν χτισμένη καὶ σιολισμένη ! Τὰ παράθυρα ἦταν ἀπὸ χρωματιστὸ χαρτὶ καὶ στὸν τοῖχο ἦταν κρεμασμένα χάρτινα ἀγγελάκια.

Τὸ καμπαναριὸ ἦταν πιὸ ψηλὸ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίᾳ καὶ στὴν κορφή του εἶχε ἓνα σταυρό.

Μὰ ὁ κύριος μηχανικός εἶδε πὼς ἔλειπε ἡ καμπάνα. Ἐτρεξε πάνω στὸ σχολεῖο, ξεκρέμασε ἀπ' τὸ κερφὶ τὸ κουδούνι καὶ κρατώντας το στὰ χέρια κατέ-

βαινε φωνάζοντας : νά ή καμπάνα, νά ή καμπάνα !

Πλησίασε στην έκκλησία και δοκίμασε νά κρεμάση τὸ κουδούνι μέσα στὸ καμπαναριό· μὰ δὲ χωροῦσε.

« Ἐ, δὲν πειράζει » εἶπαν τὰ παιδιά. « Τὸ κρεμοῦμε ἀπ' ἔξω ».

Καί μ' ἓνα σπάγγο κρέμασαν τὴν καμπάνα ἀπ' ἔξω ἀπ' τὸ καμπαναριό.

Ὅμως τοῦ Γιώργου δὲν τοῦ ἔφτανε αὐτό· ἤθελε νά σημάνῃ τὸν ἑσπερινό. Ἔδεσε τὸ γλωσσίδι τοῦ κουδουνιοῦ μ' ἓνα λεπτὸ σπαγγάκι κι ἄρχισε νά τὸ τραβᾷ δεξιά κι ἀριστερά, ὅπως εἶχε δεῖ νά κάνουν στὴ μεγάλη ἐκκλησία.

Ἐξαφνα κρρρ.... τὸ καμπαναριό σωριάζεται κάτω καὶ μαζί του ὅλη ἡ ἐκκλησία.

13. Ἡ καταιγίδα.

Εἶναι ἀπόγεμα. Ἐξω φυσᾷ δυνατὸς ἄνεμος. Στὸν οὐρανὸ εἶναι πολλὰ μαῦρα σύννεφα, ποὺ ὀλοένα πληθαίνουν· κι ὅσο πληθαίνουν τὰ σύννεφα, τόσο λιγοστεύει τὸ φῶς τῆς μέρας.

Τὰ παιδιά κάνουν μάθημα στὴν τάξη, μὰ οἱ κοῦς τους δὲν εἶναι σιὸ μάθημα οὔτε στὰ λόγια τῆς δασκάλισσας. Ἀκοῦν τὸ βοητὸ τοῦ ἀνέμου, ποὺ φυσᾷ ἔξω μανιασμένοι.

Τρίζουν τὰ παράθυρα, τρίζουν καὶ οἱ πόρτες.

Βοοῦ, ἀκούεται. Λές κι ὅλο τὸ σχολεῖο θὰ πέσῃ.

Καὶ τὰ δέντρα λυγρίζουν πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ.

Σὰν κυνηγημένα τὰ πουλιά ζητοῦν νὰ βροῦν κά-
που νὰ κρυφτοῦν.

Ὁ οὐρανὸς ἔγινε κατάμαυρος. Λὲς καὶ νύχτωσε.
Τὰ παιδιὰ ἀρχίζουν νὰ φοβοῦνται.

Δυὸ τρία κοριτσάκια σφίγγονται τὸ ἓνα κοντὰ
στὸ ἄλλο τρομαγμένα.

Πολλὰ παιδιὰ σηκώνονται στὸ πόδι· κι ἡ δασκά-
λισσα κατέβηκε ἀπὸ τὴν ἔδρα τῆς καὶ πλησίασε στὸ
παράθυρο. Γιά μιὰ στιγμή ὁ ἄνεμος σὰ νὰ ἔπαψε νὰ
φυσᾷ, σὰν ἄνθρωπος ποὺ κρατεῖ τὴν ἀναπνοή του. Γι-
νεται ἡσυχία, μὰ σκοτεινιάζει πὺλ πολὺ.

Ἐξαφνα, μονομιᾶς, φωτίζεται ἡ τάξη. Τὰ παιδιὰ
κλείνουν τὰ μάτια· κι ὅταν τ' ἀνοίγουν βλέπουν στὸν
οὐρανὸ μιὰ σπασμένη γραμμὴ ἀπὸ φῶς, ποὺ χάνεται
τιῇ στιγμῇ. Ἐνα δυνατὸ κράκ, ἀκούεται, κι ὕστερα
βροντᾷ ὁ οὐρανός, σὰ νὰ κυλᾷ πάνω σὲ πέτρινο πεζο-
δρόμιο βαρὺ ἀμάξι. Ἐπειτα ἄρχισε δυνατὴ βροχή.
Μερικὰ παιδιὰ διασκεδάζουν μὲ τὴν καταιγίδα.

Οἱ ἀστραπὲς γίνονται συχνότερες. Οἱ βροντὲς ἔξα-
κολουθοῦν. Ὁ ἀέρας βουίζει ἀτελείωτα. Οἱ δρόμοι
ἐγίναν ποτάμια.

Μὰ ὅσο περνᾷ ἡ ὥρα, οἱ ἀστραπὲς κι οἱ βροντὲς
γίνονται πὺλ ἀδύνατες· ἀρχίζουν νὰ φεύγουν καὶ τὰ
σύννεφα.

Ἡ βροχὴ λιγοστεύει. Τὰ παιδιὰ πλησιάζουν τώρα
στὰ παράθυρα καὶ μαλώνουν ποῖο νὰ πρωτοδῇ ἔξω.

Ἐξω στοὺς δρόμους σὰν ποτάμι τρέχει ἀκόμη τὸ
νερό.

Δυὸ τρεῖς διαβάτες, ποὺ εἶχαν καταφύγει κάπου

ἀπ' τῇ στέγῃ τοῦ μπαλκονιοῦ τοῦ ἀντικρινοῦ σπιτιοῦ, ξεκινοῦν νὰ πᾶνε στὰ σπίτια τους, μὰ χώνονται μὲς στὰ νερά.

Ἡ ὥρα περνᾷ. Τὸ κουδοῦνι χτυπᾷ γιὰ νὰ σκολάσουν τὰ παιδιὰ. Ἡ δασκάλισσα ἀνοίγει τὴν πόρτα.

Ὅσα παιδιὰ ἔχουν ὀμπρέλες φεύγουν. Τ' ἄλλα καρτεροῦν νὰ περάσῃ ὁλότελα ἡ βροχή. Πολλοὶ πατέρες ἔρχονται μὲ ὀμπρέλες νὰ πάρουν τὰ παιδιὰ τους.

Νῆ, τώρα ἔρχεται καὶ ὁ πατέρας τῆς Φωτούλας, μὲ μιὰ μεγάλη ὀμπρέλα. « Γιώργο, ἔλα καὶ σὺ μαζί μας » τοῦ λέει.

Τὰ δυὸ παιδιὰ ξεκίνησαν κάτω ἀπὸ τὴν ἴδια ὀμπρέλα.

Τάχ, τάχ. στάζει ἡ βροχή πάνω στὴν ὀμπρέλα, καὶ ἀπὸ τὴν ἄκρη της πέφτει τὸ νερὸ κόμπο κόμπο στὸν κουῆκο τοῦ Γιώργου καὶ στὸ καπέλο τῆς Φωτούλας. Σφίγγουν τὴ σάκα τους τὰ παιδιὰ καὶ στριμώχνονται κοντὰ στὸ γιαντρί. Εἶναι πολὺ εὐχαριστήμενα.

Κοντοστεκοῦναι ἐδῶ κι ἐκεῖ. Πηδοῦν πότε πότε γιὰ νὰ μὴ χωθοῦν στὰ νερά.

Τὰ χρώματα τῶν τοίχων τῶν σπιτιῶν ἔχουν ζωηρέψει ἀπὸ τὸ νερό. Κάτι σπίτια, ποὺ φαίνονται ἄσπρα πρὶν, εἶναι τώρα σὰν πράσινα καὶ σὰν τριανταφυλλιά καὶ σὰν κίτρινα. Κρῖμα ὅμως, πολλὰ κεραμίδια εἶναι χαλασμένα, καὶ τὸ νερὸ στάζει ἀπὸ κάτω. Ἔτσι στὸ χαγιάτι τοῦ Γιώργου τὸ νερὸ ἔσταξε πολὺ,

Τὰ δύο παιδιά ξεκίνησαν κάτω ἀπὸ τὴν ἴδια ὀμπρέλα (σ. 36).

ἔτσι ποὺ πλημμύρισε τὴν παλιά μισογκρεμισμένη
φωλιά τῶν χελιδониῶν καὶ τὴν ἀπογκρέμισε. "Ἦθελαν
νὰ ξέρω ποῦ θὰ καθίσουν, ὅταν θὰ ξαναγυρίσουν ἀπὸ
τὰ τὰ πουλιά !

14. Ἕνα παραμῦθι.

Τῆς Φωτούλας τῆς ἀρέσει πολὺ νὰ τῆς λένε παρα-
μῦθια γιὰ ἀρχοντέπουλα, γιὰ νεράιδες ποὺ παίρνουν
τὴ μιλιὰ τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ δράκους ποὺ σκλαβώ-
νουν τὶς ὁμορφες κοπέλες, γιὰ μάγισσες ποὺ καῖνε
ἓνα φτερὸ μυρμηγκιοῦ καὶ γίνεται παλάτι. Γιὰ τέ-
τοια πράματα, παράξενα καὶ μακρινά, πολὺ μακρινά
πράματα, ποὺ δὲν ἔγιναν κι οὔτε θὰ γίνουν ποτέ.

Κι ἔτσι ἡ Φωτούλα ταχτικὰ παρακαλοῦσε τὴ για-
γιὰ της, καὶ μάλιστα πρὶν κοιμηθῇ, νὰ τῆς λέη καμια
τέτοια ἱστορία ποὺ ἤξερε ἓνα σωρό. Καὶ πολλὰ φο-
ρὲς ἡ Φωτούλα, γέρνοντας στὰ γόνατα τῆς γιαγιάς
της, ἀποκοιμιόταν κιόλας ἐκεῖ ποὺ ἔλεγε ἡ γιαγιά γιὰ
γιὰ καὶ τὴν ἐχάιδευε.

Ἕνα βράδυ ἄρχισε πάλι ἡ γιαγιά :

Κόκκινη κλωστή κλωσμένη
στὴν ἀνέμη τυλιγμένη.
Δώστης κλότσο νὰ γυρίση
παραμῦθι ν' ἀρχινίσῃ.

Ἀρχὴ τοῦ παραμυθιοῦ καὶ καλησπέρα σας.

Ἀπόψε, εἶπε ἡ γιαγιά, θὰ ποῦμε τὸ παραμῦθε τοῦ ἀδερφοῦ ποὺ γλίτωσε τὴν ἀδερφή του ἀπὸ τὸ δράκο.

Μιὰ φορὰ κι ἓναν καιρὸ ἦταν ἓνας ἄρχοντας. Αὐτὸς ὁ ἄρχοντας εἶχε τρεῖς γιουὺς καὶ μιὰ θυγατέρα, ποὺ τὴν ἔλεγαν Βγενούλα. Ἦταν ἡ πιὸ ὀμορφὴ τῆς χώρας. Ἀμα γελῶσε ἔπεφταν τριαντάφυλλα ἀπ' τὸ στόμα της, καὶ σὰν ἔκλαιγε ἀντὶς γιὰ δάκρυα κυλοῦσαν ἀπ' τὰ μάτια της μαργαριτάρι. Ὅλος ὁ κόσμος τὴν ἀγαποῦσε πολὺ. Μὰ πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλους τὴν ἀγαποῦσε ὁ μικρότερος ἀδερφός της.

Τόσο φημίστηκε ἡ ὀμορφιὰ καὶ ἡ καλοσύνη τῆς Βγενούλας, ποὺ ἓνας μεγάλος δράκος βάλθηκε νὰ τὴν ἀρπάξῃ. Κάθε μέρα λοιπὸν πῆγαινε στὸ περιβόλι τοῦ ἀρχοντικοῦ καὶ τὴν παραφύλαγε. Ἡ Βγενούλα τὸ εἶχε καταλάβει καὶ σκιαζόταν νὰ κατεβῇ μόνης της στὸ περιβόλι.

Μιὰ ὥραία μέρα, ποὺ ὁ ἥλιος ἔλαμπε κι ὅλα τα λουλούδια ἦταν ἀνθισμένα καὶ μοσκοβολοῦσαν, τὴν πῆρε ὁ μικρός της ἀδερφός καὶ πῆγαν στὸ περιβόλι νὰ περπατήσουν λίγο.

Ἐκεῖ ποὺ κουβέντιαζαν, ἔξαφνα βγῆκε ὁ δράκος. τὴν ἄρπαξε, τὴ σήκωσε στὸν ἀέρα κι ἔφυγε. Τὴν πῆγε στὸ κάστρο του, πάνω σ' ἓνα βουνό, τόσο ψηλό. ποὺ καὶ πουλὶ δὲν μπορούσε νὰ φτάσῃ στὴν κορφή του.

Σὰν πῆρε ὁ δράκος τὴ Βγενούλα, ὁ πατέρας της, ὁ ἄρχοντας, ἔνιωσε στὰ μαῦρα ὅλο τὸ ἀρχοντικό του. Ὅλες τίς πόρτες κι ὅλα τὰ παράθυρα τὰ σκέπασε με

μαῦρες κουρτίνες, κι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μέσα στ' ἀρχοντικό φόρεσαν μαῦρα. Ἀκόμῃ καὶ τὰ φύλλα τῶν δέντρων στὸ περιβόλι κιτρίνισαν. Τὰ λουλούδια μαράθθηκαν καὶ τὰ πουλιά δὲν κελαηδοῦσαν πιά. Μόνο κλάματα καὶ φωνές ἄκουες μέσα στὸ ἀρχοντικό.

Τότε ὁ μικρότερος ἀδερφὸς πῆγε στὸν πατέρα του τὸν ἀρχοντα καὶ τοῦ εἶπε :

« Πατέρα, θὰ πάω νὰ φέρω τὴ Βγενούλα μα-
πίσω. Ἡ θὰ τὴν ἐλευθερώσω ἢ θὰ χαθῶ κι ἐγώ »

Ὁ πατέρας του τοῦ λέει:

« Ποῦ θὰ πᾶς παιδί μου, μόνος σου ; Μεῖνε
κοντά μου, νὰ μὴ χάσω καὶ σένα ». Μὰ αὐτὸς δὲν
ἄκουε καὶ ἤθελε νὰ πάη νὰ τὴ βρῇ.

Τὴν αὐγὴ, ποὺ ξημέρωσε ὁ Θεὸς τὴν ἡμέρα, κί-
νησε ἀπὸ τ' ἀρχοντικό. Πήγαινε, πήγαινε, ὥσπου
ἔφτασε στὴ ρίζα ἑνὸς βουνοῦ. Ἡ κορφὴ τοῦ βουνοῦ
αὐτοῦ ἦταν τόσο ψηλὴ, ποὺ χανόταν μέσα στὰ σύν-
νεφα. Ἦταν καὶ τόσο ὄρθιο, τὸ βουνό, ποὺ λές τὸ
εἶχαν κόψει μὲ μαχαίρι.

« Ἐδῶ πάνω, εἶπε μὲ τὸ νοῦ του, θὰ εἶναι τοῦ
δράκου τὸ κάστρο. Ἐδῶ πάνω θὰ εἶναι ἡ ἀδερφή
μου. Μὰ πῶς ν' ἀνεβῶ αὐτὸ τὸ θεόρατο βουνό ; »

Γύρισε γύρω του κι εἶδε, μὰ τί νὰ δῇ ! Παντοῦ
ἐρημιά. Κάθισε σὲ μιὰ πέτρα καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ.

Ἐκεῖ ποὺ ἔκλαιγε, εἶδε δυὸ φίδια νὰ παλεύουν
Τὸ ἓνα ἦταν ἄσπρο καὶ τ' ἄλλο μαῦρο. Τὸ ἄσπρο ἦταν
λίγο πρὶν μικρὸ ἀπ' τὸ μαῦρο. Τὸ μαῦρο εἶχε σηκα-

μένο το κεφάλι του κι ἦταν ἑτοιμο νὰ πνίξη τὸ ἄσπρο φίδι.

Σὰν τὰ εἶδε τὸ ἀρχοντόπουλο, ἔτρεξε κοντά τους, σήκωσε τὸ ραβδί του κι ἔδωσε μιὰ στὸ κεφάλι τοῦ μαύρου φιδιοῦ καὶ τὸ σκότωσε. Τότε τὸ ἄσπρο φίδι τοῦ λέει :

« Τί καλὸ θέλεις ἀπὸ μενα, ποῦ μοῦ γλιτώνεις τὴ ζωή ; »

— « Δὲ θέλω τίποτε ἄλλο, τοῦ λέει τὸ ἀρχοντόπουλο, μόνο νὰ μ' ἀνεβάσης στὴν κορφή τοῦ βουνοῦ » .

— « Δέσου ἀπὸ τὴν οὐρά μου » τοῦ λέει τὸ φίδι.

Καὶ τὸ ἀρχοντόπουλο δέθηκε ἀπ' τὴν οὐρά τοῦ φιδιοῦ, καὶ κεῖνο τὸ ἀνέβασε στὴν κορφή τοῦ βουνοῦ. Ὑστερα τὸ ἄφησε κι ἔφυγε. Ἄμα ἔμεινε μόνο του τὸ ἀρχοντόπουλο, κοιτάζει δῶ, κοιτάζει ἐκεῖ, μὰ μήτε σπίτι βλέπει μήτε τίποτε. Ὅλα γύρω του ἦσαν σκεπασμένα μ' ἓνα πυκνὸ σύννεφο. Μὰ ἐκεῖνο δὲ δείλιασε, μόνο ὥρμησε μέσα στὸ σύννεφο. Στὴν ἀρχὴ δὲν ἐβλεπε ποῦ πατοῦσε. Περπατοῦσε, περπατοῦσε χωρὶς νὰ ξέρη ποῦ πῆγαινε.

Ὑστερα ἀπὸ πολλὴ ὥρα ἄρχισε τὸ σύννεφο νὰ ξεδιαλύνῃ. Τότε εἶδε μέσα σ' ἓνα λιβάδι ἓνα κοπάδι πρόβατα κι ἓνα βοσκό. Τρέχει στὸ βοσκὸ καὶ τοῦ λέει :

« Τίνος εἶναι τὰ πρόβατα ; »

— « Τοῦ ἀφέντη μου τοῦ δράκου » τοῦ λέει ἐκεῖνος.

— « Μὲ παίρνεις δοῦλο σου ; » τοῦ λέει τὸ ἀρχοντόπουλο.

— « Σὲ παίρνω » τοῦ λέει.

Τὸ ἀρχοντόπουλο ντύθηκε βοσκός. Κάθε βδο-

μάδα τὸ ἔστελνε ὁ βοσκὸς στὸ κάστρο τοῦ δράκου
κι ἐπαιρνε ψωμί. Αὐτὸ τὸ κάστρο ἦταν ἓνα μεγάλο
κάστρο μὲ σαράντα κάμαρες.

Ἐβδομάδες πέρασαν καὶ δὲν μπόρεσε ν' ἀνταμῶ
τὴ τὴν ἀδερφή του.

Μιὰ μέρα ποὺ ὁ δράκος ἔλειπε, μπῆκε μέσα στὸ
κάστρο καὶ τὸ γύρισε. Ἐβλεπε σ' ὅλες τὶς κάμαρες
ἐκ' τὴν κλειδαρότρυπα. Ὅλες οἱ κάμαρες εἶχαν οἰδε-
ρένιες πόρτες· στὴν τελευταία εἶδε τὴ Βγενούλα.

Ἦταν καθισμένη σὲ μιὰ πολυθρόνα καὶ κεντοῦσε.
Φοροῦσε ὀλόχρυσα ροῦχα, μὰ τὰ μάτια της φαίνονταν
κόκκινα ἀπὸ τὰ κλάματα.

Μόλις τὴν εἶδε, ἔβαλε τὸ στόμα του στὴν κλει-
δαρότρυπα καὶ τῆς μίλησε :

— « Βγενούλα, εἶμαι ἐγώ, ὁ ἀδερφός σου, κι ἦρθα
νὰ σὲ γλιτώσω. Ὁ δράκος δὲν εἶναι ἐδῶ ».

Ἡ Βγενούλα νόμιζε πὼς ἔβλεπε ὄνειρο. Τοῦ εἶπε
ὅμως :

« Σήκωσε τὴν πλάκα ποὺ πατᾶς καὶ κατέβα σα-
ράντα σκαλιὰ χωρὶς νὰ γυρίσης νὰ δῆς πίσω. Ἐκεῖ
ποὺ θὰ φτάσης θὰ βρῆς ἓνα χρυσὸ κουτί. Ἀνοίξέ το
καὶ πάρε τὸ χρυσὸ κλειδί ποὺ εἶναι μέσα καὶ ἀνέβα
πάλι χωρὶς νὰ δῆς πίσω σου. Σεκλείδωσεν τὴν πόρτα
κι ἔμπα.

Κατὰ πὼς τὸν ἐρμήνεψε ἡ Βγενούλα ἔκαμε ὁ ἀ-
δερφός της.

Σὰν ἀνοίξε τὴν πόρτα, χύθηκε ὁ ἓνας στὴν ἀγκα-
λιά τοῦ ἄλλου καὶ γελοῦσαν κι ἔκλαιαν ἀπ' τὴ χαρά.

τους. Ὅστερα τῆς εἶπε πῶς ἀνέβηκε στοῦ βουνό.

« Ἦρθες, τοῦ εἶπε ἐκείνη, μὰ εἶναι ἀδύνατο νὰ γλιτώσωμε ἀπὸ τοῦ δράκου τὰ χέρια. Θὰ χαθοῦμε καὶ οἱ δύο μας ».

— « Μὴ φοβᾶσαι » τῆς λέει ἐλεῖνος. « Θὰ σ' ἐλευθερώσω, μόνο ἄκουσέ με. Τὸ βράδυ πού θάρθη ὁ δράκος, ρῶτα τον ποῦθε κρέμεται ἡ δύναμή του καὶ δ,τι τοῦ πῆ, αὔριο ἔρχομαι καὶ μοῦ λές ».

Ἐπειτα κλείδωσε, κχτέβηκε κι ἔβαλε πάλι τὸ κλειδί στὸ χρυσὸ κουτὶ κι ἔφυγε.

Τὸ βράδυ, σὰν ἦρθε ὁ δράκος, τὸν ἐρώτησε ἡ Βγενούλα ποῦθε κρέμεται ἡ δύναμή του. Κι ὁ δράκος τῆς μολόγησε πῶς στοῦ κεφάλι του ἔχει τρεῖς χρυσὲς τρίχες καὶ μ' αὐτὰς ἀνοίγει μιὰ κάμαρα, καὶ μέσα στὴν κάμαρα εἶναι τρία περιστέρια. Σὰν ψοφήσῃ τὸ ἓνα περιστέρι, ἀρρωσταίνει ὁ δράκος· σὰν ψοφήσῃ καὶ τὸ δεύτερο ὁ δράκος γίνεται χειρότερα. Κι ἅμα ψοφήσῃ καὶ τὸ τρίτο περιστέρι, πεθαίνει ὁ δράκος.

Τὴν ἄλλη μέρα πού ἦρθε ὁ ἀδερφός της, τοῦ τὰ μολόγησε ἡ Βγενούλα. Ἐκεῖνος τῆς λέει : « Τὸ βράδυ πού θὰ χτενίζῃς τὸ δράκο, νὰ τὸν ἀφήσῃς ν' ἀποκοιμηθῇ, κι ἔπειτα νὰ πάρῃς ἓνα ψαλιδάκι καὶ νὰ κόψῃς τίς χρυσὲς τρίχες. Ἐπειτα δεῖξέ μου τρεῖς φορές φῶς στοῦ παράθυρο καὶ ἐγὼ ἔρχομαι ».

Τὸ βράδυ ἡ Βγενούλα χτενίζε τὸ δράκο ὥσπου ἀποκοιμήθηκε. Ἐπειτα πῆρε ἓνα μικρὸ ψαλιδάκι καὶ τοῦ ἔκοψε τίς χρυσὲς τρίχες. Ὅστερα πῆγε στοῦ παράθυρο κι ἔδειξε τρεῖς φορές φῶς. Ἀμέσως ἔφτασε κι ὁ

ἀδερφός της. Πῆρε τίς τρεῖς χρυσές τρίχες, ἀνοίξε-
τὴν κάμαρα ποὺ ἦταν τὰ περιστέρια, καὶ τὰ σκότωσε
καὶ τὰ τρία. Τὴν ἴδια ὥρα ξεψύχησε κι ὁ δράκος.

Καὶ τότε ἀνοίξαν ὅλες τίς κάμαρες μὲ τὴ σειρά.
Στὴν πρώτη κάμαρα ἦταν μιὰ πεντάμορφη ἀρχον-
τοπούλα, ντυμένη στὰ μικγαριτάρια, καὶ τὴν ξεσκλά-
βωσαν. Ἐπειτα πῆγαν στὴ δεύτερη κάμαρα. Ἐκεῖ
ἦταν μιὰ ἄλλη ἀρχοντοπούλα καὶ πλυνόταν σὲ μιὰ
χρυσή λεκάνη κι ἔχυνε νερὸ μ' ἓνα χρυσὸ μπρίκι. Τὴν
ξεσκλάβωσαν κι αὐτή. Ἐπειτα πῆγαν στὴν τρίτη κά-
μαρα. Ἐκεῖ εἶδαν μιὰ ἀσημένια γούρνα, ποὺ μέσῃ
κολυμποῦσαν χρυσὰ ψυχράκια καὶ μαζί τους ἔπαιζε
μιὰ πολὺ ὠραία κοπέλα. Τὴ γλιτώσαν κι αὐτή. Ἔτσι
μὲ τὴ σειρὰ ἀνοίξαν καὶ τίς σαράντα κάμαρες καὶ
ξεσκλάβωσαν καὶ τίς σαράντα κοπέλες.

Ἵστερα πῆγαν καὶ στοὺς στάβλους. Ἐκεῖ εἶδαν
τρία ἄλογα μὲ χρυσὰ φτερά. Ἐνα γρίβι, ἓνα κόκκινο
κι ἓνα πράσινο. Τὰ ξεσκλάβωσαν κι αὐτά.

« Τί καλὸ νὰ σᾶς κίμωμε, τοὺς λένε τ' ἄλογα,
τοῦ μᾶς ἀνοίξετε τὴν πόρτα ; »

— « Νὰ μᾶς βγάλετε ἀπὸ τοῦτο τὸ βουνο » τοὺς
λένε ἐκεῖνοι.

— « Μετὰ χαρᾶς σας » λένε τ' ἄλογα. « Πιαστῆτε
ἀπ' τὰ φτερά μας καὶ μεῖς θὰ σᾶς κατεβάσωμε στὸν
κάμπο » .

Καλὰ τὸ εἶπαν, κιὰ τὸ ἔκαμαν.

Ἄμα ἡ Βγενούλα κι ὁ ἀδερφός της ἔφτασαν στὸ
σπίτι τοῦ πατέρα της, ἔγιναν γλέντια καὶ χιρὲς καὶ
ξεφάντωσες πολλές. Καὶ πέρασαν ἐκεῖνοι καλὰ καὶ
ἐμεῖς καλύτερα.

15. Οἱ παραμονές.

Πλησιάζουν οἱ γιορτές. Σὲ δέκα μέρες θὰ εἶναι Χριστούγεννα.

"Ολοὶ βρίσκονται σὲ ἀδιάκοπη ἐργασία, καὶ στὰ σπίτια καὶ στὰ μαγαζιά.

Στὰ σπίτια πολλὲς μητέρες ἐτοιμάζουν καινούρια ροῦχα γιὰ τὰ παιδιὰ τους.

"Αλλες κάνουν τὰ παλιὰ καινούρια. Αὐτὴ εἶναι ἡ τέχνη τῆς μητέρας. Ἐπειτα θὰ ἐτοιμάσουν τὸ σπίτι, θὰ τὸ καθαρίσουν καὶ θὰ τὸ συγυρίσουν γιορτιάτικα..

Στὰ καταστήματα ἡ δουλειὰ ἔγινε διπλή.

Οἱ καταστηματαρχεὶ βιάζονται νὰ ἐτοιμάσουν τὰ μαγαζιά τους γιὰ τὶς γιορτές.

"Αλλοὶ ἐτοιμάζουν ὅσο τὸ δυνατό περισσότερα ἐμπορεύματα γιὰ πούλημα. "Αλλοὶ ταχτοποιοῦν ἐκεῖνο πού ἔχουν καὶ στολίζουν τὶς προθήκες τους.

"Ολα πρέπει νὰ φκίνωνται, ὅλα νὰ τὰ βλέπη ὁ κόσμος πού θὰ βγῇ νὰ ψωνίσῃ αὐτὲς τὶς μέρες.

Αὐτὲς τὶς μέρες περιμένουν καὶ οἱ καταστηματαρχεὶ νὰ κάμουν ξόδεψη.

Μὰ κι οἱ τεχνῖτες ἔχουν διπλὴ δουλειά. Οἱ παραγγελίες εἶναι πολλὲς, καὶ στὸν παπουτσοῦ καὶ στὸ ράφτη καὶ στὸ μαραγκό, καὶ σ' ὅλους τοὺς ἄλλους τεχνῖτες. Τῇ δουλειᾷ δὲν τὴν προφταίνουν καὶ πληρώνουν καὶ γιὰ βοηθοὺς. Καὶ πολλὲς φορὲς ἀναγκάζονται νὰ κάμουν καὶ νυχτέρι γιὰ νὰ προφτάσουν τὰ ροῦχα, τὰ παπούτσια καὶ τὶς ἄλλες παραγγελίες τῶν ἀνθρώπων.

"Ολοὶ θέλουν νὰ τὰ ἔχουν ἔτοιμα τὴν παρχμονή.

καὶ κανέναν δὲ λοχαριάζει ἐκείνους ποῦ μέρα καὶ νύχτα σκυφτοὶ τὰ δουλεύουν.

Μὰ κι αὐτοὶ δὲν παραπονιοῦνται. Ὁ κόπος ξεχνιέται, ἅμα καλοπληρώνεται.

Ὅλος ὁ κόσμος περιμένει τὰ Χριστοῦγεννα, τίς ἅγιες αὐτὲς μέρες.

Μὰ πὶο πολὺ ἀπ' ὅλους περιμένουν τὰ μικρὰ παιδιά, γιατί ἓνα παιδάκι γεννιέται αὐτὲς τίς μέρες.

16. Ὁ μικρὸς κουλουρτζής.

Εἶναι διάλειμμα. Τὰ παιδιὰ εἶναι στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου. Ἀλλὰ τρέχουν, ἄλλα περπατοῦν, ἄλλα στέκονται.

Ἡ ἐξώπορτα τῆς αὐλῆς εἶναι μισάνοιχτη.

Ἀπ' ἐξω περνᾷ ἓνας μικρὸς κουλουρτζής μ' ἓνα ἀγοράκι μικρότερο ἀπ' αὐτόν. Ἀκοῦν τίς φωνές τῶν παιδιῶν καὶ σταματοῦν.

«Κουλούρια ζεστά! τῆς ὥρας κουλούρια!» φωνάζει ὁ μικρὸς ὁ κουλουρτζής»

Τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου βγῆκαν στὸ δρόμο ν' ἀγοράσουν.

«Ὁχι ἐξω. Φέρετέ τα μέσα» φωνάζει ἡ δασκάλισσα.

Τὰ δυὸ παιδιὰ μπῆκαν στὴν αὐλὴ. Τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου τὰ περιτριγύρισαν. Ἀλλὰ ἀγόραζαν, ἄλλα κοίταζαν. Τὸ μικρὸ ἀγοράκι ἔστρεφε τὰ ματάκια του εἰς ὅλες τίς γωνιές καὶ κοίταζε μὲ περιέργεια ὅλα τὰ

πράματα καὶ τὰ παιδιὰ. Καὶ τὰ δυὸ χαμογελοῦν. καὶ χαίρονται πὺ βρέθηκαν, ἀνάμεσα στὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου.

« Ἀπὸ ποῦ εἰστε ; » τὰ ρωτᾷ ἡ δασκάλισσα.

— « Ἀπὸ τῆς Σμύρνης τὰ μέρη » λέει ὁ μεγαλύτερος ».

— « Ἄ, εἰστε πρόσφυγες ; »

— « Ἀμέ ! »

— « Τί δουλειὰ κάνει ὁ πατέρας σου ; »

— « Τὸν πατέρα μου τὸν πῆραν οἱ Τούρκοι καὶ χάθηκαν ».

— « Μάνα ἔχεις ; »

— « Ἀμέ ! »

— « Δουλεύει ; »

— « Πλέκει φανέλες καὶ τίς πουλεῖ ».

— « Εἰστε πολλὰ παιδιὰ ; αὐτὸ εἶναι ἀδερφάκι
σου ; »

— « Εἵμαστε τέσσερα, ἐγὼ εἶμαι τὸ πῖο μεγάλο ».

— « Ξέρεις γράμματα ; »

— « Ἀμέ ! Στὴν πατρίδα μου πήγαμε σχολεῖο.
Τώρα πουλῶ κουλούρια ».

Τὸ κουδοῦνι χτυπᾷ. Τὰ παιδιὰ τρέχουν γρήγορα
στὴν τάξη.

Ὁ μικρὸς κουλουρτζῆς καὶ τ' ἀδερφάκι του μέ-
νουν καρφωμένοι στὴ θέση τους, καὶ βλέπουν τὰ
παιδιὰ, ὥσπου ἔφυγε καὶ τὸ τελευταῖο.

Πόσο θὰ ἤθελαν κι ἐκεῖνα νὰ εἶναι σὰν τ' ἄλλα
παιδάκια !

Νανυράτσος

17. Μέσα στην τάξη.

«Όταν μπήκαν στην τάξη, τούς είπε ἡ δασκάλισσα :

« Εἶδαιε ὅλοι σας τὸ δυὸ παιδάκια κάτω στὴν αὐλή;

» Σὰν αὐτὰ τὰ παιδιὰ εἶναι κι ἄλλα πάρα πολλά, πού εἶναι ἀναγκασμένα νὰ δουλεύουν, γιὰ νὰ βοηθήσουν τὴ μητέρα τους.

» Θὰ ἤθελαν βέβαια καὶ τὰ προσφυγάκια αὐτὰ νὰ πᾶνε σχολεῖο, νὰ μάθουν γράμματα σὰν ἐοῶς. Μὰ ἡ ἀνάγκη νὰ δουλέψουν εἶναι μεγαλύτερη.

» Συλλογιστῆτε τώρα, παιδιὰ μου, αὐτὰ τὰ παιδιὰ μεθαύριο στίς γιορτές.

» Ἐσεῖς θὰ εἴστε στὸν τόπο σας, στὸ σπιτάκι σας, κοντὰ στὴ μητέρα σας καὶ στὸν πατέρα σας. Ἐκεῖνα, διωγμένα ἀπ' τὰ σπίτια τους, χωρὶς πατέρα, καὶ πολλές φορές χωρὶς μητέρα. Γυμνά, φτωχά.

» Ἐσεῖς θὰ ἔχετε τὰ γλυκά σας καὶ τὰ παιγνίδια σας. Ἐκεῖνα δὲ θάχουν τίποτε ἀπ' αὐτά.

» Καὶ ὁ Θεὸς ξέρεи, ἂν ὅλα θὰ χορτάσουν καὶ ψωμί.

» Ἐσεῖς χαρούμενα, ἐκεῖνα θλιμμένα.

» Τὰ καημένα ! Γιὰ συλλογιστῆτε τα. Πόσο τὰ λυποῦμι ! »

Μιλοῦσε μὲ τόσο γλυκιὰ καὶ θλιβερὴ φωνή ἡ δασκάλισσα, πού τὰ λόγια της ἔπεφταν στὴν καρδιά τῶν παιδιῶν.

Δὲ μιλοῦσαν συλλογίζονταν τὰ φτωχὰ καὶ ὀρφανὰ αὐτὰ παιδιὰ.

» Νὰ τὰ βοηθήσωμε, κυρία » εἶπαν πρόθυμα μερικά παιδιὰ

— « Καλὰ λέτε, μὰ μὲ τί τρόπο; » ἀποκρίθηκε ἡ δασκάλισσα.

— « Νὰ τὰ φέρωμε ἐδῶ πέρα, κυρία, στὴν τάξη, νὰ εἶναι μαζί μας ».

— « Καὶ ποῦ τὰ χωρεῖ ἐδῶ ; Κι ἔπειτα δὲ φτάνει αὐτό » ἀπάντησε ἡ δασκάλισσα.

— « Νὰ τοὺς δώσωμε χρήματα » εἶπε ἓνα παιδάκι.

— « Νὰ τοὺς ἀγοράσωμε παιγνίδια » εἶπε ἓνα ἄλλο.

— « Καὶ γλυκα, κυρία » εἶπε ἓνα τρίτο.

— « Ὅλα αὐτὰ καλὰ. Μὰ ποῦ θὰ βροῦμε τὰ χρήματα ; Ἐσεῖς, τὰ παιδιά, δὲν ἔχετε χρήματα, ἐγὼ δὲν εἶμαι πλούσια, καὶ τὰ φτωχὰ προσφυγάκια εἶναι πολλὰ στὴν Ἑλλάδα »

— « Κυρία, νὰ βοηθήσωμε ἐμεῖς μόνο τὰ προσφυγάκια ποὺ εἶναι ἐδῶ »

— « Καὶ βέβαια, μὰ καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἔχομε χρήματα ».

— « Κυρία, νὰ δώσουν οἱ γονεῖς μας κι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ».

— « Οἱ γονεῖς σας μποροῦν νὰ δώσουν βέβαια, εἶπε πάλι ἡ δασκάλισσα, μὰ αὐτὸ εἶναι ἄλλο. Ἐμεῖς ὅμως πρέπει νὰ δοῦμε πῶς ἐμεῖς, ἡ τάξη μας, θὰ μπορέσωμε νὰ μαζέψωμε χρήματα. Γιὰ συλλογιστῆτε το αὐτό, κι αὔριο, παιδιά μου, μοῦ λέτε ».

18. Τὰ παιδιά συλλογίζονται.

Ἡ Φωτούλα τὸ βράδυ ρώτησε τὴ μητέρα της.

« Ποῦ τὰ βρίσκετε ἐσεῖς, μητέρα, τὰ χρήματα ποὺ δίνετε στοὺς φτωχοὺς; »

Τὰ Παιδιά.

— « Γιατί ρωτᾷς » ἀπάντησε ἡ μητέρα της.

— « Θέλομε κι ἐμεῖς νὰ βοηθήσωμε τὰ προσφυγάκια καὶ δὲν ξέρομε μὲ τί τρόπο νὰ βροῦμε χρήματα »

— « Μὰ ὑπάρχουν πολλοὶ τρόποι » εἶπε ἡ μητέρα τῆς Φωτούλας. « Ἄμα συλλογιστῆτε θὰ βρῆτε τὸν καλύτερο ».

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ τὰ παιδιὰ συζητοῦσαν μέσα στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου μὲ ποιὸν τρόπο θὰ μάζευαν χρήματα.

« Ἐγὼ νομίζω, εἶπε ἡ Φωτούλα, πὼς ὁ καλύτερος τρόπος εἶναι νὰ κάμωμε μίξ γιορτῇ, ὅπως κάνουν καὶ οἱ κυρίες. Ἐγὼ ξέρω ἀπὸ τὴ μητέρα μου, ποὺ εἶναι στὸ σύλλογο τῶν κυριῶν ποὺ φροντίζουν γιὰ τοὺς φτωχοὺς, πῶς κάνουν γιορτὲς γιὰ νὰ μαζέψουν χρήματα. Καὶ ἐμεῖς θὰ μπορούσαμε νὰ κάμωμε κάτι τέτοιο. Θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ποιήματα, νὰ χορέψωμε, νὰ παίξωμε καμιὰ κωμωδία ».

Αὐτὴ ἡ σκέψις τῆς Φωτούλας ἤρρεσε στὰ παιδιὰ καὶ δέχτηκαν, μὰ εἶπαν πὼς πρέπει νὰ τὸ ποῦν καὶ στὴν διδασκάλισσα, νὰ δοῦν τί θὰ πῇ καὶ κείνη.

Ἐκείνη βρέθηκε σύμφωνη, καὶ εἶπε μάλιστα πὼς θὰ τὰ βοηθήσῃ σὲ ὅ,τι μπορεῖ.

19. Ὁργανῶνε αἱ ἡ γιορτῇ.

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ δασκάλισσα ὥρισε ποιά παιδιὰ θὰ ποῦν ποιήματα, ποιά θὰ τραγουδήσουν, ποιά θὰ χορέψουν καὶ ποιά θὰ παίξουν κωμωδίες.

« Κυρίως, θὰ ντρεπώμαστε ἐμεῖς » εἶπαν μερικά παιδιὰ.

— « Γιατί νά ντρέπεστε ; Ίσα ίσα, πού κι οί δικοί σας κι ἔλος ὁ κόσμος θά χαροῦν κί θά σᾶς ἐπαινέσουν. Κοιτάξετε νά μάθῃ ὁ καθένας καλὰ τὸ μέρος του. Θά κάνωμε καί δοκιμές ».

Τὰ παιδιὰ ἀποφάσισαν νά γράψουν καί τὰ εἰσιτήρια. Συλλογίστηκαν ὅλα μαζί κι εἶπαν νά τὰ γράψουν ἔτσι :

Σχολικὴ γιορτὴ γιὰ τὰ προσφυγάκια.

22 Δεκεμβρίου 1924.

Στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ σχολείου. Θά παραστήσωμε καί θά τραγουδήσωμε ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς Δευτέρας Δημοτικοῦ. θά ποῦμε καί ποιηματάκια Καί θά χορέψωμε.

Πέντε μόνο δραχμὲς κοστίζει τὸ εἰσιτήριο.

Καί νά τρέξετε γιατί τὰ πούλησαμε.

Ἐπειτα τὰ παιδιὰ ἔγιναν συντροφίες συντροφίες καί βγῆκαν στὴ μικρὴ πόλῃ γιὰ νά πούλῃσουν τὰ εἰσιτήριά τους.

Ἡ Φωτούλα ὅταν ἔφτασε στὸ πρῶτο σπίτι, ντρέπόταν ν' ἀνεβῇ ἀπάνω νά ἐνοχλήσῃ τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Γιῶργος ὁμως τὴν ἔπιασε ἀπὸ τὸ χέρι καί τὴν τράβηξε μέσα.

« Ἐλα σοῦ λέω. Οἱ δυὸ μαζί ντρέπόμαστε λιγώτερο ».

Καί μπῆκε πρῶτος.

20. Ἡ ἐτοιμασία.

Ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες τὰ παιδιά βρίσκονταν σὲ ἀδιάκοπη ἐργασία. Κοντὰ στὰ μαθήματά τους ἐτοιμάζονταν καὶ γιὰ τὴ γιορτὴ.

Ἄλλα μάθαιναν τὸ ποίημά τους, ἄλλα τὸ παραμῦθι τους, ἄλλα τὴν κωμωδίτσα καὶ ἄλλα τὸ τραγούδι τους.

Κάθε μέρα τὸ ἀπόγεμα γίνονταν δοκιμές.

Τί φασαρία ἦταν ἐκεῖνη !

Ὁ ἓνας ντυνόταν γέρος μὲ ραβδὶ στὸ χέρι καὶ πήγαινε σκυφτός. Ἐνα κοριτσάκι ἔκανε τὴ γιαγιά μεματογυάλια. Ἐνα παιδὶ φοροῦσε τὸ λαϊμοδέτη τοῦ πατέρα του. Ἐνα ἄλλο κοριτσάκι φοροῦσε μιὰ σκούφια ἄσπρη καὶ μιὰ ἄσπρη ποδίτσα. Αὐτὴ θὰ ἔκανε τὴν ὑπηρέτρια.

Τὰ παιδιά βοηθοῦν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο στὸ ντύσιμο, καὶ ἡ δασκάλισσα βοηθεῖ κι αὐτὴ καὶ τὰ διορθώνει.

Ἀμα ἐτοιμαστοῦν ὅλα, τότε μὲ τὴ σειρά τὸ καθένα παίζει τὸ μέρος του, κι ἡ δασκάλα τοὺς δείχνει πῶς νὰ μιλοῦν, τί νὰ κάνουν, πότε θὰ φαίνωνται γελαστά καὶ πότε θλιμμένα.

Ὅσο περνοῦν οἱ μέρες, οἱ δοκιμὲς γίνονται καλότερες.

Κάθε μέρα πουλιοῦνται καὶ περισσότερα εἰσιτήρια.

Ὅλοι τώρα περιμένουν τὴν ἡμέρα τῆς γιορτῆς.

21. Ἡ γιορτή.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὅλα τὰ παιδιά ξύπνησαν νωρίς.

Ἡ μέρα αὐτὴ δὲν ἦταν γιὰ τὰ παιδιά σὰν τίς ἄλλες. Ὅλα ἦταν ἀνυπόμονα.

Μὰ εἶχαν καὶ καρδιοχτύπι. Τάχα θὰ πετύχαινε ἡ γιορτὴ ;

Τὸ πρωτὶ ἐγίνε ἡ τελευταία δοκιμὴ. Ἐπειτα ἐτοίμασαν καὶ στόλισαν τὸ σχολεῖο.

Στὴ μεγάλη αἴθουσα κουβάλησαν καρέκλες καὶ θρανία, καὶ σὲ μιὰ γωνιὰ ἔκαμαν μιὰ πρόχειρη σκηνὴ μὲ τὰ βόθρα ἀπὸ τίς ἑδρες. Ἀπάνω ἔστρωσαν ἓνα ὠραῖο χαλί, πού τὸ εἶχε φέρει ἡ Φωτούλα ἀπὸ τὸ σπίτι της.

Τὸ ἀπόγεμα πολὺς κόσμος πῆγε στὸ σχολεῖο. Ἄλλοι ἀπὸ ἀγάπη κι ἄλλοι ἀπὸ περιέργεια πῆγαν γιὰ ν' ἀκούσουν τὰ παιδιά.

Ὅταν γέμισε ἡ αἴθουσα ἄρχισε ἡ γιορτὴ.

Ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια ἀνέβαιναν καὶ κατέβαιναν μὲ τὴ σειρά, ἄλλα ντροπαλά ἄλλα θαρρετά. Τὸ καθένα ἔκανε τὸ μέρος του. Τὸ καθένα ἐνιωθε, πὼς ἔπρεπε νὰ βάλῃ τὰ δυνατά του γιὰ νὰ πετύχῃ ἡ γιορτὴ καὶ νὰ εὐχαριστηθῇ ὁ κόσμος.

Ποῖος εἶδε τὸν Κωστάκη καὶ δὲν πίστεψε πὼς ἦταν ἀληθινὸς γέρος ὀγδόντα χρονῶν μὲ τὸ ραβδί του ; Μόνο τὰ ματάκια του ἦταν λαμπερά κι ἔδειχναν πὼς ἦταν παιδάκι.

Μὰ καὶ ἡ Φωτούλα γριούλα, νὰ λέῃ στὰ ἐγγονάκια της τὸ παραμῦθι ! Μόνο τὰ ματογυάλια της τὰ στερέωνε συχνὰ στὴ μύτη της γιὰ νὰ μὴν τῆς πέσουν.

Ἦρθε καὶ ἡ σειρά τῆς κωμωδίας. Παίζουν τὴν ἀλεπού, ποὺ ἐκλεψε τὶς κότες καὶ τὶς πῆγε στὸ μάγειρα γιὰ νὰ τὶς ψῆση, μὰ πιάστηκε στὴν παγίδα.

Ἡ Φωτούλα εἶναι ἡ ἀλεπού, ἡ κυρὰ Μαρία. Ὁ Κωστάκης εἶναι ὁ μάγειρας καὶ ὁ Γιῶργος κάνει τὴν παγίδα.

Ἡ ἀλεπού, φορτωμένη μὲ τὶς κότες, βιάζεται νὰ παῖ κατὰ τὸ μάγειρα. Κιθῶς τρέχει, χράπ, ἡ παγίδα τῆς τσακώνει τὴν οὐρά. Ἡ ἀλεπού πολεμᾷ νὰ ξεφύγῃ, τῆς ξεκολλᾷ ἡ οὐρά καὶ ὁ Γιῶργος τὴν τσακώνει ἀπὸ τὸ πόδι.

Χὰ χὰ χὰ χὰ, γελοῦν ὅλοι.

Νά, ἔρχεται τρεχάτος κι ὁ κύρ Μέντιος, ὁ γαίδαρος τοῦ νοικοκύρη, κουνώντας τὴ μεγάλη του κεράλα καὶ τ' αὐτιά Τὸν κάνει ὁ Σπύρος.

Πίσω ἔρχεται πεταχτὸς ὁ κόκορας, μὲ τὰ κόκκινα λειριὰ του. Τὸν κάνει ὁ Δημητράκης.

Ἐπειτα, κουνιστὴ καὶ λυγιστὴ, παρουσιάζεται μιὰ ἄσπρη χῆνα, μὲ τὴ μεγάλη της μύτη καὶ τὰ πλατιά της πόδια. Αὐτὴ εἶναι ἡ Ἀνίτσα.

Τριγυρίζουν ὅλοι τὴν ἀλεπού καὶ τὴν περιπαίζουν

— « Οὐγ, οὐγ, φωνάζει ὁ κύρ Μέντιος, κακόπετες, κυρὰ Μαρία » καὶ κουνιοῦσε τ' αὐτιά του. « Δὲ σοῦ ἔρεσαν ὠμές, τὶς ἤθελες καὶ ψημένες ! »

— « Κικιρίκου, Μαρία » φώναξε ὁ κόκορας. « Ἦρθε κι ἡ σειρά σου ».

— « Κὰ κὰ κὰ κὰ κὰ » φώναξε κι ἡ χῆνα, κι ἀνεβοκατέβαζε τὴ μύτη της. « Καλὲ τί βλέπω, κυρὰ Μαριώ, χωρὶς οὐρά : »

Καὶ ἡ ἄλεπού ἄρχισε νὰ κλαίῃ ἀπ' τὸ κακό της.
Ἡ κωμωδία τελείωσε. Ὁ κόσμος ἀκόμη γελᾷ
καὶ τὰ παιδιὰ γελοῦν κι αὐτά.

Τὰ παιδιὰ μέτρησαν τὰ χρήματα ποὺ μάζεψαν
ἀπὸ τὴ γιορτὴ. Ἦταν πέντε ἑκατοστάρια.

Τὰ ἔστειλαν στὴν ἐπιτροπὴ τῶν προσφύγων μέσα
σ' αὐτὸ τὸ γράμμα :

Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴ τῶν προσφύγων.

Τὰ παιδιὰ τῆς Δευτέρας Δημοτικοῦ οἷς στέλνομε
αὐτά τὰ χρήματα γιὰ τὰ προσφυγόπουλά μας. Τὰ
μαζέψαμε ἀπὸ τὴ σχολικὴ γιορτὴ ποὺ κάμαμε γι' αὐ-
τὸν τὸν σ' ὑπό.

Ἡ Β' τάξη

X22. Παραμονὴ Χριστουγέννων.

Ὁ Γιώργος καὶ ἡ Φωτούλα βρίσκονται στὴν ἀγο-
ρά. Σήμερα εἶναι ἐκεῖ περισσότεροι ἄνθρωποι ἀπὸ
ἄλλες ἡμέρες.

Πολλοὶ πηγαίνουν νὰ φωνίσουν διάφορα πράγματα
γιὰ τὴ γιορτὴ.

Ἐνα ἔμπορικὸ ἔχει φέρει γιὰ τὴ γιορτὴ διά-
φορα παιγνιδάκια γιὰ τὰ παιδιὰ καὶ πολλὰ βιβλία με-
φραῖες ζωγραφιές. Ὁ ἔμπορος τὰ ἔχει βάλει ὅλα μαζί
στὴν προθήκη τοῦ ἔμπορικοῦ του.

Ἀπάνω σ' ἓνα κόκκινο χρυσοδεμένο βιβλίο εἶναι

ζωγραφισμένη μιὰ γιγιά, πού γνέθει μέ τή ρόκα της καί λέει παραμύθια. Γύρω της μερικά παιδάκια τήν ἀκοῦν.

Ὁ Γιώργος διαβάζει : Παραμύθια γιά παιδιά.
« Ἀχ ! νὰ τὰ εἶχσ » εἶπε.

Κι ἡ Φωτούλα συλλογίστηκε πῶς ὁ Γιώργος δὲν ἦταν πλούσιος, κι ὁ πατέρας του δὲ θὰ μποροῦσε ἴσως νὰ τοῦ ἀγοράσῃ τὸ βιβλίο αὐτό, καί ἐνίωσε μεγάλη λύπη. Γύρισε καί τὸν κοίταξε.

« Δὲς καί τὸ ἄλλο, μέ τὴν ἄλεπού καί τ' ἄλεπου δόκια » εἶπε πάλι ὁ Γιώργος.

Τώρα τὰ παιδιὰ βλέπουν τὰ παιγιδάκια. Αὐτὰ εἶναι περισσότερα. Κροισάκια, σιδηρόδρομοι, μύλοι, κοῦκλες, βαρκοῦλες, σφυρίχτρες κι ἄλλα πολλά. Ἐλεῖ ἦταν καί μιὰ κουκλίτσα ἀπὸ κεῖνες πού ἅμα τίς ξαπλώνεις κλείνουν τὰ μάτια τους καί ἅμα τίς σηκώνεις τ' ἀνοίγουν πάλι.

Τὰ παιδιὰ πού τὰ βλέπουν, τὰ λαχταροῦν. Θὰ ἤθελαν νὰ τὰ εἶχαν ὅλα δικά τους.

Σ' ἓνα ἄλλο μικρὸ μαγαζάκι εἶδαν μιὰ ὥραία ζωγραφία. Ἐνα μικρὸ παιδάκι ἦταν μέσα σὲ μιὰ φάτνη καί σκυμμένη ἀπάνω του τὸ χάιδευε ἡ μανούλα του.

Ἦταν ἡ Παναγία καί ὁ Χριστός.

Τὸ τελευταῖο πού εἶδαν; ἦταν ἓνα βαπόρι μέ τρεῖς καπνοδόχους, πού σφύριζε κι ἐβγαζε καί καπνὸ.

Τὸ βράδυ ἡ Φωτούλα εἶπε στὸν πατέρα της, νὰ τῆς ἀγοράσῃ τὸ βιβλίο μέ τὰ παραμύθια γιά τὰ παιδιὰ.

Ὅταν τῆς τὸ ἔφερε ὁ πατέρας της τὸ τύλιξε κεῖνη σ' ἓνα χαρτί καί τὸ ἔκρυψε μέσα στὸ συρτάρι.

της. Κάτι καλὸ συλλογιζόταν ἐκείνη τὴν ὥρα καὶ χαμογελοῦσε.

23. Χριστούγεννα.

Ἐημέρωσαν Χριστούγεννα.

Ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα ἄρχισαν νὰ χτυποῦν οἱ καμπάνες σ' ὅλες τὶς ἐκκλησίες. Οἱ ἄνθρωποι μὲ τὰ φαναράκια στὸ χέρι ἔτρεχαν νὰ προφτάσουν τὴ λειτουργία. Πῆγχν καὶ οἱ γέροι ὅπως πηγαιναν κάθε χρόνο ὡς τώρα.

Εἶναι καὶ τὶς ἄλλες μέρες ὥραία ἡ λειτουργία μὲ κὺτὴν τὴ νύχτα ποὺ γεννιέται ὁ Χριστὸς ἡ λειτουργία εἶναι ἀκόμη ὠραιότερη. Οἱ ψαλμωδίες τῶν ψαλτῶν διαλαλοῦν σ' ὅλο τὸν κόσμον πὼς πρέπει ὅλοι νὰ χαίρωνται, γιὰτὶ σὰν ἀπόψε γεννήθηκε ὁ Χριστὸς.

Τότοια ὥρα ἐφαλλαν καὶ οἱ ἄγγελοι γλυκὰ στὸν οὐρανό, πάνω ἀπὸ τὸ στάβλο ποὺ γεννήθηκε ὁ Χριστός.

Ἐημέρωσε. "Ολοι τώρα γυρνοῦν στὰ σπίτια τους. Ἐκεῖ χαιρετιοῦνται ἀναμεταξύ τους, εὖχονται χρόνια πολλὰ καὶ κάθονται ὅλοι μαζί γύρω στὸ τζάκι καὶ κουβεντιάζουν.

Σήμερα εἶναι μέρα ποὺ ὁ καθένας κάθεται σπίτι του. Ὁ πατέρας θὰ παίξῃ μὲ τὰ παιδιὰ του καὶ τὰ παιδιὰ θὰ παίξουν ἀναμεταξύ τους, καὶ οἱ γέροι θὰ ποῦν στὰ παιδιὰ καὶ στὰ ἐγγόνια τους ἱστορίες καὶ

παρταμύθια. 'Ο καθένας σήμερα θέλει νὰ εἶναι κοντὰ στοὺς δικούς του.

Μὰ εἶναι καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι, ποὺ δὲν ἔχουν αὐτὴν τὴν χαρά.

Τυχαίνει νὰ βρίσκωνται μακριὰ ἀπὸ τὴν οἰκογένειά τους. Ἄλλοι ἐργάζονται σὲ ξένους τόπους καὶ ἄλλοι ταξιδεύουν νύχτα καὶ μέρα μέσα στὴ θάλασσα.

"Ολοι αὐτοὶ θλίβονται αὐτὴ τὴν ἡμέρα. Θυμιοῦνται σπίτι τους, τὴ γυναῖκα τους, τὰ παιδά τους καὶ καθένος τους λέει :

« Ἀχ, νὰ ἦμουν κι ἐγὼ κοντὰ τους! »

Τέτοιες μέρες, ἅμα βρίσκεται κανεὶς στὴν ξενιτιά εἶναι ὄχι μιὰ φορά, μὰ δυὸ φορές ξένος.

Κι ἂν τύχῃ καὶ κανένα παιδάκι νὰ εἶναι μακριὰ ἀπὸ τὸ σπίτι του αὐτὴν τὴ μέρα, πόσο θυμᾶται τὸν πατέρα του, τὴ μανούλα του, τ' ἀδέρφια του!

"Αχ, νὰ μποροῦσε σὰν πουλὶ νὰ πετάξῃ κοντὰ τους!

~~~~~~~~~

24. Χιόνι.

Ἡσυχία μεγάλη ἔλῃν τὴ νύχτα. Τίποτε δὲν ἀκούεται ἔξω στὸ δρόμο. Ὁ ἄνεμος ἔχει σταματήσει καὶ αὐτός, κάνει ὅμως πολὺ κρύο καὶ ὅλοι θέλουν κι ἄλλα σκεπάσματα.

Τὸ πρῶνι δυνατὲς φωνὲς ἀκούονται στὴν αὐλή:
« Χιόνι, χιόνι! »

Τὰ παιδιὰ τρέχουν ἀμέσως στὸ παράθυρο. Τὰ τζάμια εἶναι θαμπὰ· τὸ χνότο κάθεται ἀπάνω τους.

σάν κατ'ιχνιά. Σκουπίζουν άμέσως τὰ τζαμιά καὶ τί βλέπουν, Θεέ μου!

Αὐτὴ δὲν εἶναι πιά ἡ πόλη ποὺ ξέραμε. Εἶναι ὅλη κάτασπρη καὶ τὰ κεραμίδια καὶ τὰ πεζούλια, κι οἱ δρόμοι καὶ τὰ δέντρα. "Όλα τὰ ἔχει σκεπάσει δυὸ τρεῖς πιθαμὲς τὸ χιόνι, ἀφράτο, κάτασπρο. Καὶ στὰ κεραμίδια κρέμονται σάν πολυέλαιοι τὰ κρύσταλλα. Τὸ νερὸ ποὺ ἔσταζε πάγωσε καὶ λάμπει τώρᾳ.

Ἄραιοι περνοῦν οἱ ἄνθρωποι στὸ δρόμο, μὲ βαριά ροῦχα, κι ἀπὸ τὸ στόμα τους βγαίνει ἀχνός· καὶ στὰ πανωφόρια τους πάνω πέφτει τὸ χιόνι καὶ τοὺς κάνει ὁλόασπρους. Τὰ πόδια τους βουλιάζουν μέσα στὸ χιόνι καὶ τὰ παπούτσια τους χάνονται ὁλωσδιόλου.

Ὁ οὐρανός ἔχει χαμηλώσει πολὺ καὶ μοιάζει σὰ νὰ λάθεται πάνω στὰ κεραμίδια. Εἶναι σταχτὴς καὶ παντοῦ σὰ γεμάτος καπνός. Τὸ χιόνι δὲν παύει, ὅλο πέφτει ἀπὸ τὸν οὐρανό. Ἄλλο εἶναι σὰ μικρὲς ἄσπρες μυγίτσες, ποὺ ὁλοένα πετοῦν τρελά, πολὺ τρελά, στὸν ἀέρα, κι ἄλλο εἶναι μεγαλύτερο, σάν πού-πουλο κάτ'ασπρο, σάν κομματιάκια μπαμπάκι, σάν ἄσπρες πεταλούδες.

Ἡ Φω. οὐλα βλέπει καὶ θέλει νὰ φωνάξῃ ἀπὸ τὴ χαρὰ της. Θέλει νὰ βγῇ ἔξω, νὰ πηδῇ πάνω στὸ χιόνι, νὰ τὸ πιάσῃ μὲ τὴ φούχτα της, ἔτσι ἀφράτο ἀφράτο, ν' ἀφήσῃ νὰ πέσῃ χιόνι στὰ μαλλιά της.

Κάτω ἀπ' τὸ παράθυρο περνᾷ ἕνας ψηλὸς γερο-βοσκὸς μὲ τὴν κάπα του.

Μὲ τέτοιο κρύο τὰ πρόβατα θὰ πάγωναν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, ψηλά στὸ βουνό, καὶ τὰ κατεβάζουν κοντὰ στὰ σπίτια καὶ κοντὰ στὴ θάλασσα, ποὺ εἶναι ζεστό-

τερα 'Από κάτω ἀπ' τὴν κόπα του ὁ βοσκὸς ἔχει ἓνα μικρὸ ἀρνάκι, πολὺ μικρό, ποὺ τῶρι μόλις ἔχει γεννηθῇ, καὶ ἡ ἀστεία μουσουδίτσα του βγαίνει κάτω ἀπὸ τὴν κόπα. 'Ο βοσκὸς τὸ ἔχει στὴν ἀγκυαλιά του, ὅπως ἡ μητέρα τὸ παιδί, γιὰ νὰ τὸ ζεστάνη.

Ἡ Φωτούλα δὲν κρατιέται πιά. Βάζει τὸ πανωφόρι της γρήγορα καὶ βγαίνει ἔξω. Καὶ νάτος ποὺ εἶναι ἐκεῖ κι ὁ Γιῶργος, κι ἄλλα ἀγόρια καὶ κορίτσια.

Καὶ ρίχνονται ὅλα στὸ χιόνι. "Άλλο παιδί φτιάνει μικρὲς μπάλες. "Άλλο στοιβάζει πολὺ χιόνι σὲ μιὰ γωνιά καὶ κάνει βουναλάκια. "Άλλα πάλι πετροβολιοῦνται μὲ τὸ χιόνι.

'Αρχίζει τότε ἓνας χιονοπόλεμος, μὲ χαρούμενες φωνὲς καὶ μὲ γέλια, μὲ γλιστρήματα καὶ πεοίματα πάνω στὸ χιόνι. Τότε ἀλίμενο, οἱ ἄλλοι προφταίνουν καὶ σοῦ τρίβουν μὲ χιόνι τὸ πρόσωπο. Τί κρῦο ποὺ εἶναι στὴν ἀρχή, μὰ πῶς ἀνάβει ὕστερα τὸ πρόσωπο !

"Όλων τὰ μάγουλα εἶναι κατακόκκινα, ὅλα τὰ μάτια λάμπουν. Τὰ χέρια ὅμως εἶναι κρουσταλλιασμένα καὶ σὰ νὰ πονοῦν. Τὰ κορίτσια τὰ βάζουν μὲ τ' ἀγόρια καὶ τ' ἀγόρια μὲ τὰ κορίτσια. Κι ἔτσι φτάνουν μέσα βαθιὰ στὸ περιβόλι τῆς Φωτούλας.

Ἐκεῖ εἶναι ὅλες οἱ γλάστρες σκεπασμένες μὲ χιόνι κι ὅλα τὰ μικρὰ δέντρα καὶ τὰ φυτά. Ἡ μητέρα τῆς Φωτούλας τὰ κοιτάζει ἓνα ἓνα μὲ λυπημένη ὄψη. « Τὰ καημένα, θὰ καοῦν ὅπῃ τὸ χιόνι. Θὰ καοῦν ὅλα, θὰ μαραθοῦν ».

* Τὰ παιδιά ἔπαιζαν καὶ χοροπήδησαν ὡς τὸ μεσημέρι. Κι ἂν δὲν τὰ φώνιζαν, θὰ ξεχνοῦσαν ἀκόμη καὶ νὰ φᾶνε.

Ἡ Φωτούλα κάθισε στὸ τραπέζι ζωηρὴ κι εὐχαριστημένη. Ἡ μητέρα ἔβαλε στὰ πιάτα τὸ ζεστὸ φαγί, κι ἡ μεγάλη θερμαστρα στὴ γωνιά, μαύρη μαύρη, μ' αὐτὸν τὸ χονιρὸ σῶλῆνα ποὺ περνᾷ πάνω ἀπὸ τὸ καναπέ καὶ βγαίνει ἀπὸ μιὰ τρύπα τοῦ τοίγου ψηλά, γεμίζει τὴν τραπεζαρία μὲ ζέστη εὐχάριστη. Ἀπὸ τὸ στόμα τῆς θερμάστρας, ποὺ τὸ ἀνοίγουν κάθε τόσο γιὰ νὰ ρίξουν τὰ ξύλα, βγαίνουν φλόγες καὶ καπνός. Ἐχει ἀνάψει καλὰ καὶ τὸ σίδερο ἔχει κοκκινίσει τώρα.

Ἡ μητέρα τῆς Φωτούλας λέει μὲ συμπόνια πῶς συλλογίζεται τοὺς φτωχοὺς ἀνθρώπους, ποὺ δὲν ἔχουν τέτοια μέρα πῶς νὰ ζεσταθοῦν.

Ἐξαφνα ἀκούεται : τίχ τίχ τίχ. Κάποιος εἶναι στὸ τζάμι.

« Ἐνὶ πουλάκι, φω-άξει ὁ Τάκης, ἓνα πουλάκι, μητέρα ».

Εἶναι στὰ σωστά ἓνα πουλάκι. Ἐνα ἀληθινὸ πουλάκι, ζωντανό, μ' ἓνα σωρὸ χρώματα στὰ φτερά, κίτρινα κι ἄσπρα. Τοῦ ἀνοίγουν ἀμέσως τὸ παράθυρο καὶ πηδᾷ λαχανιασμένο στὸ τραπέζι.

« Ἐνα ζητιανάκι, τὸ καημένο » λέει ἡ μητέρα. « Αὐτά, βλέπεις, μὲ τὸ χιόνι δὲν μποροῦν νὰ βροῦν οὔτε σπόρο οὔτε σκουλήκι. Κάνει τόσο κρύο, κα

αὐτὰ τὰ χρωματισιὰ ρουχαλάκια τους εἶναι τόσο λεπτά ! Εἶναι ἀνοιξιάτικα » .

Στὸ μεταξὺ ἡ Φωτούλα τὸ ἔχει πιάσει στὰ χέρια της. Θέλει νὰ τοῦ δώσῃ σούπα, κι ἔπειτα, εἶπε, θὰ τὸ βόλῃ κάτω ὅπῃ τὸ πάπλωμα νὰ κοιμηθῇ. +

« Εἶσαι ἀστεία » τῆς λέει ἡ μητέρα της. « Ἀφῆσε τὸ πουλάκι. Τρίψε μόνο λίγο ψωμί μπροστά του· Θ' ἀρχίσῃ νὰ τσιμπᾷ μὲ τὴ μύτη του, θὰ δῆς. Ἔτσι τρῶνε αὐτά » .

Ἡ Φωτούλα ὑπακούσε, καὶ τὸ πουλάκι ἄρχισε νὰ τσιμπᾷ τὰ ψίχουλα καὶ κοίταζε ὅλους γύρω μὲ τὰ ματάκια του, ποὺ ἦταν σὰ χαντρίτσες. Ἡ Φωτούλα εἶπε μεγάλη χαρὰ γιὰ τὸν καινούριο αὐτὸ φίλο. Νὰ ἦταν σπῆρας, γλῶρος, καρδερίνα, σπουργίτης ; Οὔτε ὁ πατέρας, ποὺ ἔξευσε τόσα καὶ τόσα, δὲν μποροῦσε νὰ τὸ πῇ.

Ἡ χαρὰ τῆς Φωτούλας ὅμως δὲν κράτησε πολὺ. Τὸ πουλάκι δὲν ἀγαποῦσε νὰ μένῃ σὲ κλειστὴ κάμαρη. Βρῆκε μιὰ στιγμὴ τὴν εὐκαιρίαν καὶ φρρρ πέταξε ψηλὰ στὸν οὐρανό.

Ἡ Φωτούλα λυπήθηκε γι' αὐτὸ πολὺ.

---

25. Χιονοπόλεμος

Χιόνισε καὶ κάναμε
μιὰ ἄσπρη στοίβα τόση !
Τέτοιο χιόνι πούπουλο,
Θεέ μου, νὰ μὴ λιώσῃ.

« Ἔ, μὲ τὸ χιονάνθρωπο.
τραβηχτῆτε πέρα.
Ἄναψεν ὁ πόλεμος.
πάρτε πρώτη σφαῖρα.

» Ἄν βαστᾷν τὰ κότσια σας.
πιάστε μετερίζι.
Ὅπου πέσει ἡ μπάλα μας.
μύτες κοκκινίζει.

» Πῶς ; γελᾶτε ; Πάρτε τῇ
πάνω στὸ στομάχι » .
Φράπ, καὶ σκάζει ἡ δεύτερη
στοῦ ἀρχηγοῦ τῇ ράχη.

Φράπ, κι ἀπ' τὰ κεφάλια τους
πέφτουν κάτω οἱ κοῦκοι.
Φράπ, καὶ τοῦ χιονάνθρωπου
σπάζει τὸ τσιμπούκι.

26. Τὰ κάλαντα.

Σήμερα τὰ παιδιὰ βρίσκονται σὲ κίνηση. Μοιρα-
σμένα σὲ συντροφιεὺς γυρίζουν στὰ σπίτια καὶ στὰ
μαγαζιά, ὅπως καὶ τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων
γιὰ τὰ ποῦν τὰ κ'λαντα. Ἄλλα κρατοῦν βαπόρι καὶ
ἄλλα ἐκκλησιά.

« Νὰ τὰ ποῦμε » ; ρωτοῦν σὲ κάθε σπίτι.

— « Μᾶς τὰ εἶπαν κι ἄλλοι, μὰ πῆτε τα καὶ
σεῖς » τοὺς λένε.

Καὶ τὰ παιδιὰ ἀρχίζουν. "Ενα παιδί χτυπᾷ τὸ τούρπανο. "Ενα ἄλλο τὸ τρίγωνο. Τὸ βαπόρι βγάζει καπνὸ κι ὅπως τὸ κουνοῦν νομίζεις πὼς ἀρμενίζει μέσα στὴ θάλασσα. Καὶ τραγουδοῦν :

"Αγιος Βασίλης ἔρχεται ἀπὸ τὴν Καισαρεία.
Βαστᾷ εἰκόνα καὶ σταυρό, χαρτὶ καὶ καλαμάρι.
Τὸ καλαμάρι ἔγραφε καὶ τὸ χαρτὶ ἐμίλει :

«Βασίλη, πόθεν ἔρχεσαι καὶ πόθε κατεβαίνεις ; »
— « Ἀπὸ τῆ μάνα μ' ἔρχομαι καὶ στὸ σχολεῖο πη-
[γαινω.

— « Κάτσε νὰ φᾶς, κάτσε νὰ πιῆς, κάτσε νὰ τρα-
[γουδήσης »

— « Εγὼ γράμματα μάθαινα, τραγοῦδια δὲν ἔξέρω ».

— « Καὶ οὐκ ἔξέρεις γράμματα, πές μας τὴν ἀλφα-
βῆτα ».

Καὶ στὸ ραβδί ἀκούμπησε νὰ πῇ τὴν ἀλφαβῆτα.
Καὶ τὸ ραβδί ἦταν ξερὸ καὶ βλάστησε κλωνάρια,
καὶ πάνω στὰ κλωνάρια του πέρδικες ἐλαλοῦσαν.

Δὲν ἦταν μόνο πέρδικες, μόν' καὶ περιστερᾶκι.
« Σ' αὐτὸ τὸ σπίτι πούρθαμε πέτρα νὰ μὴ ραγίσ-
κει ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ χίλιους χρόνους νὰ
[ζήσει »

Τὸ καλύτερο βαπόρι ἦταν τῆς συντροφιάς τοῦ
Γιώργου.

Ἦταν κόκκινο, μὲ χρωματιστὲς σημαῖες. Τὸ
σῆκωναν ὁ Κώστας καὶ ὁ Γιώργος.

Τὰ παιδιὰ.

Ὁ Σπύρος χτυποῦσε τὸ τούμπανο. Ντουντουμ
ντουμ ντούμ, ντουντουμ ντουμ ντούμ.

Ὁ Δημητράκης τὸ τρίγωνο : ντίν ντίν, ντίν ντίν,
ντιντίν ντίν ντίν.

Γύριζαν ὡς τῇ νύχτα

Πῆγαν καὶ στῆς Φωτούλας. Μόλις τοὺς εἶδαν ἡ
Φωτούλα καὶ τ' ἀδερφάκια τῆς, τοὺς περιτριγύρισαν
καὶ κοίταζαν τὸ μεγάλο βαπόρι. Ἦταν τόσο ὥραϊα,
ποὺ κι ὁ πατέρας κι ἡ μητέρα τῆς Φωτούλας τὸ
καμάρωναν.

Τὰ παιδιὰ εἶπαν καὶ κεῖ τὰ κάλαντα. Στὸ τέλος
εἶπαν καὶ τραγούδι :

Ἀφέντη μας εὐγενικέ, πόχεις μεγάλη χάρη,
ποὺ σ' ἔχομε στὸν τόπο μας σὰν τὸ λαμπρὸ φεγ-
[γάρι.

ἄνοιξε τὸ πουγκάκι σου τὸ μαργαριταρένιο,
κι ἄπλωσε τὸ χεράκι σου τὸ μοσκοβολισμένο
κι ἂν εἶν' ἀσήμι, ρίξε το, ἀφέντη, νὰ τὸ δοῦμε,
κι ἂν ἔχης καὶ γλυκὸ κρασί, στείλε το νὰ τὸ
[πιοῦμε.

« Ἔ, κρασί δὲν ἔχομε, εἶπε γελώντας ὁ γιατρός,
μὰ ἔχομε ἀσήμι » καὶ τοὺς ἔδωσε μιὰ ἀσημένια
δραχμή.

« Μποροῦμε νὰ σᾶς πληρώσωμε καὶ μὲ γλυκά ; »
εἶπε ἡ μητέρα τῆς Φωτούλας.

— « Ἔ, τὰ δεχόμαστε κι αὐτά » εἶπε χαμογελών-
τας ὁ Σπύρος.

Ὅταν μοίρασαν στὸ τέλος τὰ λεπτά ὁ καθένας
τοὺς πῆρε ἐφτάμισο δραχμές.

27. Τῇ νύχτᾳ τοῦ Ἀι-Βασίλη.

Στῆς Φωτούλας τὸ σπῖτι ἐκοψὲν ἀπόψε στὸ τραπέζι τῇ βασιλόπιτᾳ.

Πρῶτα τὸ κομμάτι τῆς Παναγίας, ἔπειτα τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἀι-Βασίλη, ἔπειτα κατὰ σειρὰ τοῦ σπιτιοῦ, τῆς γιαγιᾶς, τοῦ πατέρα, τῆς μητέρας τῶν παιδιῶν καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων τοῦ σπιτιοῦ. Ὑστερὰ ἓνα κομμάτι γιὰ τοὺς φτωχοὺς.

Καθένας ποὺ ἔπαιρνε τὸ κομμάτι του, τὸ ψιχούλιαζε γρήγορα γιὰ νὰ δῇ ἂν τοῦ ἔπεσε τὸ νόμισμα. Ὅποιος θὰ ἔβρισκε τὸ νόμισμα, θὰ ἔλεγε κι ἓνα τραγούδι καὶ θὰ χόρευε. Αὐτὸς θὰ ἦταν ὁ πιὸ τυχερὸς τῆς χρονιάς. Κανεὶς ὅμως δὲν τὸ ἔβρισκε· εἶχαν ψιχυλιάσει ὅλα τὰ κομμάτια, μὰ ἡ ἀσημένια δραχμὴ δὲν ἦταν πουθενά.

Εἶχε μείνει ὁλόκληρο μόνο τὸ κομμάτι τῶν φτωχῶν. « Ἐχει γοῦστο νὰ εἶναι σ' αὐτὸ τὸ κομμάτι » εἶπε ὁ πατέρας τῆς Φωτούλας. « Ἀνοιξτε το νὰ ἰδοῦμε ». Τὸ ἀνοιξαν καὶ βρῆκαν τὴν ἀσημένια δραχμὴ. Ἡ Φωτούλα χάρηκε πολὺ ποὺ ἔπεσε ἡ δραχμὴ στοὺς φτωχοὺς. Μὰ εἶναι τόσοι πολλοί! Ποιὸς θὰ τὴν πρωτοπάρῃ; « Ὅποιος πρωτοχτυπήσῃ τὴν πόρτα » εἶπε ὁ πατέρας της.

Ἀμα σηκώθηκαν ἀπ' τὸ τραπέζι ἡ γιαγιὰ κάθισε στὸν καναπέ κι οἱ ἄλλοι τριγύρω, καὶ ἄρχισε νὰ λέγῃ γιὰ τὸν Ἀι-Βασίλη, τί δῶρα τῆς ἔφερνε σὰν ἦταν μικρούλα. Τὸ μικρὰ ἀδερφάκι τῆς Φωτούλας

ἀνοίγουν μεγάλα τὰ μάτια τους. Δὲ νυστάζουν καθόλου καὶ τὰ μάτια τους λάμπουν. Ἄχ ! νὰ ἔφερνε καὶ σ' αὐτὰ ὁ Ἀι-Βασίλης δῶρα καὶ γλυκά. Μὰ λίγο λίγο τὰ ματάκια τῶν παιδιῶν ἄρχίζουν νὰ κλείνουν. Νύσταξαν.

Σιγὰ σιγὰ ἡ μανούλα τους τὰ παίρνει καὶ τὰ φέρνει στὰ κρεβατάκια τους. Τὰ ξεντύνει καὶ τὰ σκεπάζει ἀπαλὰ ἀπαλὰ. Ὁ Τάκης ἀποκοιμιέται ἀμέσως, μὰ ὁ Μίμης περιμένει ν' ἀκούσῃ τὸ ταχτικό του να-νούρισμα. Καθισμένη δίπλα του ἡ μανούλα του τοῦ τραγουδεῖ :

Κοιμήσου σύ, παιδάκι μου,
κι ἐγὼ σὲ νανουρίζω,
κι ἐγὼ τὴν κούνια σου κουνῶ
γλυκά νὰ σὲ κοιμίζω.
Μὴ χτυπᾶτε, μὴ βροντᾶτε,
τὸ παιδάκι μου κοιμᾶται.

Ἔλα, ὕπνε, κι ἔπαρέ το κι ἄμε το στὰ περιβόλια,
καὶ γέμισε τὸ στήθος του τριαντάφυλλα καὶ ρόδα.
Τὰ ρόδα νάν' τῆς μάνας του, τὰ μῆλα τοῦ κυροῦ του,
καὶ τ' ἄσπρα τὰ τριαντάφυλλα ἃς εἶναι τοῦ νονοῦ του.
Νάνι νάνι, νάνι νάνι
κι ὅπου τοῦ πονεῖ νὰ γιάνη.

Τώρα ὅλοι κοιμοῦνται. Ἡσυχία εἶναι παντοῦ.
Μόνο ὁ Ἀι-Βασίλης περπατεῖ στοὺς σκοτεινοὺς δρόμους. Ἄσπρος εἶναι, ἄσπρα φορεῖ κι ἄσπρα εἶναι τὰ γένεια του. Γέρνει ἀπὸ τὴν κούρσχη κι ἀπ' τὸ βάρος.

Απ' ἁγίς μακρινές χῶρες ξεκίνησε μέ τὸ ραβδί καὶ ἓνα μεγάλο σακούλι στὴν πλάτη του. Κρατεῖ χίλια καλὰ γιὰ τὰ μικρὰ παιδιὰ. Περνᾷ βουνά, περνᾷ πεδιάδες, ποτάμια καὶ λαγκάδια γιὰ νὰ προφτάσῃ τὴν πρωτοχρονιά. Ἀμα κουρασθῇ, καθίζει σὲ μιὰ πέτρα, ξεκουράζεται καὶ πάλι παίρνει τὸ δρόμο του. Εἶναι γέρος καὶ κούραζεται εὐκολα. Μὰ ἡ ἀγάπη του στὰ μικρὰ παιδιὰ τοῦ δίνει δύναμη. Πρέπει νὰ προφτάσῃ τὴ νύχτᾳ τῆς πρωτοχρονιάς.

Ἀγγέλοι πάνε μπροστά του καὶ ἀγγέλοι πίσω του. Πηγαίνει στὸ πρῶτο σπίτι πού εἶναι παιδιὰ, καὶ στέλνει μέ τοὺς ἀγγέλους του τὰ δῶρα πού τοὺς ἔφε-
ρε. Ἐπειτα πάει στὸ ἄλλο σπίτι, καὶ ὕστερα στὸ ἄλ-
λο, ὥσπου ν' ἀφήσῃ τὰ δῶρα του σ' ὅλα τὰ παι-
δάκια.

Σὰν ἔφτασε καὶ στὸ σπίτι τῆς Φωτούλας, σκέ-
φτηκε :

« Ἐδῶ, μέσῃ κάθετα ἡ Φωτούλα. Εἶναι νοικοκυ-
ρούλα. Θὰ τῆς ἀφήσω ἓνα μικρὸ μαγειρεῖο γιὰ τίς
κούκλες τῆς.

» Νὰ καὶ αὐτὸ τὸ μαντίλι μέ τὰ μῆλα καὶ μέ τὰ
φουντούκια».

Ἔστειλε καὶ γιὰ τ' ἀδερφάκια τῆς ὠραίᾳ παιγνι-
στάκι.

Προχώρησε στὴν πόλη. Ὅταν ἔφτασε στὴν ἄ-
κρη τῆς ἀνεγνώρισε τὸ σπίτι τοῦ Γιώργου.

« Ἀ, φτάσαμε καὶ στὸ σπίτι τοῦ Γιώργου » εἶπε
ἡ Ἀι-Βασίλης. « Αὐτὸς θέλει χρωματιστὰ μολύβια.
Τοῦ ἰρέσει νὰ ζωγραφίζει. »

« Ἦ Ξέρω πὼς λαχταρᾷ νὰ ἔχη καὶ κεῖνο τὸ χρυσο-
δεμένο βιβλίον μὲ τὰ παραμύθια γιὰ τὰ παιδιὰ. Αὐτὸ
ὁμοίως θὰ τοῦ τὸ δωρήσῃ ἡ Φωτούλα » .

« Ἀμὰ ὁ Ἀι-Βασίλης μοιράσῃ τὰ δῶρα σ' ὅλα τὰ
παιδιὰ, ξεκουράζεται λίγο.

« Ἐπειτα παίρνει τὸ ραβδάκι του καὶ γυρίζει πάλιν
στὴν πατρίδα του.

Μῆνες πάλιν θὰ μαζεύῃ δῶρα γιὰ νὰ τὰ φέρῃ
στὰ παιδιὰ τὸν ἄλλο χρόνον.. »

---

28. Στὴ θάλασσα.

« Ὑστερα ἀπὸ τὰ χιόνια ἦρθαν ὥραϊες μερες.

Οἱ κορφὲς τῶν βουνῶν φαίνονταν ἀκόμῃ ἄσπρες,
μὰ κάτω στὸν κάμπο εἶχαν λιώσει τὰ χιόνια παντοῦ.

« Ἡλιος λαμπρός, ἀέρας καθόλου. Στὶς μεσημε-
ριάτικες ὥρες νόμιζε κανεὶς πὼς εἶναι καλοκαίρι· τὸ
βράδυ ὁμοίως καταλάβαινε πὼς βρίσκεται ἀκόμῃ στὴν
καρδιά τοῦ χειμῶνα. »

« Αὐτὲς τὶς ὥραϊες μέρες πρέπει νὰ μὴν τις χά-
σωμε » εἶπε ὁ γιατρός στὴ γυναῖκα του. « Ἡ Φω-
τούλα δὲν ἔχει ἀκόμῃ σχολεῖο. Δὲν παίρνεις τὰ
παιδιὰ νὰ κατέβῃς στὴ θάλασσα.

— « Καλὰ λές » ἀπάντησε ἐκείνη.

— « Νάρθη, υητέρα, κι ὁ Γιῶργος ; » εἶπε ἡ Φω-
τούλα.

— « Ναί, παιδί μου, νὰ ζητήσωμε ἀπὸ τὴ μητέρα
σου τὴν ἄδεια νὰ τὸν πάρωμε μαζί » .

Τὴν ἄλλη μέρα, πρωὶ πρωί, ξεκίνησαν ἀπ' τὸ σπίτι μὲ μιὰ σούστα.

Νά, σὲ λίγο ἄφησαν τὴν πολιτεία πίσω τους.

Ὁ Γιῶργος κι ἡ Φωτούλα βλέπουν δεξιά/κι ἀριστερά. Νὰ ἓνα πράσινο χωράφι· νὰ κι ἓνα ἄλλο. Τώρα περνοῦν λιβάδια καὶ μικρὰ σπιτάκια· καὶ ὅλα αὐτὰ τοὺς φαίνονται πὼς φεύγουν πίσω, σπιτία, χωράφια, δέντρα, λιβάδια. Νὰ κι ἓνα κοπάδι πρόβατα. Ὁ βοσκὸς φορεῖ μιὰ μεγάλη κάπα καὶ ἀκουμπᾷ στὴν γκλίτσα του. Τὰ πρόβατα τρομάζουν καὶ φεύγουν. Φίλου, σφυρίζει ὁ βοσκὸς καὶ τρέχει νὰ τὰ μαζέψῃ.

Τώρα ὁ δρόμος γυρίζει. Ἀπὸ μακριὰ ἔρχεται ἓνα κάρο πέρασε· φορτωμένο κι αὐτό. Μπῆκαν σ' ἓνα μικρὸ δάσος. Δέντρα μεγάλα καὶ δέντρα μικρά, ὕστερα θάμνοι· κί πάλι δέντρα καὶ πάλι θάμνοι. ἄλλοῦ πιδὺ πυκνοί, ἄλλοῦ πιδὺ ἀραιοί.

Νά, φάνηκε κι ἀπὸ μακριὰ ἡ θάλασσα. Ἡ πλατιά κι ἀτελείωτη θάλασσα. Γυαλίζει σὰν ἀσήμι. Μόλις τὴν ἀντίκρισαν τοὺς χτύπησε ἡ ἀρμύρα της.

Ὁχ! ἀνάπνευσαν βαθιὰ ὅλοι καὶ τὰ παιδιά χτυποῦσαν τὰ χέρια τους ἀπὸ χαρά.

Ἐφτασαν στὴν ἀκρογικλιά. Ἡ σούστα σταμάτησε σ' ἓνα καφενεῖο, ὅπου ἦταν καὶ ἄλλες σούστες. Πολλοὶ ἄνθρωποι εἶχαν κατεβῇ ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα στὴ θάλασσα.

Τώρα περπατοῦν κοντὰ στὴ θάλασσα. Τὰ κύματα της, ποὺ ὀρμοῦν ἀπὸ πέρα μὲ κίτι ἄσπρες χαῖτες, φτάνουν κι ἀπλώνονται ἓνα ἓνα πάνω στὸν ὁλόστρωτο

ἄμμο, καὶ ὁ ἀφρός τοὺς σκορπίζεται καὶ ἀναπηδᾷ
μαλακὰ ὅπου ἀπαντήσῃ χαλίκι.

Τὸ κῦμα φέρνει φύκια πράσινα καὶ σταχτιά ἀπὸ
τὰ βάθη τῆς θάλασσης καὶ τ' ἀπλώνει κι αὐτὰ στὴν
ἄμμουδιά.

Φέρνει καμιὰ φορὰ καὶ φελλοὺς ἀπὸ τὰ δίχτυα
τῶν ψαράδων κι ἄλλα πράγματα ἑλαφρά, ποὺ μπο-
ροῦν νὰ πλέουν.

Τὸ κῦμα γυαλίζει τὰ χαλίκια καὶ τὰ κάνει ν' ἀ-
στράφτουν στὸν ἥλιο.

Οἱ γλάροι, ἄσπροι σὰν τὸ χιόνι, πετοῦν στοὶ ἥσυ-
χο ἀέρι. "Ἄλλοι πάνω ἀπ' τὰ κεφάλια τῶν παιδιῶν,
ἄλλοι ψηλὰ στὸ γαλάζιο κι ἄλλοι πέρα, ψηλὰ εἰς τοὺς
βράχους. Πᾶνε κοπαδιαστά, μὲ κάτι ψιλὲς φωνές, ποὺ
εἶναι σὰ νὰ τραβᾷς κοντύλι στὴν πλάκα.

Ἐκεῖ πέρα στοὺς βράχους διορθώνουν τὶς φωλιές
τοὺς σήμερα ποὺ εἶναι καλοσύνη.

Τὰ παιδιὰ μαζεύουν ἓνα σωρὸ κοχύλια καὶ ὡ-
ραῖα χρωματιστὰ χολίκια, καὶ παίζουν μ' αὐτὰ.
Φτιάχνουν σπιτάκια, κάστρα καὶ μικροὺς φούρνους.
Τὰ χαλοῦν καὶ πάλι τὰ ξαναφτιάχνουν.

Ὁ Τάκης ἀνοίγει μὲ τὰ χέρια του ἓνα πηγάδι,
ὥσπου βρίσκει νερό. Ὁ Μίμης, μ' ἓνα βαθὺ κοχύλι
γιὰ κουβά, βγάζει νερὸ ἀπὸ τὸ πηγάδι καὶ τὸ δοκι-
μάζει. Πφ ! ἄρμυρό.

Ἡ Φωτούλα παίρνει ἓνα χαλίκι καὶ τὸ ρίχνει μὲ
δύναμη στὴ θάλασσα. Μπλούμ, καὶ τὸ νερὸ κάνει
κύκλους μικροὺς, μεγαλύτερους, μεγαλύτερους. Τὰ
παιδιά διασπιδάζουν μ' αὐτό. "Ὅλα παίρνουν τ' ὅρα

πετραδάκια και ἀρχίζουν νά τά πετοῦν στή θάλασσα, πλούφ, πλούφ, πλούφ.

✱ Πείναςχν. Στή θάλασσα πεινᾷ κανεῖς γρήγορα.

Ἐβγαλχν ἀπό τὸ μεγάλο καλάθι τὰ φαγιά τους, κάθισαν ὀλοτρίγυρα πάνω στὸν ἄμμο και ἄρχισαν νά τρῶνε.

Ὁ Γιώργος ἔτρωγε και κοίταζε τοὺς γλάρους. Ἐξαφνα τοῦ ἦρθε μιὰ ἰδέα και ρώτησε : « Τί τρῶνε οἱ γλάροι ; »

« Ἀθερινό, παιδί μου » ἀποκρίθηκε ἡ μητέρα τῆς Φωτούλας. « Εἶναι κάτι μικρά ψαράκια, πού πλέουν στὸν ἀφρό. Μὰ τρῶνε και μεγαλύτερα ἀκόμη, τρῶνε και μαρίδες και σαρδέλες και ὅ,τι ἄλλο ψαράκι βροῦν. Νά, κοίταξε ἐκεῖ κάτω. Βλέπεις αὐτὸ τὸ γλαρόνι, πού ζυγιάζει τὰ φτερά του πάνω στὰ νερά ; Βλέπεις τὴ μύτη του ; βλέπεις πῶς κατεβαίνει μὲ ὀρμή ; Νά, τώρα βούτηξε τὴ μύτη του στὸ νερό ! Τώρα στάζει τὸ στήθος του ὅλο και τὸ βρεμένο κεφάλι του. Και στή μύτη του ἐγὼ διακρίνω πού σπαρταρᾷ τὸ ψαράκι. Βλέπεις ; πάει, τὸ ἔχαψε. Τὸ εἶδες ; »

— « Ὅχι » εἶπε ὁ Γιώργος, πού δὲν εἶχε προφτάσει νά δῇ.

— « Ἐ, πρόσεχε και θὰ δῇς. Παρακάτω θὰ πιάσῃ ἄλλο ψαράκι. Ἔτσι τὰ χάφτουν τὰ ψαράκια τὰ πουλιά. Χάπ, χωρὶς ἀλεύρωμα, χωρὶς τηγάνισμα, ὦμά »

Ἀφοῦ ἀπόφαγαν, πῆγαν μαζί μὲ ἄλλα παιδιά και ἐπαιζαν κυνηγητό. Καθὼς ἔτρεχαν, βουλοῦσαν στὸν ἄμμο κι ἐπεφταν σὰ σὲ μαλακὸ κρεββάκι.

Ὁ ἥλιος τώρα ἀρχίζει νὰ κατεβαίνει. Ἡ θάλασσα ἀρχίζει νὰ σκουραίνει. Ἐλαφρὸ ἀεράκι φυσᾷ καὶ ἀρχίζει καὶ κάνει ψύχρα.

Εἶναι καιρὸς νὰ ἐπιστρέψουν. Ὅλοι μαζεβοῦν τὰ πράματά τους καὶ πᾶνε ν' ἀν.βοῦν στὶς σοῦστες.

Ὁ Γιώργος κρατεῖ τὸ Μίμη ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν βοηθεῖ νὰ περπατήσῃ, γιατί τὸ μικρὸ εἶναι κουρασμένο. Ἡ Φωτούλα κρατεῖ τὸν Τάκη.

Ξεκίνησαν γιὰ τὴν πόλη.

Γύρισαν ἀπ' τὸν ἴδιο δρόμο. Τὰ ἴδια μέρη εἶδαν πάλι, μὰ τώρα τοὺς φαίνονται ἄλλιώτικα. Εἶναι πιὸ σκοῦρα, πιὸ θαμπὰ καὶ σὰν κουρασμένα. Εἶναι ὅμως καὶ τὰ παιδιὰ κουρασμένα καὶ δὲν ἔχουν πιά τὴ ζωηρότητα ποὺ εἶχαν τὸ πρῶι.

Σὰν ἔφτισαν, ὁ Γιώργος εὐχαρίστησε τὴ μητέρα τῆς Φωτούλας, χαιρέτησε ὅλους καὶ πῆγε σπíti του.

Ὁ ἥλιος εἶχε κρυφτῇ πίσω ἀπὸ τὰ βουνά.

Τὸ βράδυ τὰ παιδιὰ νωρὶς νωρὶς κοιμήθηκαν.

---

29. Ἡ γιορτὴ τῆς Φωτούλας.

Στὴ γιορτὴ τῆς Φωτούλας πῆγαν τὰ παιδιὰ στὸ σπíti της, νὰ τὴ χαιρετήσουν καὶ νὰ τῆς εὐχηθοῦν χρόνια πολλά.

Ὁ Γιώργος, ἡ Ἀνίτσα, ὁ Σπύρος, ὁ Δημητράκης καὶ ἄλλα. Ὁ Γιώργος τῆς πῆγε καὶ λουλούδια, ποὺ τὰ μάζεψε μὲ τὸ χέρι του. Ἡ Φωτούλα ὑποδέχτηκε τὰ παιδιὰ στὸ διάδρομο. Ἐκεῖ ἀφῆσαν τὰ

επανεφορία τους και τὰ καπέλα τους. Ἐπειτα πέ-
ρασαν ὅλα στὴν κάμικρα τῶν παιδιῶν.

Ἐκεῖ ἦταν ὅλα τὰ παιγνίδια καὶ τὰ δῶρα, ποὺ
πῆραν ἡ Φωτούλα καὶ τ' ἀδερφόνια της τὴν πρωτο-
χρονιά. Τὸ καλύτερο ἀπ' ὅλα ἦταν ὁ σιδηρόδρομος τοῦ
Τάκη. Εἶχε μεγάλη μηχανή καὶ πέντε βαγόνια.

Τὰ παιδιά τοῦ ἔβαλαν φωτιά.

« Ἐμπρός, κύριοι, φεύγει γιὰ τὴν Ἀθήνα » φώ-
ναζε ὁ Σπύρος, ποὺ ἔκανε τὸ σταθμάρχη. Ὁ Τάκης
ἔκανε τὸν ὁδηγό. Ὁ Γεώργιος πουλοῦσε τὰ εἰσιτήρια.

Ὅλα εἶναι ἔτοιμα.

Τοῦ τοῦ τοῦου ! ἀκούστηκε ἓνα σφύριγμα.

« Στὸ καλὸ. Καλὸ ταξίδι » φωνάζουν τὰ παιδιά.

Πούφ πούφ πούφ, φεύγει ὁ σιδηρόδρομος. Τώ-
ρα ποὺ περνοῦν ἓνα γεφύρι πηγαίνει ἀργὰ ἀργὰ, ὅ-
στερα ὁμοῦς προχωρεῖ παλι γρήγορα.

« Ἀθήνα ! » φωνάζει ὁ Σταθμάρχης.

Ὅλοι κατέβηκαν.

« Καλῶς τους, καλῶς τους » φώναζαν οἱ συγγε-
νεῖς τους, ποὺ τοὺς περίμεναν στὸ σταθμό.

Ὅστερα ἀπ' τὸ παιγνίδι τὰ παιδιά πῆγαν στὴν
τραπεζαρία.

« Τώρα νὰ περιποιηθῆς τοὺς φίλους σου, Φω-
τούλα » τῆς εἶπε ἡ μητέρα της.

Καὶ ἡ Φωτούλα σὰν καλὴ νοικοκυρούλα, ἔπαιρνε
μὲ τὴ σειρά κι ἔβαζε στοῦ καθενὸς τὸ πιάτο ἀπ' ὅλα
τὰ γλυκά.

Ἄφοῦ ἔφαγον τὰ παιδιά, πῆγαν πάλι στὴν κάμαρά τους.

« Νὰ πῶμε παραμύθια » εἶπαν. Κάθισαν ὅλα σ' ἓνα γῦρο καὶ ἄρχισαν νὰ λένε.

---

30. Οἱ καλοὶ φίλοι.

Τὰ παιδιά ξεκουρασμένα κι εὐχαριστημένα ξαναγύρισαν πρόθυμα στὸ σχολεῖο ἅμα πέρασαν οἱ γιορτές.

Μερικὰ ἔφεραν ἄνθη στὴ δασκάλισσα καὶ τὰ ἔβαλαν σ' ἓνα βάζο ποῦ εἶχε τὸ σχολεῖο. Ἐκείνη εὐχαρίστησε τὰ παιδιά καὶ τὰ ρώτησε πῶς πέρασε τὸ καθένα τὶς γιορτές.

Τοὺς εἶπε καὶ αὐτὴ πῶς εἶχε πάει σὲ μιὰ γειτονικὴ πόλη γιὰ νὰ δῇ τοὺς συγγενεῖς της, καὶ πέρασε πολὺ καλά.

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ Φωτούλα πῆρε τὸ βάζο μὲ τὰ λουλούδια καὶ κατέβηκε στὴ βρύση τοῦ σχολείου, γιὰ ν' ἀλλάξῃ τὸ νερὸ τῶν λουλουδιῶν.

Μὰ ἐκεῖ ποῦ τὸ ἔπλυνε, τῆς γλίστρησε ἀπὸ τὰ χέρια, ἔπεσε κι ἔσπασε.

Ἡ Φωτούλα ἔμεινε σὰν ἀποσβολωμένη.

« Τώρα τί θὰ κάμω ; » συλλογίστηκε. Πῆγε νὰ κλάψῃ, μὰ συγκρατήθηκε.

Ἀνέβηκε σιγὰ σιγὰ στὴν τάξη, πλησίωσε τὴ δασκάλισσα καὶ τῆς εἶπε ντροπιασμένη καὶ θλιμμένη :

« Κυρία, ἔσπασα τὸ βάζο ».

— « Πῶς ἔγινε αὐτό ; » ρώτησε ἡ δασκάλισσα.

— « Νά, ἐκεῖ ποῦ τὸ ἐπλυνα, μοῦ ἔφυγε ἀπὸ τὰ χέρια. ».

— « Δὲν πειράζει, Φωτούλα, αὐτὰ γίνονται καὶ στοὺς μεγάλους. Ἄλλη φορὰ νὰ προσέχης καλύτερα. Μὰ εἶναι ἀνάγκη, παιδί μου, νὰ τὸ ἀντικαταστήσης μ' ἓνα καινούριο. Εἶναι, βλέπεις, τοῦ σχολείου ».

Τώρα γίνεται τὸ μάθημα, μὰ ἡ Φωτούλα δὲν προσέχει. Τῇ βασανίζει καὶ ἡ λύπη ποῦ ἔσπασε τὸ βάζο καὶ τὸ πῶς θὰ τὸ ἀντικαταστήσῃ. Ὁ Γιώργος στενοχωριέται πολὺ, σὰ νὰ τὸ ἔχη σπάσει ὁ ἴδιος καὶ συλλογιέται τί νὰ κάμῃ.

Ὅταν τὸ μεσημέρι ἡ Φωτούλα κι ὁ Γιώργος γυρίζαν ἀπ' τὸ σχολεῖο, εἶχαν ἀποφασίσει: Ἡ Φωτούλα δὲ θὰ τὸ πῇ τῆς μητέρας της· θὰ τὸ πληρώσῃ ἀπὸ τὸν κουμπαρά της.

Τὰ δυὸ παιδιά ἔσπασαν τὸν κουμπαρά τῆς Φωτούλας. Μέτρησαν καὶ βρῆκαν ἑννέα δραχμές. Μὰ τὸ βάζο, εἶχε πεῖ ἡ δασκάλισσα, κοστίζει δεκαοχτῶ.

« Ἐχω μόνο τὰ μισά. Ποῦ θὰ βρῶ ἄλλα τόσα ; » εἶπε στενοχωρημένη ἡ Φωτούλα.

Ὁ Γιώργος βγάζει ἀπὸ τὴν τσέπη του δυὸ μεγάλες φοῦχτες δεκάρες.

« Νὰ κι αὐτά » λέει.

— « Ποῦ τὰ βρῆκες » τὸν ρωτᾷ ἡ Φωτούλα καὶ ἀνοίγει τὰ μάτια της.

— « Ἔσπασα τὸν κουμπαρά μου » ἀποκρίνεται Γιώργος.

Μὰ ὁ κουμπάρας τοῦ Γιώργου εἶχε μόνο ἑξὶ δραχμές.

« Ἐξὶ δραχμές, εἶπε ὁ Γιώργος, καὶ ἐννέα ποὺ ἔχομε κάνουν δεκαπέντε. Ὡς τὶς δεκαοχτὼ θέλομε ἀκόμη τρεῖς. Αὐτὲς ποῦ θὰ τὶς βροῦμε ; »

Τὰ παιδιὰ ἀποφάσισαν τρεῖς μέρες νὰ μὴ φᾶνε κουλούρι στὶς δέκα ἢ ὥρα. Τρεῖς μέρες ἀπὸ ἓνα κουλούρι ὁ καθένας, κάνουν ἑξὶ κουλούρια. Πενήντα λεπτὰ τὸ καθένα κάνουν τρεῖς δραχμές. Κι ἔτσι ἀγόρασαν τὸ βάζο.

---

31. Στὸν ἐλαιῶνα.

Τὰ παιδιὰ πῆγαν περίπατο μὲ τὴ δασκάλισσα στὸν ἐλαιῶνα.

Τί πολλὰ καὶ μεγάλα ἐλαιόδεντρα ! Τὰ παιδιὰ προχωροῦσαν ἀνόμεσα στὰ δέντρα. Τὸ κάθε δέντρο ἦταν φυτεμένο πέντε μέτρα μὲχριὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο, σειρὲς σειρὲς.

« Γιὰ δές, ἔχουν δίχρωμα φύλλα » φώναξε ἓνα παιδί δείχνοντας ἓνα κλαδί, παῦ τὸ κουνοῦσε ἐδῶ κι ἐκεῖ ὁ ἀνεμος. « Ἀπὸ πάνω πράσινα, ἀνοιχτά, ἀπὸ κάτω σὰν ἀσημένια. Τί ὥραϊα ! »

Ἡ δασκάλισσα μάζεψε κάτω ἀπὸ μιὰ ἐλιά μὲ ἀπλωμένα κλαδιὰ ὅλα τὰ παιδιὰ καὶ ἄρχισε νὰ τοὺς λέη :

« Τὶς βλέπετε αὐτὲς τὶς ἐλιές ; Βέβαια θὰ τὶς φύτεψαν οἱ παπποῦδες τῶν παππούδων μας, γιατί ἡ

ἑλιά ζῇ πολλά χρόνια. Στὴν ἀρχὴ ἦταν ἄγριες, ἔπειτα
τις μπόλιασαν κι ἔγιναν ἡμερες.

» Γιὰ κοιτάξετέ της, μοιάζουν μὲ ὀμπρέλες. Τὰ
φύλλα τους εἶναι στενὰ καὶ μακρουλά, σὰν τὰ φύλλα
τῆς ἀμυγδαλιάς.

» Κοιτάξετε καὶ τὸν καρπὸ τους » ἐξακολούθησε.
« Νά, εἶναι ἀπάνω ἀκόμη μερικὲς ἐλιές· δὲν ἔχουν πέσει
ἀκόμη. Φαίνονται ἀπὸ τὸ μαῦρο τους χρῶμα πὼς εἶ-
ναι ὠριμες. Αὐτὲς τρώγονται τώρα ὅπως εἶναι. Πρὶν
νὰ ὠριμάσουν εἶναι πράσινες. Τότε εἶναι πικρές. Μὰ
οἱ ἄνθρωποι τις βάζουν σὲ ἀλατισμένο νερό, τις ξε-
πικρίζουν καὶ τις τρῶνε.

» Νοστιμώτερες καὶ θρεπτικώτερες ὅμως εἶναι
ὅταν ὠριμάσουν, γιατί τότε ἔχουν πιὸ πολὺ λάδι ».

— « Πότε τις μαζεύουν, κυρία » ρώτησε ἓνα παιδί.

— « Τις μαζεύουν ἀπὸ τὸ Νοέμβριο ὡς τὸν Ἰανουά-
ριο » ἀποκρίθηκε ἡ δασκάλισσα. « Μερικὲς πέφτουν
ὠριμες στὴ γῆ καὶ τις μαζεύουν ἀπὸ χάμω. Ἄλλες
τις τινάζουν ἀπὸ τὸ δέντρο, πρὶν παραωριμάσουν,
γιατί τότε δίνουν τὸ καλύτερο λάδι.

» Ἄλλες πάλι ἀπορρίχνονται καὶ σαπίζουν. Αὐτὲς
εἶναι οἱ ἄρρωστες ἐλιές. Νά, κοιτάξετε αὐτὸ τὸ ἐλιό-
δέντρο ἐκεῖ πέρα· εἶναι ἄρρωστο. Τις ἐλιές του τις
τρῶει ἓνα σκουληκάκι, πού τὸ λένε δάκο. Εἶναι μιὰ
μύγα, λίγο μικρότερη ἀπὸ τὴ συνηθισμένη, πού κά-
θεται ἀπάνω καὶ ἀφήνει τ' αὐγά της. Αὐτὰ τ' αὐγά γί-
νονται σκουληκάκια καὶ καταστρέφουν τὸν καρπὸ,
καὶ τότε τὸ λάδι μυρίζει ἄσχημα.

» Πρέπει νὰ τις πολεμοῦμε αὐτὲς τις μύγες. Ὅλο
τὸ χωριὸ πρέπει νὰ σηκώνεται στὸ πόδι καὶ νὰ

φωνάζη τὸ γιατρὸ γιὰ τὰ δέντρα. Εἶναι, παιδιά μου, καὶ γιατροὺς γιὰ τὰ δέντρα, ὅπως καὶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους· γιὰ τὶς μηλιές, γιὰ τὶς πορτοκαλιές, γιὰ τὶς καστανιές, γιὰ ὅλα τὰ δέντρα.

Αὐτὸς ὁ γιατρὸς ἔχει φάρμακο, ποὺ σκοτώνει αὐτὴν τὴ μυγίτσα, τὸ δάκο, ποὺ κατασιρέφει τὰ ἐλαιόδεντρα. Φέρνει ψευκαστῆρες καὶ τοὺς γεμίζουν μ' ἓνα γιατρικό, σὰ νερό, καὶ μπουχίζουν μὲ αὐτὸ τὰ ἐλαιόδεντρα καὶ ὁ δάκος ψοφᾷ. Ἔτσι γλιτώνουν τὰ χωριά τὸ εἰσόδημά τους, ποὺ ἀξίζει πολλές πολλές δραχμές ».

— « Καὶ πῶς βγάζουν τὸ λάδι ; » ρώτησε ἡ Φωτοῦλα.

— « Τὶς πατοῦν στὸ ἐλαιοτριβεῖο » εἶπε ὁ Γιώργος « δὲν τὸ ξέρεις ; Ὁ παππούς μου ἔχει ἐλαιοτριβεῖο στὸ χωριό ».

— « Κι ἐδῶ εἶναι ἓνα ἐλαιοτριβεῖο » εἶπε ἡ δασκάλισσα. « Θὰ ζητήσω τὴν ἄδεια ἀπὸ τὸν ἀρχιεργάτη του νὰ πᾶμε αὐριο νὰ τὸ δοῦμε ».

32. Στὸ ἐλαιοτριβεῖο.

Τὴν ἄλλη μέρα τὰ παιδιά καὶ ἡ δασκάλισσα βρίσκονται στὸ ἐλαιοτριβεῖο.

Χαιρέτησαν τὸν ἀρχιεργάτη καὶ τὸν παρακάλεσαν νὰ τοὺς δείξη πῶς ὅποιοι ἐλιές βγαίνει τὸ λάδι.

» Ἐλᾶτε ὅλοι ἐδῶ » εἶπε ὁ ἀρχιεργάτης. » Εἰδῶ εἶναι οἱ ἐλιές ποὺ θ' ὀλεστοῦν » καὶ τοὺς ἔδειξε ἓνα σωρὸ μαῦρες ἐλιές σὲ μιὰ γωνιά τοῦ ἐλαιοτριβεῖου.

» Προσέχετε τώρα πῶς τὶς ἀλέθουν ».

Οἱ ἐργάτες ἔπαιρναν μὲ τὰ κοφίνια ἐλιές ἀπὸ τὸ

σωρό και τις ἔχυναν σ' ἓνα μύλο, πού ἔμοιαζε μέ
ἄλωνι.

Αὐτός ὁ μύλος ἦταν χτιστός στή μέση τοῦ ἐλαιο-
τριβείου καὶ ἦταν ψηλὸς ἓνα μέτρο. Στὴ μέση τοῦ
ἄλωνιοῦ αὐτοῦ ἦταν μπηγμένο ἓνα ξύλο ὄρθιο, καὶ στὸ
ξύλο αὐτὸ ἦταν στερεωμένος ἓνας κύλινδρος ἀπὸ πέ-
τρα, πού ἔφτανε ὡς τὰ χεῖλια τοῦ ἄλωνιοῦ.

Οἱ ἐργάτες ἔρριζαν ἀρκετὰ κοφίνια ἐλιές, μέσα
στὸ μύλο. Ὑστερα ἄρχισαν νὰ γυρίζουν τὸν κύλιν-
δρο μ' ἓνα χοντρὸ ξύλινο χέρι, πού ἀπ' τὴ μιὰ με-
ριά ἦταν στερεωμένο σ' αὐτὸν καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη
τὸ κρατοῦσαν οἱ ἐργάτες καὶ τὸ ἔσπρωχναν. Ὁ κύ-
λινδρος, καθὼς γύριζε, ἔτριβε τις ἐλιές καὶ τις ἔλιωνε.

Σὲ λίγη ὥρα ὅλες οἱ ἐλιές τοῦ μύλου ἦταν
τριμμένες.

« Τὸν κύλινδρο μπορεῖ νὰ τὸν γυρίζη καὶ ἄλογο,
εἶπε ὁ ἀρχιεργάτης, μάλιστα σὰν εἶναι σιδερένιος κα.
βαρὺς » .

— « Τώρα τί θὰ τις κάμουν τις λιωμένες ἐλιές ; »
φώτισαν τὰ παιδιά.

— « Αὐτὸ θὰ τὸ δῆτε τώρα μόνοι σας » εἶπε ὁ
ἀρχιεργάτης.

Τώρα οἱ ἐργάτες ἐπαιρναν τὸν πολτὸ αὐτὸ ἀπὸ τις
λιωμένες ἐλιές καὶ τὸν ἔβαζαν μέσα σὲ χοντρές λινά-
τσες. Ἐπειτα τις δίπλωναν καὶ τις τοποθετοῦσαν, τὴ
μιὰ πάνω στὴν ἄλλη, σ' ἓνα σιδερένιο πιεστήριο. Ἀμα
οἱ λινάτσες ἔγιναν πολλές, ἄρχισαν οἱ ἐργάτες νὰ γυ-
ρίζουν ἓναν τροχὸ· σιγὰ σιγὰ κατέβαινε πάνω στίς

Τὰ παιδιά.

λινάτσες ένα μεγάλο βαρύ σίδερο και τις ζουλούσε. "Όσο τις ζουλούσε, τόσο έτρεχε από κάτω τὸ λάδι σ' ένα δοχείο, πὸ ἦταν τοποθετημένο στὰ πόδια τοῦ πιεστηρίου. Οἱ ἐργάτες ἐσφιγγαν ὅσο μπορούσαν περισσότερο γιὰ νὰ βγῇ πιὸ πολὺ λάδι.

« Καλύτερα εἶναι νὰ γυρίζη τὸ πιεστήριο μὲ μηχανή » εἶπε ὁ ἀρχιεργάτης. « Τότε οἱ ἐλιές σφίγγονται πιὸ πολὺ καὶ βγαίνει πιὸ πολὺ λάδι. »

Τὸ λάδι ὅμως πὸ χυνόταν στὸ πρῶτο δοχεῖο ἦταν ἀκόμη ἀκάθαρτο.

Ὁ ἀρχιεργάτης εἶπε : « Ὅπως εἶναι τώρα τὸ διὰ ἔχει καὶ νερὸ μέσα. Μὰ ἅμα σταθῇ λίγο, τὸ λάδι πὸ εἶναι πιὸ ἐλαφρὸ ἀπ' τὸ νερό, θὰ ἐρθῇ ἀπάνω καὶ θὰ τρέξῃ στὸ διπλανὸ δοχεῖο ».

Τὰ παιδιὰ ἐβλεπαν, πὸ ἅμα ἀνέβινε τὸ καθαρὸ λάδι χυνόταν ἀπὸ μιὰ τρύπα σ' ἓνα ἄλλο δοχεῖο. Ἀπὸ ἐκεῖ τὸ μάζευαν οἱ ἐργάτες σὲ μεγάλες στάμνες.

« Ἐκεῖνο πὸ μένει ἀπὸ τις ἐλιές, ἅμα βγῇ τὸ λάδι, εἶπε ἡ δασκάλισσα, εἶναι ἡ πυρῆνα. Μὰ καὶ αὕτῃ ἔχει ἀκόμη λάδι, γιὰτὶ ὅσο καὶ νὰ σφιχτοῦν οἱ ἐλιές, πάντα μένει μέσα λίγο λάδι. Τὴν πυρῆνα τὴν δίνουν γιὰ τροφή στοὺς χοίρους, στὶς κότες κι ἀκόμη καὶ στὰ πρόβατα »

---

33. Τὸ λάδι.

« Συλλογιστῆτε, παιδιὰ, ἔλεγε τὴν ἄλλη μέρα ἡ δασκάλισσα, τί σπουδαῖο δέντρο εἶναι ἡ ἐλιά ! Αὕτῃ μᾶς δίνει τὸ λάδι. Καὶ τί δὲν κάνομε μ' αὐτό ! Τὸ τρώμε, κάνομε γλυκὰ καὶ διάφορα φαγητά, ἀνάβομε

τὸ καντήλι, κάνομε σαποῦνι, κάνομε κεριά, μ' αὐτὸ λαδώνουν τὶς μηχανές γιὰ νὰ μὴ σκουριάζουν. Χωρὶς λάδι καὶ τὸ βαπόρι δὲν μπορεῖ νὰ ταψιδέψῃ ».

— « Καὶ ὁ σιδηρόδρομος ; » ρώτησε ἓνα παιδί.

— « Καὶ αὐτὸς χρειάζεται λάδι ».

— « Κυρία, μὲ τὸ λάδι λαδώνομε καὶ τὶς ραφτομηχανές καὶ τὶς κλειδαριές.

— « Μάλιστα, καὶ αὐτές· χωρὶς λάδι τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ κινηθῇ. Ἐμεῖς πρέπει νὰ εἴμαστε εὐτυχημένοι στὴν Ἑλλάδα, πού ἔχομε πάρα πολλὰ ἐλαιόδεντρα. Ἐνα ἐλαιόδεντρο μπορεῖ νὰ σηκώσῃ καὶ διακόσιες ὀκάδες ἐλιές. Ἀπὸ τέσσερεις ὀκάδες ἐλιές βγαίνει μιὰ ὀκὰ λάδι. Φαντασθῆτε τώρα πόσο λάδι ἔχομε στὴν Ἑλλάδα κάθε χρόνο. Ἐμεῖς βέβαια δὲ μπορούμε νὰ ξοδέψωμε ὅλο τὸ λάδι μας καὶ γι' αὐτὸ πουλοῦμε καὶ σ' ἄλλους τόπους, πού δὲν ἔχουν λάδι καὶ παίρνομε χρήματα. Μὲ αὐτὰ πάλι ἔμεῖς ἀγοράζομε ὅ,τι δὲ βγάζει ὁ τόπος μας : ζάχαρη, καφέ, τσάι, κουμπιά, πολύτιμα πανιά καὶ ἄλλα. Ἔτσι ὁ ἓνας τόπος βοηθεῖ τὸν ἄλλο ».

34. Οἱ ἀποκρηές.

Ὁ Σπύρος καὶ ἡ Ἀννίτσα, ὁ Γιώργος καὶ ἡ Φωτούλα ἐδῶ καὶ λίγες μέρες ἔχουν μεγάλα μυστικά. Ὅλο πᾶνε μόνοι τους καὶ σιγομιλοῦν, καὶ ἅμα τοὺς πλησιάζῃ κανένας συμμαθητὴς τους, ἀλλάζουν τὴν ὁμιλίαν.

Στὸ σπίτι τῆς Φωτούλας τὶς τελευταῖες μέρες

χάνονται διάφορα πράγματα. Πότε τὸ ψαλίδι, πότε χρωματιστές κλωστές, πότε καμιὰ νταντελίτσα. Χάθηκε καὶ τὸ παλιὸ σάλι τῆς γιγχιᾶς.

Τὰ παιδιὰ θέλουν νὰ γίνουν μασκαράδες. "Ολο βρίσκονται σὲ δουλειά. Ράβουν, κόβουν, κολλοῦν. Ἐτοιμάζουν γένεια, μουστάκια, τσάντες, φτερὰ καὶ ἄλλα.

Ἐφτασε ἡ Κυριακή.

Στὸ σπίτι τοῦ Γιώργου δὲν εἶχαν σηκωθῇ ἀκόμη ἀπὸ τὸ τραπέζι, ὅταν ἔφτασαν τὰ παιδιὰ. Ἀμέσως ἄρχισαν νὰ ντύνονται. Τί φωνές καὶ τί γέλια ἦταν ἐκεῖνα ! Ἡ Μαρίκα, ἡ ἀδερφή τοῦ Γιώργου, τοὺς βοηθοῦσε, γιατί δὲν εἶναι εὐκολο νὰ γίνη κανεὶς καλὸς μασκαράς. Τοῦ ἐνὸς τοῦ πέφτουν τὰ γένεια, τοῦ ἄλλου τοῦ ξεκολλοῦν τὰ μουστάκια. Ἡ καμπούρα τῆς γιγχιᾶς δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη· πρέπει νὰ μπῇ ἀκόμη μιὰ πετσέτα μέσα. Τὸ καπέλο τῆς κυρίας πρέπει νὰ ταιριάσῃ στὸ κεφάλι.

Ἡ Μαρίκα, γελαστή καὶ πρόθυμη, πηγαίνει ἀπὸ τὸν ἓνα στὸν ἄλλο· καὶ ἡ Λιλίκα, τὸ μικρὸ ἀδερφάκι τοῦ Γιώργου, βρίσκεται ὅλο στῇ μέσῃ. "Ολα θέλει νὰ τὰ δῇ, νὰ τὰ φορέσῃ, νὰ τὰ δοκιμάσῃ. "Ολο γελᾷ, μπλέκεται στὰ πόδια τους, τῇ σπρώχνουν, μὰ κεῖνη πάλι ἔρχεται.

Οἱ μασκαράδες εἶναι ἔτοιμοι.

Μιὰ κυρία, μ' ἓνα ἄσπρο καπέλο μὲ φτερὸ κι ἓνα φουστάνι ἄστεϊο, κόκκινο, μὲ οὐρὰ πράσινη, ραμμένη ἐπάνω. Παπούτσια μεγάλα, μὲ τακούνια ποὺ χτυποῦν.

τάκ, τάκ, κι ὅλο στραβώνουν. Στὸ ἓνα τῆς χέρι κρα-
τεῖ ἓνα ριπίδι καὶ μὲ τὸ ἄλλο σηκώνει τὴν οὐρά
τῆς. Αὐτὴ ὅμως πάλι σέρνεται στὸ χῶμα. "Ἐνα κα-
πέλο ποὺ χώνεται ὡς τ' αὐτιά καὶ ὡς τὰ μάτια,
μεγάλο καὶ τυλιγμένο μὲ σκοῦρο βέλο.

Αὐτὸς εἶναι ὁ Γιώργος. Καὶ νομίζει τώρα πῶς
δὲν τὸν γνωρίζει κανένας. Τὸ φουστάνι εἶναι τῆς Φω-
τούλας καὶ ἡ οὐρά εἶναι κολλημένη ἀπάνω πρόχειρα.

"Ἡ Φωτούλα τοῦ φωνάζει κάθε λίγο : « Μὴν ἀε-
ρίζεσαι λοιπόν, καημένε. Μ' αὐτὸ τὸ κρῦο θὰ συνα-
χωθῇς ». Αὐτὸς ὅμως ἐξακολουθεῖ νὰ κάνῃ ἀέρα,
πολὺ ἀστεῖα, μὲ τὸ ριπίδι του.

Κοντὰ στὴν παράξενη αὐτὴ κυρία περπατεῖ
ἓνας πολὺ ἀστεῖος κύριος. Περπατεῖ μὲ μικρὰ μι-
κρὰ βήματα καὶ δὲν ξέρεي καθόλου ν' ἀνεβοκατε-
βάξῃ τὸ μπαστούνι του ὅπως τὸ κάνουν σοβαρὰ οἱ
σωστοὶ κύριοι. Εἶναι ἓνας κύριος κοντὸς κοντός,
ἓνας κοντορεβιθούλης μὲ σκληρὸ καπέλο, χαμένο
σχεδὸν ὡς τὸ λαιμό. Τὸ καπέλο αὐτὸ στέκεται πάνω
στὰ χοντρά γυαλιά τῶν αὐτιῶν, ποὺ συχνοπέφτουν
ἀπὸ τὴ μυτίτσα του. Τὰ φόρεσε γιὰ νὰ φαίνεται
σπουδαῖος. "Ἐνα μεγάλο κολάρο κατεβαστὸ φαίνεται
σὰν τραχηλιά πάνω στὸ ἄσπρο πουκαμισάκι. Καὶ τὰ
μανικέτια εἶναι μεγάλα καὶ τὰ μικρὰ χεράκια χά-
νονται ὅλα μέσα.

Αὐτὴ εἶναι ἡ Φωτούλα. "Ὅλο ξεροβήχει, μὲ μιὰ
χοντρή φωνή, ὅπως συνηθίζει νὰ βῇχῃ ὁ πατέρας τῆς.
Νομίζει καὶ αὐτὴ πῶς δὲν τὴ γνωρίζει κανεὶς. "Ὁ
Γιώργος τῆς φωνάζει ὁλόγεια :

« Μάζεψε τὸ παντελόνι σου, κύρ, γιατρέ. Μαζεύ-

τηκε ὅλο στὰ παπούτσια σου σὰ φουσαρμόνικα ».

Ἐπειτα ἔρχεται ἡ γριούλα, πού καμπούριασε ἀπὸ τὰ χρόνια της. Ἐχει ἄσπρο μπαμπάκι γιὰ μαλλιά καὶ τὸ τσεμπέρι ριγμένο πάνω στὸ κεφάλι της. Ἀκουμπᾷ στὸ ραβδί καὶ κάνει πὼς τρέμει, ὅπως τρέμει καὶ ἡ γιαγιά τῆς Φωτούλας, ἅμα περπατεῖ. Ὁ Γιώργος τὴν πειράζει, ὅλο τὴν πλησιάζει καὶ κάνει πὼς τῆς δίνει ταμπάκο νὰ βάλῃ στὴ μύτη της. Αὐτὴ κοντοστέκει καὶ κάνει πὼς φτερνίζεται, καὶ ὅλα τὰ πανδιὰ γελοῦν.

Αὐτὴ εἶναι ἡ Ἀννίτση. Ἀπὸ πίσω της ἔρχεται ὁ Σπύρος, μ' ἓνα σεντόνι ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια, δεμένο μ' ἓνα κόκκινο ζωνάρι στὴ μέση. Αὐτὸς εἶναι ἀράπης, ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν Ἀραπιά, καὶ μάλιστα τοῦ ἔχουν μουντζουρώσει ὅλο τὸ πρόσωπο καὶ θακρύνουν καὶ τὰ μάτια του ἀπὸ τὸ φοῦμο.

Ἔτοι γυρίζουν σὲ ὅλα τὰ γνωσιὰ σπίτια, μὰ κανεὶς δὲν τοὺς γνωρίζει. Κανεὶς, γιὰτὶ κιόλας τὰ παιδιὰ δὲ μιλοῦν μὲ τὴ δική τους τὴ φωνή. Πιάνουν ἄλλες φωνές ἀστεῖες. Μιλοῦν ὅπως ὁ Φασουλῆς. Δηλαδή ὅλοι τὰ γνωρίζουν τὰ παιδιὰ, μὰ δὲ θέλουν νὰ τοὺς χαλάσουν τὴν καρδιά.

Ἀφοῦ καὶ σ' ἓνα σπίτι πού ξεκόλλησαν τὰ μυστάκια τῆς Φωτούλας κι ἀπόμεινε ἓνας ἀστεῖος γιὰτρὸς μὲ τὸ κοριτσίστικο πρόσωπο καὶ τὰ γυαλιά, καὶ κεῖ φώναξαν : « Καλέ, αὐτὴ δὲν εἶναι ἡ Φωτούλα ! » καὶ τὴ σήκωσαν ψηλά καὶ τὴ φίλησαν.

Σὲ ὅλα τὰ σπίτια δίνουν γλυκὰ σὰ παιδιὰ καὶ τοὺς λένε καὶ τοῦ χρόνου

35. Ὁ κύρ Ἀναστάσης.

Πλάι στο σχολεῖο, στή γωνιά τοῦ δρόμου, εἶχε
ἑνοῖξει ἓνα χαρτοπωλεῖο.

Ἦταν ἓνα μικρὸ μπαζάκι. Πουλοῦσε τετράδια,
πένες, μολύβια, γομχλάστιχες, καλαμάρια, χαρτί καὶ
φακέλλους γιὰ γράμματα. Σὲ δυὸ τρία γυάλινα βά-
ζα εἶχε καὶ ὀρεχτικές καραμέλες γιὰ τὰ παιδιά.

« Ἀπ' αὐτὸ τὸ μπαζάκι ν' ἀγοράζετε, παιδιά, »
τοὺς εἶπε μιὰ μέρα ἡ δασκάλισσα. « Πρέπει νὰ τὸν
βοηθήσωμε τὸν καημένο, γιατί εἶναι ἀπὸ τοὺς πλη-
γωμένους τοῦ πολέμου. Ἔχει βλαφτῇ τὸ δεξί του
χέρι ».

Τὰ παιδιά πῆγαιναν κι ἀγόραζαν ἀπὸ κεῖ. Πήγαι-
ναν συχνὰ κι ὁ Γεώργιος καὶ ἡ Φωτούλα. Εἶχαν δεῖ
στην ἐπιγραφή τοῦ μπαζαζιοῦ πὼς τὸν ἔλεγαν Ἀνα-
στάση Δημητριάδη, καὶ τὸ πρωτὶ, σὰν περνοῦσαν, τὸν
ἐχειρετοῦσαν μ' εὐγένεια. « Καλημέρα, κύρ Ἀναστάση ».

— « Καλὴ μέρα, παιδιά μου » ἀπαντοῦσε ἐκεῖνος καὶ
τὰ παρακολουθοῦσε μὲ τὸ μάτι του ὡς τὸ σχολεῖο.

Ἔτσι περνοῦσαν οἱ μέρες καὶ τὰ παιδιά ἔγιναν
φίλοι μὲ τὸν κύρ Ἀναστάση.

Μιὰ μέρα μπῆκαν ν' ἀγοράσουν μιὰ γομαλά-
στιχα. Ὁ κύρ Ἀναστάσης τοὺς ἔδειξε δυὸ τρεῖς,
μὰ τὰ παιδιά ἤθελαν μιὰ μεγαλύτερη.

« Νά, ἔχω ἐκεῖ ἀπάνω » εἶπε ὁ κύρ Ἀναστάσης
καὶ σήκωσε τὸ χέρι του νὰ πιάσῃ τὸ κουτί. Μὰ πά-

νω από τὸ κουτί ἦταν κι ἄλλα πράματα, καὶ μὲ τὸ ἄριστερό του χέρι δυσκολευόταν νὰ τὰ τραβήξῃ.

Τὸ κατάλαβαν τὰ παιδιὰ καὶ τοῦ εἶπαν : « Σιάσου, κύρ Ἀναστάση, νὰ τὰ κατεβάσωμε ἐμεῖς ; » καὶ κατέβασαν τὸ κουτί.

Ὁ κύρ Ἀναστάσης τὸ πῆρε ἀμίλητος.

Ἀλλὰ τὰ παιδιὰ δὲν ἐνδιαφέρονταν τώρα πιά γιὰ τὴ γομαλάστιχα.

Ἦθελαν νὰ μάθουν τὴν ἱστορία τοῦ κύρ Ἀναστάση.

« Πές μας τὴν ἱστορία σου, κύρ Ἀναστάση » εἶπαν καὶ τὰ δυὸ μαζί.

— « Ἄλλῃ ὥρῃ, παιδιὰ μου » .

— « Νά, κύρ Ἀναστάση, τώρα σκολάσαμε, εἶπε ἡ Φωτούλα, δουλειὰ δὲν ἔχεις. Πές μας τὴν τώρα, σὲ παρακαλοῦμε.

Ὁ κύρ Ἀναστάσης πῆρε ἓνα κάθισμα καὶ κάθισε. Τὰ παιδιὰ κάθισαν μπροστά του σ' ἓνα κασόνι καὶ ἄρχισε :

« Στὸν τελευταῖο μεγάλο πόλεμο πῆγα κι ἐγὼ στρατιώτης, ὅπως πῆγαν κι ὅλοι οἱ ἄλλοι, ποὺμποῦσαν νὰ πολεμήσουν. Μᾶς καλοῦσε ἡ πατρίδα νὰ ἐλευθερώσωμε τοὺς σκλαβωμένους ἀδερφοὺς μας.

» Ἀφῆνα πίσω τὴ γυναικίᾶ μου καὶ τὸ παιδάκι μου. Ἦταν τότε τεσσάρων χρονῶν. Τὸ θυμοῦμαι σὰ νὰ ἦταν τώρα. Τὸ πῆρα στὴν ἀγκαλιά μου, τὸ φίλησα κι ἔπειτα τὸ ἄφησα γιὰ νὰ φύγω. Μὰ ἐκεῖνο ἔτρεχε πίσω μου ὡς τὴ γωνιά τοῦ δρόμου καὶ φώναζε : » πατέρα, πατέρα ! »

• Εδῶ στάθηκε λίγο ὁ κύρ 'Αναστάσης' ἔπειτα ξανάρχισε :

« Τρία χρόνια πολεμούσαμε μὲ τ' ὄπλο στὸ χέρι. Διώχναμε τὸν ἐχθρὸ ἀπὸ βουνὸ σὲ βουνὸ κι ἐλευθερώναμε τίς πόλεις καὶ τὰ χωριά, τὸ ἓνα ὕστερα ἀπὸ τ' ἄλλο.

» Τί πανηγύρι ἦταν ἐκεῖνο, ὅταν μπαίναμε σὲ καμιά πόλη ! Οἱ ἀδερφοί μας οἱ "Ἕλληνες ποὺ τοὺς ἐλευθερώναμε, ἤρχονταν μιὰ ὥρα ἔξω γιὰ νὰ μᾶς ὑποδεχτοῦν. Τί χαρὰ ἦταν ἐκείνη ! "Ολοὶ ἔκαναν σάν τρελοί. "Εκλαιαν, χόρευαν, γελοῦσαν. Πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ τοὺς ἔβλεπαν "Ἕλληνες στρατιῶτες καὶ ἑλληνικὴ σημαία.

• » Μᾶς ἔπαιρναν στὰ σπίτια τοὺς, μᾶς ταίζαν μὲ τὰ καλύτερα φαγητὰ καὶ μᾶς ἔβαζαν νὰ κοιμηθοῦμε στὰ πιὸ ζεστὰ στρωσίδια τοὺς.

• » "Αμα ξεκουραζόμαστε ἔτσι λίγες μέρες, ξανάρχιζε πάλι τὸ κυνήγι τοῦ ἐχθροῦ.

• » Μέρες καὶ νύχτες περνούσαμε στὸ βουνό. Πολ-
λὲς φορὲς δὲν εἶχαμε νὰ φᾶμε καὶ νὰ δροσίσωμε τὰ χεῖλη μας· κοιμούμαστε πάνω στὴ γῇ καὶ πάνω στὰ χιόνια. Μᾶς ἔβρεχαν οἱ βροχὲς καὶ τὰ ροῦχα μας στέγνωναν ἀπάνω μας. Μῆνες περνοῦσαν ὥσπου νὰ πάρωμε γράμμα ἀπὸ τὰ σπίτια μας, νὰ μάθωμε τί γίνονται οἱ δικοί μας.

• » Μὰ ὅλα τὰ ὑποφέραμε γιὰ χάρη τῆς πατρίδας, γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀδερφῶν μας » .

— « Καὶ πότε πληγώθηκες. κύρ 'Αναστάση ; » ρώτησαν τὰ παιδιά.

— « Θὰ σᾶς τὸ πῶ τώρα »

» Ἐνα βράδυ φτάσαμε σ' ἓνα ὕψωμα. Εἶχαμε νὰ κοιμηθοῦμε δυὸ μέρες. Φάγαμε λίγο ψωμί κι ἔπειτα ἔπεσαν οἱ ἄλλοι νὰ κοιμηθοῦν. Ἐγὼ ἐκείνη τὴ νύχτα φύλαγα σκοπός. Ποτέ μου δὲ θὰ ξεχάσω τὴ νύχτα ἐκείνη. Ἦταν τόσο σκοτάδι, ποὺ δὲν ἔβλεπα τὸ χέρι μου. Τὰ μάτια μου ἔκλειναν μόνον τοὺς ἀπὸ τὴν κούραση· μὰ ἥξερα πὼς σὲ μένα εἶχαν ἐμπιστευτῇ οἱ ἄλλοι τὴ ζωὴ τους.

» Θὰ ἦταν μεσάνυχτα, ὅταν ἔξαφνα μοῦ φάνηκε πὼς ἄκουσα θόρυβο. Ἐβαλα τ' αὐτί μου στὴ γῆ· εἶχα δίκιο. Σὲ λίγο ὁ θόρυβος ἔγινε μεγαλύτερος, τὸν ἄκουα τώρα καθαρά. Κατάλαβα πὼς ὁ ἐχθρὸς μᾶς ἔκανε ἐπίθεση.

» Πετάχτηκα ὀρθίος καὶ φώναξα : « στὰ ὅπλα ».

» Σιτὴ στιγμὴ πετάχτηκαν ὅλοι ἀπὸ τὸν ὕπνο τους καὶ ἄρπαζαν τὰ ὅπλα.

» Ὁ ἐχθρὸς πλησίαζε, σὲ λίγο ἄρχισαν οἱ πυροβολισμοί. Ἀκούαμε τίς σφαῖρες, ποὺ περνοῦσαν πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας.

» Μιὰ στιγμὴ αἰσθάνθηκα ἓνα χτύπημα στοῦ δεξιοῦ μου χέρι. Τ' ὄπλο ἔφυγε ἀπὸ τὰ χέρια μου. Εἶχα λαβωθῇ. Σὲ λίγο ἄρχισαν οἱ πόνοι.

» Σιγὰ σιγὰ σύρθηκα πίσω, κι ἔμεινα ὥσπου τελείωσε ἡ μάχη καθισμένος πίσω ἀπὸ ἓνα βράχο. Ὁ ἐχθρὸς εἶχε νικηθῇ. Σὰ μάζεψαν τοὺς ἄλλους λαβωμένους πῆραν καὶ μένα· μᾶς πῆγαν στοῦ πρῶτου χειρουργεῖο. Μοῦ ἔδεσαν τὸ χέρι καὶ μ' ἔστειλαν στοῦ

νεσοκομεῖτο. Ἐκεῖ ὁ γιατρός μου εἶπε πὼς τὸ χέρι μου θὰ μείνῃ παράλυτο. Ἐκεῖ πῆρα καὶ τὴν εἶδηση πὼς πέθανε τὸ παιδάκι μου. Ἄχ, ἄς μου ζοῦσε, κι ἄς ἦταν καὶ τὸ ἄλλο μου χέρι παράλυτο ! Δὲ λυπήθηκα τὸ χέρι μου, γιατί τὸ ἔδωσα γιὰ τὴν πατρίδα, μὰ ὁ χαμός τοῦ παιδιοῦ μου μᾶς τσάκισε, καὶ μένα καὶ τὴ μητέρα του.

» Ὅποια ἔχασε μικρὸ παιδί ἔχασε τὴν καρδιά της· λέει καὶ τὸ τραγούδι.

---

36. Ὁ ἀετός.

Ὁ Γιώργος εἶδε ἓνα πρῶι ἀπὸ τὸ παράθυρο δυὸ μεγάλα πουλιά στὸν ἀέρα. Δυὸ παράξενα πουλιά ἓνα πράσινο μὲ κίτρινη οὐρά κι ἓνα κατακόκκινο μὲ ἄσπρη.

Στὴν ἀρχὴ ἤθελε νὰ φωνάξῃ νὰ ρωτήσῃ τὴ μητέρα του γι' αὐτὰ τὰ παράξενα πουλιά.

Μὰ ἀμέσως κατάλαβε. Ἦταν δυὸ ἀετοὶ ἀπὸ χαρτί.

Ὁ Γιώργος ἤξερε κι αὐτὸς νὰ κολλᾷ τέτοιους ἀετούς· κι ἀμέσως συλλογίστηκε νὰ φωνάξῃ τὴ Φωτούλα, νὰ κολλήσουν ἓναν ἀετὸ μαζί, ποῦ θὰ ἦταν ὁ καλύτερος ἀπ' ὅλους καὶ θὰ πετοῦσε ψηλὰ ψηλὰ καὶ θὰ τοὺς νικοῦσε ὅλους τοὺς ἀετούς τῶν ἄλλων παιδιῶν.

Μὰ νὰ ποῦ ἡ Φωτούλα ἔρχεται μὲ τὴν ἰδίαν ἐπιθυμία, καὶ κρατεῖ μάλιστα στὰ χέρια της μιὰ καλούμπα ὠραῖο χρωματιστὸ σπάγγο. Ἦτον σπάγγος τοῦ Φαρμακείου καὶ τῆς τὸν εἶχε φέρει ὁ πατέρας της.

« Ἐγὼ λέω νὰ κάμουμε ἄστρο » εἶπε ὁ Γιωργός
« κόκκινο καὶ κίτρινο, καὶ νὰ τοῦ βάλουμε σκουλα-
ρίκια καὶ οὐρά, πού θὰ κάνη φρρ... στὸν ἄερα ».

— « Ὅχι » εἶπε ἡ Φωτούλα. « Νὰ κάμουμε χι ἢ
στεφανωτό ».

— « Στεφανωτό ; Καὶ ποιὸς θὰ πελεκήσῃ τὸ στεφά-
νι, παρακαλῶ ;... Θέλει μισὴ μέρα δουλειά ».

— « Μὰ τὸ στεφάνι, καημένε, δὲ θὰ εἶναι ἀπὸ βα-
ρέλι. Θὰ εἶναι ἀπὸ τὸ μεγάλο καλάθι τῆς μπουγάδας,
πού ἔχει καλάμι φαρδὺ καὶ μπόλικο. Θὰ πάω νὰ
τραβήξω ἓνα γιὰ τὸ στεφάνι τοῦ ἀετοῦ. Θέλεις ; »

— « Δὲ θὰ σὲ μαλώσῃ ἡ μητέρα σου ; »

— « Θὰ τῆς τὸ πῶ ».

Ἡ μητέρα ὅμως τῆς Φωτούλας τοὺς ἔκανε μιὰ
μεγάλῃ χαρά. Τοὺς χάρισε ὅλο τὸ παλιὸ κοφίνι τῆς
μπουγάδας, πού τὸ εἶχε στὴν ἀποθήκη. Θὰ μπορού-
σαν νὰ κάμουν δέκα στεφανωτά.

Ὁ Γιωργὸς μὲ τὸ σουγιά του ἄρχισε νὰ πελεκᾷ
σοβαρά, πολὺ σοβαρά, σὰ μάστορας, τὸ στεφάνι τοῦ
ἀετοῦ. Τὸ ἔκαμε λεπτὸ στὶς ἄκρες, κι ὅσο πῆγαινε
πρὸς τὴ μέση τὸ ἔφηνε χοντρότερο. Ἐπειὰ τὸ ἔβα-
λε ἀπάνω στὴν κόψη τοῦ σουγιά του, καὶ τὸ ζύγια-
σε γιὰ νὰ βρῇ τὴ μέση. Ὅταν τὴ βρῆκε, τὸ χάραξε
στὴ μέση καὶ τοῦ σκάλισε μιὰ γούβα, ἓνα λακκάκι
γιὰ νὰ ἔρθῃ νὰ ἐφαρμόσῃ ἐκεῖ ἡ μάνα τοῦ ἀετοῦ.

Γιὰ μάνα πελέκησε μιὰ ψιλὴ σανίδα, πού τὰ νε-
ρά της πῆγαιναν κατὰ κάτω καὶ ἦταν εὐκόλῃ στὸ
πελέκημα.

« Κοίτα, Φωτούλα, τῆς εἶπε περήφανα, ὁ ἀετός
θὰ γίνῃ μεγάλος ἴσα μὲ σένα.

— « Ποπό » ἔκαμε ἡ Φωτούλα μὲ θαυμασμό. ●

Τώρα πιά τελείωσε τὸ πελέκημα. Ὁ Γιώργος
δένει τῇ μέσῃ τοῦ στεφανιοῦ στὴν ἄκρῃ τῆς μάνας. ●
Υστερα παίρνει ἓνα κομμάτι σπάγγο ἀπὸ τὴν κα-
σσύμπά τῆς Φωτούλας, δένει τὶς ἑὸ ἄκρες τοῦ στε-
φανιοῦ ἀνάμεσά τους, σφίγγει τὸ σπάγγο σιγὰ σιγὰ
καὶ κουλουριάζει τὸ στεφάνι.

Ἡ Φωτούλα τὸν βοηθεῖ κρατώντας τὶς ἄκρες τοῦ
στεφανιοῦ, γιὰ νὰ κουλουριαστῇ κανονικά. Ἐπειτα
μ' ἓνα σπάγγο ὁ Γιώργος φτιάνει τὰ μάγουλα τοῦ ἀε-
τοῦ. Δένει τὶς ἄκρες τοῦ στεφανιοῦ μὲ τὴν κάτω ἄ-
κρῃ τῆς μάνας.

« Πρόσεξε, λέει ἡ Φωτούλα, νὰ τοῦ ἀφήσης πολλὰ
μάγουλα γιὰ νὰ μὴν κοσκινίζῃ ».

— « Αὐτὸ τὸ ξέρω, κυρία μου » ἀποκρίθηκε ἐκεῖ-
νος. « Δὲν περίμενα νὰ μοῦ τὸ πῆς ».

Τώρα δὲ μένει παρὰ νὰ τοῦ κολλήσουν τὸ λεπτὸ
χρωματιστὸ χαρτί. Ἐχουν κατακίτρινες μεγάλες κόλ-
λες, χρυσαφιές, καὶ τὶς κολλοῦν μὲ ἄρια ζύμη γιὰ
νὰ μὴν εἶναι βαρὺς.

● Ὁ Γιώργος τώρα τοῦ φτιάνει τὰ ζύγια προσε-
χτικά. Ἐπειτα τοῦ βάζουν δυὸ μεγάλα σκουλαρίκια
καὶ οὐρὰ χάρτινη μακριά.

— « Κοίταξε νὰ τοῦ βάλῃς πολλὴ οὐρὰ, γιὰ νὰ μὴν

παίρνη τοῦμπες στὸν ἀέρα. Μὰ πάλι ὄχι τόσο πολλή, πὺ νὰ μὴν μπορῇ νὰ σηκωθῇ ».

Ὁ Γιωργος νομίζει πὼς ὅλα τελείωσαν πιά κι ἔχει χαρὰ πὺ θὰ τὸν ἀμολήσουν.

Μὰ ἡ Φωτούλα κόβει μὲ τὸ ψαλιδάκι καὶ κολλᾷ στὸν ἀετὸ δυὸ μεγάλα μάτια κι ἓνα ἀστεῖο στόμα, μὲ τῇ γλῶσσα ἔξω.

Ὁ Γιωργος γελά.

« Μπράβο, τῆς λέει, κύτος τώρα θὰ τοὺς περιγελά ὅλους ἀπὸ ψηλά »

Ἐξω, στ' ἀνοιχτά, ὁ Γιωργος καὶ ἡ Φωτούλα ἀμολήσαν τὸν ἀετὸ.

Τὸν κρατοῦσε ἡ Φωτούλα καὶ ὁ Γιωργος στεκόταν μακρύτερα καὶ κρατοῦσε τὸ σπάγγο.

» Ἄμα σοῦ πῶ, δώστου, θὰ σηκώσης τὸ χέρι σου ψηλά καὶ θὰ τὸν ἀφήσης στὸν ἀέρα » τῆς εἶπε.

Ἔτσι κι ἔγινε. Ὁ Γιωργος τράβηξε τὸ σπάγγο δυὸ τρεῖς φορές κι ὁ ἀετὸς ὑψώθηκε. Ὑστερα τοῦ ἔφυγε λίγο λίγο τὸ σπάγγο καὶ κάθε τόσο σταματοῦσε γιὰ νὰ ψηλώνη ὁ ἀετός.

Νά, ἀνεβρίνει, ἀνεβαίνει σὰν ἀληθινὸ πουλί. Πέρασε ὅλους τοὺς ἄλλους ἀετούς, λές κι ἤθελε νὰ φτάσῃ τὸ σύννεφο.

Ἄχ, νὰ μπορούσαν ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ παιδιὰ μαζὶ του ! Νὰ δοῦν τὴν πόλη, τὰ χωράφια, τὸ ποτάμι κι ἀκόμη ὅ,τι εἶναι πίσω ἀπὸ τὸ βουνό !

Μὰ ὁ σπάγγος τελείωσε· ὁ ἀετὸς δὲν ἀνεβαίνει.

πιά. Κεράκι στέκεται ἐκεῖ ψηλά. Βρῆκε τὸν ἀέρα του
καὶ μοιάζει σὰν τὸ πουλὶ πού ἀνοίγει τὰ φτερά του
καὶ ἰσοζυγιάζεται

« Πάρ' τον, Φωτούλα, νὰ δῆς πῶς τραβᾷ. Ἄχ !
νὰ εἶχαμε κι ἄλλο σπάγγο ! »

Ἡ Φωτούλα πῆρε τὸ σπάγγο στὰ χέρια της.
Μὰ τόσο τραβοῦσε, πού λίγο ἔλειψε νὰ τῇ σηκώσῃ
καὶ τὴν ἴδια.

« Νὰ τοῦ στείλωμε τηλεγράφημα » εἶπε ὁ Γιώρ-
γος. « Βάστα γερὰ, Φωτούλα, τὸ ξύλο τῆς καλού-
μπας » .

Ὁ Γιώργος πῆρε ἓνα χαρτάκι, τὸ τρύπησε στὴ
μέση καὶ τὸ πέρασε στὸ σπάγγο. Ὅπως τὸ ἔσπρω-
χνε ὁ ἀέρας, τὸ χαρτί ἀνέβαινε, ὀλοένα καὶ πιὸ γρή-
γορα.

« Χαιρετίσματα, χαιρετίσματ'α ! » φώναζαν τὰ δυὸ
παιδιά. « Πές του νὰ μᾶς χαιρετήσῃ τὰ πουλιά καὶ
τὰ σύννεφα. Καὶ σὰν ἀπαντήσῃ τὸν ξάδερφό του, τὸν
ἀληθινὸ ἀετό, νὰ τοῦ πῇ νὰ μὴν τρώῃ τὰ μικρὰ που-
λάκια » .

Ὁ Γιώργος πῆρε τώρα τὸ σπάγγο στὰ χέρια
του. Τὸν ἔστριβε δεξιὰ κι ἀριστερά, ὥσπου πλησίασε
ἓναν ἄλλο ἀετό καὶ μὲ μιά, φράπ, τοῦ παίρνει τὴν
οὐρά.

« Σᾶς τὴν πήραμε, σᾶς τὴν πήραμε » φώναζαν
τὰ παιδιά.

Ἡ οὐρὰ ἔμεινε κρεμασμένη πάνω στὸ σπάγγο
τοῦ Γιώργου. Ὁ ἀετός, χωρὶς οὐρά, ἦταν σὰν πλη-
γωμένο πουλὶ.

Σταιφογύριζε, στριφογύριζε, ὥσπου πιάστηκε στὸ

σύρμα τοῦ τηλεγράφου. Ἐκεῖ εἶχαν πινακτὴ κι ἄλλοι ἀετοί, σὰν πουλιά στὴν ξόβεργα, καὶ κρέμονταν ἀστεῖα, μὲ τὸ κεφάλι κάτω, ἄλλοι καινούργιοι καὶ ἄλλοι ξεφτισμένοι ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ τὴ βροχὴ.

Ἐξαφνὰ ἔπεσε ὁ ἀέρας· τότε ἄρχισε νὰ κατεβαίνει κι ὁ ἀετὸς τῆς Φωτούλας καὶ τοῦ Γιώργου.

Ὁ Γιώργος μάζευε γρήγορα τὸ σπάγγο, γιὰ νὰ τὸν φέρῃ πιὸ κοντά. Ἡ Φωτούλα τύλιγε τὴν καλούμπα μὰ δὲν πρόφτανε, γιὰτὶ ὁ ἀετὸς ἔπεφτε πολὺ γρήγορα.

Νὰ τος, μπλέχτηκε ἡ οὐρά του στὰ κλαδιὰ ἑνὸς δέντρου.

Ὁ Γιώργος τράβηξε ἀκόμη μιὰ φορά, μὰ ὁ ἀετὸς δὲν ξεκολλοῦσε.

Ἐπρεπε νὰ τὸν ξεμπλέξουν. Τὰ παιδιὰ ἔτρεξαν στὸ δέντρο. Ὁ Γιώργος ἀνέβηκε ὡς τὰ κλαδιὰ καὶ ξέμπλεξε τὸν ἀετό. Ἡ μισὴ οὐρά του μόνο ἔμεινε στὸ δέντρο. Τοῦ εἶχε πέσει καὶ τὸ ἀριστερὸ σκουλαρίκι.

Μὰ ἐκεῖ ποὺ κατέβαινε ὁ Γιώργος, στραβοπάτησε σ' ἓνα κλαδί, γλίστρησε κι ἔπεσε χάμω.

« Ἀχ ! » φώναξε ἡ Φωτούλα κι ἔσκυψε νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ σηκωθῇ. Στὴν ἀρχὴ ὁ Γιώργος νόμιζε πὼς δὲν εἶχε τίποτε, μὰ ἅμὰ πῆγε νὰ σηκωθῇ, κατάλαβε πὼς δὲν μπορούσε νὰ πατήσῃ τὸ πόδι του καλά· ἀμέσως ἄρχισαν καὶ οἱ πόνοι. Τὸ πόδι του πρήστηκε· οἱ πόνοι ὅσο πήγαιναν καὶ δυνάμωναν.

« Ἐλα, Γιώργο, στηρίξου ἀπάνω μου· πιάσε με ἀπὸ τὸν ὤμο. Πρέπει νὰ πᾶμε σπίτι » εἶπε ἡ Φωτούλα.

Γύρω τους είχε αρχίσει νά σουρουπώνη. Ὅλα τὰ παιδιά εἶχαν φύγει.

Τὰ παιδιά ξεκίνησαν γιὰ τὸ σπίτι. Περπατοῦσαν ἄργά ἄργά. Ὁ Γιώργος στηριζόταν στὸν ὤμο τῆς Φωτούλας. Μαζὶ τους ἔσερναν καὶ τὸν ἀετό.

37. Ὁ Γιώργος στὸ κρεβάτι.

Τὴν ἴδια νύχτα ὁ γιατρός, ὁ πατέρας τῆς Φωτούλας, πῆγε νὰ τὸ ἰδῇ Γιώργο. Τὸν εἶχαν καλέσει οἱ δικοί του. "Αἶμα τὸν ἐξέτασε, βρῆκε πὼς τὸ πόδι του ἦταν βγαλμένο. Μὲ πολὺ κόπο τὸ πῆγε στὴ θέση του· ἔπειτα τὸ ἔδεσε σφιχτὰ καὶ εἶπε πὼς ὁ Γιώργος ἔπρεπε νὰ μείνῃ ἀκίνητος στὸ κρεβάτι δυὸ ἐβδομάδες.

Τοῦ Γιώργου δὲν τοῦ ἄρесе καθόλου νὰ μένῃ ἔτσι καρφωμένος στὸ κρεβάτι. Ἡ μέρα τοῦ φρινόταν χρόνος. Καμιὰ φορά, ἅμα δὲν τὸν πονοῦσε τὸ πόδι, ξεχνοῦσε κι ἔκανε νὰ σηκωθῇ, μὰ ἀμέσως αἰσθανόταν πόνο καὶ ξανάπεφτε πάλι.

• Ὁ νοῦς του ἦταν στ' ἄλλα παιδιὰ.

Νά, τώρα πᾶνε σχολεῖο, συλλογιζόταν τὸ πρῶν. Τώρα ἔχομε αὐτὸ τὸ μάθημα, τώρα ἔχομε ἐκεῖνο.

Πόσο ἤθελε κι αὐτὸς νὰ εἶναι μαζί τους στὸ μάθημα, νὰ παίζῃ μαζί τους στὸ διάλειμμα! Ὅλη τὴν ἡμέρα ἦταν μὲ τὸ νοῦ του στὸ σχολεῖο.

Οἱ μέρες τώρα εἶχαν ἀρχίσει νὰ γίνωνται καλύτερες. Ὁ ἥλιος φαινόταν συχνότερα χωρὶς νὰ λογαριαζῇ πὼς ὁ Γιώργος ἦταν ἄρρωστος.

38. Ἡ μικρὴ δασκάλα.

Ταχτικὰ κάθε βράδυ ἅμα σχολάσῃ, πηγαίνει ἡ Φωτούλα στὸ σπίτι τοῦ Γιώργου. Εἶναι ἡ φιλενάδα του καὶ ἡ δασκάλισσά του.

Τοῦ φέρνει τὴ χαρά, τὴ ζωὴ τοῦ σχολείου, τὸν ἄέρα τοῦ ὑπαιθρου. Τοῦ φέρνει τὰ χαιρετίσματα τῶν συμμαθητῶν του.

Τοῦ λέει τί γίνεται κάθε μέρα στὴν τάξη, τί κάνουν καὶ τί λένε τὰ παιδιά, τί παιγνίδια παίζουν.

Γιὰ ὅλα τοῦ μιλεῖ ἡ Φωτούλα, καὶ ὁ Γιώργος νομίζει πὼς εἶναι ὁ ἴδιος στὸ σχολεῖο καὶ ἀκούει ὅλα κ'ὐτά.

Γι' αὐτὸ καρτερεῖ ἀνυπόμονα κάθε μέρα νὰ ἔρθουν οἱ ὥρες αὐτές, πού θὰ ἔρθῃ ἡ Φωτούλα καὶ θὰ τοῦ φέρῃ πάλι τὰ νέα. Κι ἀφοῦ κουβεντιάσουν, ἀρχίζει τὸ μάθημα.

Ἡ Φωτούλα καθισμένη κοντὰ στὸ Γιώργο, σοβαρῇ, σὰ μεγάλη κοπέλα, ἀργὰ ἀργὰ καὶ μὲ τάξη, ἀρχίζει ἐξετάζει πρῶτα τί διάβασε ὁ Γιώργος τὴν ἡμέρα. Ὑστερα τοῦ ἐξηγεῖ τὸ παρακάτω μάθημα, ὅπως τὸ ἐξήγησε καὶ ἡ δασκάλισσα στὸ σχολεῖο.

Ἡ δουλειὰ γίνεται ταχτική, γιατί ἡ Φωτούλα εἶναι ἀπὸ κεῖνα τὰ παιδιά, πού σὰν ἀρχίζουν κάτι θέλουν νὰ τὸ τελειώσουν, καὶ θέλουν νὰ τὸ κάμουν καὶ καλὸ.

Ἄμα τελειώσῃ τὸ μάθημα, τὰ παιδιά παίζουν λίγο.

Ἐπειτα ἡ Φωτούλα, γελαστὴ καὶ εὐχαριστημένη καλονυχτίζει τὸ Γιώργο.

« Εὐχαριστῶ, Φωτούλα, εὐχαριστῶ » τῆς λέει ἐκεῖνος. καὶ ἡ Μαρίκα τὴν πηγαίνει στὸ σπίτι της.

39. Τὰ παιδιά πηγαίνουν νά δοῦν τὸ Γιῶργο.

Ἕνα ἀπόγεμα πῆγαν μερικά παιδιά νά δοῦν τὸ Γιῶργο. Ὁ Νίκος, ἡ Ἀννίτσα, ὁ Δημητράκης, ὁ Σπύρος καὶ ἄλλα.

Ἐκεῖ βρῆκαν καὶ τὴ Φωτούλα. Ὁ Γιῶργος ἄμα τὰ εἶδε, χάρηκε.

Τὰ παιδιά ἕνα ἕνα τὸν ἐχαιρέτησαν καὶ τὸν ἐρώτησαν πῶς εἶναι. Τελευταῖος ἔμεινε νά τὸν χαιρετήσῃ ὁ Σπύρος.

Πλησίασε, στάθηκε μπροστά του καὶ φράπ, βγάζει ἀπὸ τὴν τσέπη του ἕναν καραγκιόζη καὶ ἀρχίζει νά τὸν χορεύῃ μπροστά στοῦ Γιῶργο. Ὅλοι γέλισαν, γέλασε κι ὁ Γιῶργος.

« Εἶσαι πολὺ ἄρρωστος, Γιῶργο ; » τὸν ἐρώτησε ἡ Ἀννίτσα.

— « Τὸ πόδι μὲ πονεῖ, μὰ ὄχι καὶ πολὺ » ἀπάντησε ὁ Γιῶργος.

— « Ἐχεις καὶ ἀπὸ τὴ δασκάλισσα χαιρετίσματα » εἶπε ὁ Νίκος.

— « Ἀ, ναί, αὐτὸ ἤθελα νά τὸ πῶ κι ἐγώ, μὰ τὸ ξέχασα » εἶπε ὁ Σπύρος καὶ γέλασεν πάλι ὅλοι.

Ὡσπου βράδιασε ἔμειναν τὰ παιδιά στοῦ σπίτι τοῦ Γιῶργου. Εἶπαν διάφορες ἱστορίες καὶ ἔκαμαν πολλὰ ἀστεῖα. Ἐπειτα εἶπαν καὶ αἰνίγματα.

Πρώτῃ ἡ Φωτούλα εἶπε τὸ αἰνίγμα : « Βασιλιάς δὲν εἶναι, κορόνα φορεῖ, ρολοὶ δὲν ἔχει, τίς ὥρες μετρεῖ. Τί εἶναι ; »

— « Ἄ, εἶπε ὁ Σπύρος, νὰ σᾶς πῶ κι ἐγὼ ἓνα ποῦ δὲ θὰ τὸ βρῇ κανένας : « Γερανοὶ πετοῦσαν, τί πολλοὶ ποῦ ἦταν ! Ἕνας εἶχε μπρὸς τοῦ δύο, ἄλλος εἶχε πίσω δύο. Κι ἓνας πάλι γερανός, ἓνα πίσω καὶ ἓνα μπρὸς. Πόσοι ἦτ' ἀκριβῶς ; »

— « Τώρα θὰ σᾶς πῶ κι ἐγὼ ἓν » εἶπε ὁ Γεώργος. « Ἔχω ἓνα βαρελάκι κι ἔχει δυὸ λογιῶν κρασάκι. Τί εἶναι ; »

— « Γιὰ νὰ δοῦμε, θὰ βρῇτε καὶ τὸ δικό μου ; » εἶπε ὁ Νίκος. « Χιλιοτρύπητο, κανάτι καὶ σταλιά νερό δὲ χύνει. Τί εἶναι ; »

Τελευταῖος εἶπε ὁ Δημητράκης : « Μ' ἓνα μου μάτι, μονόματο, ὅλο τὸν κόσμον βλέπω. Τί εἶναι ; ... Νὰ σᾶς εὐκολύνω ; ... Νά, ἀπὸ ψηλά » .

Ἄμα σηκώθηκαν νὰ φύγουν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Γεώργου ἦταν βράδυ.

« Νὰ ἔρθετε καὶ αὔριο, τοὺς εἶπε ὁ Γεώργος, νὰ ποῦμε κι ἄλλα αἰνίγματα »

40. Ὁ Γεώργος ξαναπηγαίνει πρὸ σχολεῖο.

Ὁ Γεώργος εἶναι πάλι καλά. Τὸ πόδι του πονεῖ ἀκόμη λίγο, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ πάη στὸ σχολεῖο, εἶπε ὁ γιατρός.

Τί χαρὰ ποῦ εἶχε ἐκεῖνο τὸ πρωτὶ. Ἐτοίμαζε τὴ σάκκα του καὶ ὁλόκληρο τὸ πρόσωπό του γελοῦσε.

Ἄμα βγῆκε στὸ δρόμο, δὲν περπατοῦσε, πηδοῦσε. Δεκαπέντε μέρες ἦτ' ἀκίνητος στὸ κρεβάτι μέσα στοὺς τέσσερεις τοίχους τῆς κάμαρας.

Μόλις βγήκε από τὸ σπίτι του, στάθηκε· ὅλα τοῦ φαίνονταν ἀλλιώςτικα. Παντοῦ ἔβλεπε πυκνὴ πρασινάδα. Τὰ χορταράκια εἶχαν μεγαλώσει καὶ τὰ δέντρα εἶχαν ἀρχίσει νὰ βγάζουν μπουμπούκια.

Ἄμα ἔφτασε στὸ σχολεῖο, ὅλα τὰ παιχνίδια τὸν ὑποδέχτηκαν μὲ φωνές :

« Ὁ Γιώργος, ὁ Γιώργος ἦρθε ! » φώναζαν καὶ τὸν περιτριγύρισαν.

Ἄμα τὸν εἶδε ἡ δασκάλισσα. χόρηκε κι ἐκείνη, πὺ ἐγίνε πάλι καλὰ.

« Μὰ νὰ δοῦμε τώρα, Γιώργο, πῶς θὰ καταφέρω-
με νὰ μάθης τὰ μαθήματα πὺ δὲν ἄκουσες » τοῦ εἶπε.

— « Τὰ ξέρω ὅλα, κυρία Σοφία » ἀπάντησε ὁ Γιώργος. « Κάθε βράδυ ἐρχότκν ἡ Φωτούλα καὶ μελε-
τούσαμε μαζί ».

— « Ἄ, ἔτσι ; Πολὺ καλὰ ».

Ὅσο περνοῦσαν οἱ μέρες, τόσο δυνάμωνε τὸ πόδι τοῦ Γιώργου. Ἔτσι ἄρχισε πάλι νὰ παίζει καὶ νὰ τρέχη μὲ τ' ἄλλα τὰ παιδιά. Πόσες φορές ξαναμόλησε τὸν ἀετό του !

Ο Μπαμπὴ καὶ Καρλίνια

41. Ἡ ἀνοίξη.

• Ὁ ἥλιος ζεσταίνει τώρα πὺ πολὺ τῇ γῇ.

• Ὁ ἀέρας γίνεται μέρα μὲ τῇ μέρα πὺ χλιαρός.
Λογιῶν λογιῶν χορτάρια σκεπάζουν τοὺς κάμπους.

Τὸ σιτάρι στὰ χωράφια ψήλωσε τόσο, πὺ κυμα-
τίζει ὅταν τὸ φυσᾷ τὸ βρχνδινὸ ἀεράκι.

Ὅσο αὐξάνει ἡ ζέστη, τόσο βιάζονται καὶ τὰ δέντρα καὶ οἱ θάμνοι ν' ἀνθίσουν καὶ νὰ χύσουν τὴν εὐωδιά τους. Πρώτη ἡ ἀμυγδαλιά φορεῖ τ' ἄσπρα της, σωστὴ νυφούλα. Ὑστερα ἀνθίζουν στοὺς κάμπους οἱ μαργαρίτες καὶ οἱ παπαροῦνες. Τ' ἄσπρα καὶ κόκκινα λουλούδια τους ὁμορφαίνουν τὴν ὥραία πράσινη φορεσιά τοῦ κάμπου. Ζηλεύουν τὰ θυμάρια, οἱ λυγαριές καὶ οἱ κουμαριές, ὅλα τὰ κλαριὰ τοῦ βουνοῦ καὶ ὅλα τὰ δέντρα, καὶ ἀνοίγουν κι αὐτὰ τάνθη τους καὶ μοσκοβολοῦν.

Καὶ τὰ χελιδόνια ἀπὸ τὶς μακρινές χώρες ἀποθυμοῦν τὰ παλιά τους λιμέρια· κοπάδια κοπάδια ξεκινοῦν. Περνοῦν βουνά, περνοῦν θάλασσες, καὶ κάθε κοπάδι πολεμᾷ νὰ περάσῃ τὸ ἄλλο καὶ νὰ φτάσῃ πρῶτο. Γυρίζουν στὴν παλιά τους στέγη, στὴν παλιά τους φωλιά.

Μὰ ὁ ἥλιος, οἱ ὁμορφιές καὶ οἱ εὐωδιές ξετρελαίνουν καὶ τ' ἄλλα τὰ πουλιά· τ' ἀηδόνια, νὰ κοτσύφια, τοὺς σπίνους, τὶς τσίχλες. Ὅλα ἀρχίζουν νὰ τρυγουδοῦν καὶ νὰ διαλαλοῦν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κλαδιά τῶν ἀνθισμένων δέντρων τὸν ἐρχομὸ τῆς ἀνοιξῆς.

42. Τὸ χελιδόνι.

« Χελιδόνι μου γοργό,
ποῦρθε ἀπ' τὴν ἔρημο,
τί καλὰ μᾶς ἔφερες ; »
—» Τὴν ὑγεία καὶ τὴν χαρὰ
καὶ τὰ κόκκινα τ' αὐγά ».

43. Οἱ μέλισσες.

Πέρα στήν ἄκρη τοῦ περιβολιοῦ, δυὸ μέλισσες βγάζουν τὰ κεφάλια τους ἀπὸ τὶς τρυπίτσες τῆς κυψέλης, σὰ μεθυσμένες ἀπὸ τὶς μυρουδιές.

— « Τὶ ὥραϊα πού εἶναι ἔξω, ἀδερφή » λέει ἡ μιὰ στήν ἄλλη. « Δὲ βαρέθηκες, ἀλήθεια, κλεισμένη ὅλον τὸ χειμῶνα, καὶ αὐτὸ τὸ παλιὸ μέλι, πού τρῶμε ὅλη τὴν ἡμέρα, κι αὐτὴ τὴ στενωσιά, πού δὲ μποροῦμε καλὰ καλὰ νὰ κινηθοῦμε ; Καὶ νὰ εἴμαστε ὑποχρεωμένες νὰ καθαρίζουμε ὅλη τὴν ὥρα τὸν ἀέρα μὲ τὰ φτερά μας ; Ἐξω εἶναι μέρα, χαρὰ Θεοῦ. Ὁ κόσμος ὅλος εἶναι ἀνθισμένος, καὶ μεῖς δὲν καταλαβαίνομε τίποτε ἀπὸ τὴν ὀμορφιά του. Ἀφήνω πού καὶ τὰ κελάρια μας ἄδειασαν. Πρέπει νὰ βγοῦμε, νὰ πάρουμε καρινούριο χυμὸ νὰ τὰ ξαναγεμίσωμε ».

— « Τὸ κελάρι σου ἄδειασε, καημένη, γιατί ἐσὺ τρῶς πολὺ. Τὸ δικό μου ἔχει ἀκόμη ».

— « Σςςς, νὰ ἡ βασίλισσα ».

Οἱ δυὸ νοικοκυρὲς προσκυνοῦν μὲ σεβασμὸ τὴ βασίλισσα, πού περνᾷ μ' ἓνα ὀλόχρυσο φόρεμα, ψηλὴ καὶ ὥραϊχ. Πίσω τῆς ἀκολουθοῦν ἓνα πλῆθος ἐργατικὰς μέλισσες.

Ἡ βασίλισσα κάθεται στὸ θρόνο τῆς καὶ λέει δυνατὰ στὸ λαό τῆς :

» Ἀπὸ μακριὰ ἔφτασε στὴ μύτη μου ἡ μυρουδιά τῆς ἀνοιξης. Ἀκούω γύρω κελαηδισμοὺς καὶ βλέπω τὰ χορτάρια στολισμένα μ' ἓνα σωρὸ λουλούδια. Ἡ σοδιὰ φέτος θὰ εἶναι πολὺ πλούσια.

» Είναι καιρός νὰ βγῆτε· νὰ πάρετε ὁμῶς μαζί σας καὶ τὰ μικρά. Πρέπει νὰ μάθετε στὰ πρωτόβγαλτα καὶ ἀσυνήθιστα παιδιὰ μου νὰ δουλεύουν καὶ ἐκεῖνα. Αὐτὰ θὰ πάρουν τὴ θέση σας σὲ λίγους μῆνες. Ἡ ζωὴ τῆς μέλισσας εἶναι ὅλο δουλειά. Πρέπει νὰ τοὺς δείξετε πῶς νὰ δοκιμάζουν κάθε χυμὸ μὲ τὶς κεραῖες τους, καὶ ἅμα βροῦν τὸν καλύτερο, νὰ χώνουν τὴν προβοσκίδα τους βαθιὰ στὸ λουλούδι καὶ νὰ τὸν ρουφοῦν. •

» Πρέπει νὰ μάθουν νὰ κουβαλοῦν στὰ πίσω τοὺς πόδια τὴ λεπτὴ, κίτρινη σκόνη τῶν λουλουδιῶν. Γι' αὐτὸ εἶναι τὰ πόδια τοὺς βαθουλὰ σὰν κουταλάκια.

» Πρέπει ἀκόμη νὰ τοὺς δείξετε πῶς νὰ μεταχειριστοῦν τὸ κεντρί τους, ἅμα βρεθοῦν μπροστὰ σὲ ἔχθρό ».

Ἐπειτα γύρισε καὶ εἶπε στὰ μικρά: «Ἐσεῖς μικρά, ἀνοίξετε καλὰ τὰ πέντε σας μάτια καὶ προσοχὴ μὴ φεύγετε μακριὰ ἀπὸ τοὺς μεγάλους, γιατί τώρα πλήθυναν τὰ πουλιὰ καὶ τὰ ἔντομα, καὶ σὲ κάθε βῆμα μποροῦν νὰ σᾶς καταπιοῦν. Νὰ προσέχετε προπάντων τὸ μελισσοφάγο. Ἀκούω ἐδῶ κοντὰ τὴ λαλιά του καὶ δὲ μ' ἄρέσει καθόλου· μᾶς φυλάει καρτέρι. Αὐτὸ τὸ πουλὶ ἔχει ὀρκιστῇ νὰ καταστρέψῃ τὴ γενιά μας.

» Ὁ καλύτερος τρόπος νὰ γλιτώσετε ἀπ' αὐτὸν εἶναι νὰ μὴν πετᾶτε ποτὲ ἴσια. Ἄν τύχη καὶ σᾶς κυνηγήσῃ, νὰ λοξοδρομῆτε ὁλοένα. Εἶναι βαρὺς καὶ δὲν μπορεῖ νὰ σᾶς ἀκολουθῇ σ' ὅλες τὶς λοξοδρομίες.

Καταλάβετε ; πηγαίνετε τώρα με την εὐχή μου »
καὶ ἡ βασίλισσα πρόσταξε τοὺς θυρωροὺς ν' ἀνοι-
ξουν διάπλατες τὶς πόρτες τῆς κυψέλης.

Ζούμμμ, βγαίνουν ὅλες οἱ μέλισσες μαζί με ὀρμή
καὶ πετοῦν ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι.

Τὰ μικρὰ μελισσόπουλα προτιμοῦν τὰ γαλάζια
λουλουδάκια. Ἔτσι μικρούτσικα ὅπως εἶναι, χώνονται
ὀλόκληρα μέσα στὰ λουλούδια, λές καὶ θέλουν νὰ πά-
ρουν ὅλο τὸ μέλι. Μὰ οἱ μεγάλες ἀδερφές τους δὲν
τ' ἀφήνουν νὰ φορτωθοῦν πολύ, γιατί δὲνμποροῦν
ἀκόμη νὰ καλοπετάξουν, καὶ εἶναι καὶ ὁ δρόμος μα-
κρινὸς ὡς τὴν κυψέλη.

Καὶ ὅταν τύχη κανένα σκάθρος νὰ πιάσῃ κανένα
μελισσόπουλο, τρέχουν ὅλες τους με βγαλμένο τὸ πρι-
ονωτὸ κεντρί τους, γιὰ νὰ γλιτώσουν τ' ἀδερφάκι τους.
Τὸ μπήγουν στὸν ἐχθρὸ καὶ τὸν φαρμακώνουν.

Ἄμα βραδιάσῃ γυρίζουν ὅλες φορτωμένες σιτὴν
κυψέλη.

Ἡ βασίλισσα ποὺ τὶς βλέπει, γελαῖ τότε ἀπὸ τὸ
θρόνο της καὶ με τὰ φτερά της χαϊδεύει τὰ μικρά.

---

45. Ἡ ἀνοιξὴ στὴν πόλη.

Μέσα στὴν πόλη γυαλίζουν στὸ φῶς τοῦ ἡλίου
οἱ δρόμοι, τὰ στενὰ καὶ ἡ πλατεῖα.

Τὰ παράθυρα καὶ οἱ πόρτες εἶναι ὀρθάνοιχτες.

Ὅλες οἱ γλάστρες εἶναι ἀνθισμένες. Γεράνια σὰν κόκκινες φωτιές, ὑάκινθοι καὶ χρυσοὶ κρόκοι.

Στὰ περιβόλια ἀνθοῦν τὰ γιασεμιά καὶ τ' ἅγιο κλήματα. Στὴ δέντροστοιχία εἶναι ἀνθισμένες οἱ ἀκακίες.

Κάθε μέρα χύνονται οἱ ἄνθρωποι στὴν πλατεῖα.

Οἱ γέροι νιώθουν τὰ πόδια τους ἐλαφρότερα, σὰ νὰ λιγότεψαν τὰ χρόνια ἀπάνω στὴ ράχη τους.

Οἱ ἄρρωστοι βγαίνουν κι ἐκεῖνοι νὰ λιαστοῦν.

Τὰ μικρὰ παιδάκια πᾶνε περίπατο μὲς στ' ἀμάξια τους ἢ στὴν ἀγκαλιά τῆς μητέρας τους, καὶ τὰ μεγαλύτερα παίζουν ἐλεύθερα στὴν πλατεῖα καὶ στοὺς δρόμους.

---

46. Ὁ σκαντζόχοιρος.

Μιὰ μέρα ὁ Γιώργος βρῆκε ἓνα μικρὸ σκαντζόχοιρο μέσα σ' ἓνα λιβάδι. Τὸν ἔβαλε στὸν κοῦκο του καὶ τὸν ἔφερε στὴ Φωτούλα. Τὰ δύο παιδιά ἀδίκῃ προσπάθησαν νὰ κάμουν τὸ σκαντζόχοιρο νὰ βγάλῃ τὴ μουσουδίτσα του. Ὁ σκαντζόχοιρος ἔμενε πάντα τυλιγμένος σὰν ἀγκαθωτὸ κουβάρι.

Ἡ Φωτούλα θυμῆθηκε τότε τὴν παρακάτω ἱστορία γιὰ τὸ σκαντζόχοιρο, ποὺ τὴν εἶχε διαβάσει σὲ ἓνα ὥραϊο βιβλίο μὲ ἱστορίες γιὰ τὰ ζῶα.

Ένα βράδυ ὁ σκαντζόχοιρος συγυρίστηκε καὶ βγῆκε νὰ πάρῃ τὸν ἀέρα του. Ἦταν χαρούμενος, ζωηρὸς καὶ σιγοσφύριζε ἓνα τραγούδι.

Τὰ πουλιά ἐκεῖνη τὴν ὥρα εἶχαν τελειώσει τὸ βραδινὸ τους τραγούδι καὶ πῆγαιναν στὰ κρεβάτια τους νὰ κοιμηθοῦν.

Ὅταν τὰ εἶδε ὁ κύρ σκαντζόχοιρος, τοὺς φώναξε : « Τί ἀνόητα ποὺ εἰστε ἐσεῖς τὰ πουλιά ! Πηγαίνετε νὰ κοιμηθῆτε ἴσια ἴσια τὴν ὥρα ποὺ σκοτεινιάζει καὶ εἶναι ὁ καιρὸς εὐχάριστος ».

— « Δὲν εἴμαστε τόσο ἀνόητα, ὅσο εἶσαι σύ, ποὺ ἦσουν κρυμμένος ὅλη τὴν ἡμέρα μέσα στὸ φράχτη » τοῦ ἀπάντησε μιὰ ζωερὴ τσίχλα. « Ἀπορῶ, φίλε μου, πῶς μπορεῖς νὰ ζῆς κρυμμένος ὅλη τὴν ἡμέρα, χωρὶς νὰ βλέπῃς τὸ λαμπρὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ὑποθέτω πῶς κοιμόσουν πάλι, τεμπέλη ».

— « Καὶ βέβαια κοιμόμουν » ἀπάντησε ὁ σκαντζόχοιρος. « Ἐμένα ἡ δουλειά μου εἶναι τὴ νύχτα. Βγαίνω νὰ βρῶ τίποτε νὰ τσιμπήσω. Μὰ καὶ τὴν ἡμέρα, ἐν τύχη καὶ περάσῃ κάτι ἀπὸ κοντά μου, δὲν τὸ ἀφήνω ».

— « Καὶ τί βρίσκεις τὴ νύχτα νὰ φᾶς, κύρ σκαντζόχοιρε ; » τὸν ἐρώτησε περίεργα ἡ τσίχλα.

— « Τί βρίσκω ; » ἀπάντησε ὁ σκαντζόχοιρος. « Ἄν ἀπαντήσω φίδι, τότε σοῦ λέω τί βρίσκω ».

— « Φίδι ! Καὶ δὲν τὰ φοβᾶσαι τὰ φίδια ; » ρώτησε δευλὰ ἡ τσίχλα.

— « Τί ἀνάγκη τὰ ἔχω ; » ἀποκρίθηκε ὁ σκαντζόχοιρος. « Ἄς εἶναι καλὰ τ' ἀγκάθια μου. Ἄκου νὰ δῇς, τί ἔφτιαξα προχτὲς σὲ μιὰ ὀχιά. Τὴν ξέρεις τὴν

δχιά, αὐτὸ τὸ φίδι τὸ φαρμακερό ; Περνοῦσε ἀπὸ κοντὰ μου· πήγαινε νὰ φάη πουλιά. Τὴν ἄφησα καὶ προσπέρασε καὶ χράπ, τῆς ἀρπάζω τὴν οὐρά ὁμέσως ὕστερα κουλουριάστηκα, ἄφησα γύρω γύρω ὅλα μου τ' ἀγκάθια ὀρθια καὶ ἔκαμα τὸν φόφιο. Οὔτε μιλιὰ οὔτε λαλιά. Γυρίζει αὐτὴ ἀγριεμένη, ρίχνεται στ' ἀγκάθια μου μὲ τὸ κεφάλι, καὶ ἀρχίζει νὰ τὸ χτυπᾷ ἀνόητα πάνω στ' ἀγκάθια μου, γιὰ νὰ μὲ καταβάλλῃ καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν οὐρά της. Ἔδινε χτύπους, ἔδινε, κι ὅλο μάτωνα, ὥσπου ἔπεσε κάτω φόφια. Ἐγὼ τὴν ἔφαγα τότε μὲ πολλὴ ὄρεξη ».

— « Χμ » ἔκαμε ἡ τσίχλα, πού θυμήθηκε ἔξαφνα μὲ ἀνατριχίλα τὰ σκυλιὰ τοῦ κυνηγιοῦ. « Καλὰ τὰ φίδι· ἂν σ' ἀπαντήσῃ ὅμως κανένα λαγωνικὸ ἢ καμιὰ ἀλεπού ; »

— « Ἄς δοκιμάσῃ. Τ' ἀγκάθια μου γιὰ ὅλους τὰχω ».

— « Ἔ, τὸν κχυχησιάρη ! Ἐέρεις ὅμως τί κατάφερε μιὰ ἀλεπού προχτὲς σ' ἓναν τέτοιο κουλουριασμένο σκαντζόχοιρο ; »

— « Ὅχι, δὲν ξέρω » εἶπε θυμωμένος ὁ σκαντζόχοιρος.

— « Ἔ, ἄκουσε λοιπὸν νὰ σοῦ πῶ καὶ τότε δὲ θὰ κχυχιέσαι πιά :

» Σὰν εἶδε, πού λές, φίλε μου, ἡ γριὰ ἀλεπού τὸ σκαντζόχοιρο ἔτσι τυλιγμένο σὰν κουβάρι, τὸν ἔσπρωξε μὲ τὰ πόδια της καὶ τὸν ἔρριξε μέσα στὸ ρυάκι. Ὁ σκαντζόχοιρος ξαφνίστηκε. καθὼς πῆγε νὰ ξετυλιχτῇ κι ἔβγαλε τὴ μύτη του γιὰ νὰ δῇ τί τρέχει, τὸν ἄρπαξε ἡ ἀλεπού καὶ τὸν ἐσκότωσε ».

— « Θὰ ἤθελα νὰ μὴ μιλῇς γιὰ τόσο φριχτὲς ἱστορίες » εἶπε ὁ σκαντζόχοιρος τρομαγμένος κι ἀνατρίχιασε.

— « Καλύτερα θὰ ἦταν νὰ μὴν ἔκανες τὴν ἀρχή » τοῦ ἀπάντησε ἡ τσίχλα. « Τράβη τώρα, εἶναι καιρὸς γιὰ ὕπνο » τοῦ εἶπε καὶ πῆγε νὰ κουρνιαῖ. Μὰ ὁ κύρ σκαντζόχοιρος δὲν πῆγε στὸ κρεβάτι, παρὰ τράβηξε τὸ δρόμο του.

Ἐκεῖ πού πήγαινε ἀπάντησε μιὰ νυχτερίδα, ποὺ ἀνοίγε τὰ περίεργα φτερά της, καὶ τὴν κυρὰ κουκουβάγια, ποὺ πετοῦσε ἀθόρυβα μὲ τὶς μαλακὲς φτεροῦγες της, καὶ κατὰλαβε πῶς εἶχε καλὴ συντροφιά στὸ νυχτερινό του περίπατο. Ἔτσι ἡ μικρὴ καὶ πονηρὴ τσίχλα ἔμεινε μὲ τὰ κακὰ της λόγια.

---

44. Τὰ παιδιὰ πηγαίνουν στὴν Πλαγιά.

Κοντεύει τὸ Πάσχα. Ὁ Γιώργος εἶναι καλεσμένος νὰ περάσῃ τὶς γιορτὲς κοντὰ στὸ θεῖο του στὸ χωριό, τὴν Πλαγιά.

Ὁ Γιώργος ζήτησε μ' ἐπιμονὴ νὰ καλέσουν καὶ τὴ Φωτούλα· κι ἐκείνη πάλι παρακάλεσε πολὺ τὸν πατέρα της νὰ τῆς δώσῃ τὴν ἄδεια νὰ πάῃ μὲ τὸ Γιώργο στὸ χωριό.

Τὰ παιδιὰ ξεκίνησαν γιὰ τὸ χωριὸ μὲ τὸ ἀμάξι τοῦ κύρ Δημήτρη.

Τὰ συνοδεύει ἡ μητέρα τοῦ Γιώργου. Θέλει κι ἑ-

κείνη νά ἰδῇ τῇ γριά μάνα της, πού μένει στήν Πλαγιά.

Μαζί τους ἔχουν καί δῶρα γιά τὰ ξιδερφάκια τοῦ Γιώργου κι ἓνα γλύκισμα, πού τοὺς ἔδωσε ἡ μητέρα τῆς Φωτούλας.

Στὸ δρόμο στάθηκαν σ' ἓνα κιφενεδάκι, γιά νά ξεκουραστοῦν καί νά ποτίσουν τὸ ἄλογο. Ὑστερα ἐξακολούθησαν τὸ δρόμο τους.

Νά, φάνηκε τὸ χωριό, ὀλόασπρο μέσα στὰ δέντρα. Ξεχωρίζει ἡ ἐκκλησίᾳ μὲ τὸ καμπαναριό της. Πλάι τους κυλᾷ ἓνα ἡσύχο ποταμάκι. Πάνω του γέρνουν νέες καὶ γέρικες ἱτιᾶς καὶ φουντωτὰ πλατάνια. Τὰ κλαδιά τους καθρεφτίζονται μέσα στὸ νερό.

Δεξιά καὶ ἀριστερά, ὅσο βλέπει τὸ μάτι, ἀπλώνονται πράσινα ἀμπέλια καὶ χωράφια.

Ἀρχισε ὁ ἀνήφορος. Τοὺς χτυπᾷ ὁ ἀέρας τοῦ βουνοῦ. Μαζί μὲ τὴ δροσιά φέρνει καὶ τὴ μυρουδιά τῶν γλαριῶν. Σὲ λίγη ὥρα φτάνουν στὸ χωριό.

Τὰ ξαδέρφια τοῦ Γιώργου, ὁ Μανόλης κι ἡ Τάσω, εἶχαν ἔρθει ὡς τὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ νά τοὺς ἀπαντήσουν.

Τί χαρὲς ὅταν ἰδῶθηκαν τὰ παιδιά! Πῆραν καὶ τὸ Μανόλη καὶ τὴν Τάσω πάνω στὸ ἀμάξι καὶ μπῆκαν στὸ χωριό. Ὅταν ἔφτασαν στὸ σπίτι ὅλοι τοὺς καλωσῶρισαν, γελαστοὶ καὶ χαρούμενοι.

Μόνο ἡ γιαιγιά ἔκλαψε ξιναβλέποντας τὴν κόρη καὶ τὸ ἐγγόνι της.

45. Τὸ χωριό.

+ Ὁ θεῖος τοῦ Γιώργου, ὁ κύρ Χρῖστος, εἶναι ἀπὸ τοὺς καλύτερος τοῦ χωριοῦ καὶ τὸ σπίτι του εἶναι ἀπὸ τὰ ὁμορφότερα στὴν Πλαγιά. Κάτω εἶχε μιὰ μεγάλη κάμαρα, ποὺ τὴν εἶχαν καὶ γιὰ μαγειρειό. Στὴ μιὰ γωνιά ἦταν τὸ τζάκι· δίπλα στὸ τζάκι ἦταν δυὸ ράφια γιὰ τὰ πιάτα. Σ' ἓνα καρφὶ κρεμόταν τὸ τραπέζι τοῦ φαγητοῦ.

Κοντὰ στὸ μαγειρειό ἦταν ἡ ἀποθήκη· ἐκεῖ εἶχαν τίς σοδεῖες, τὸ σιτάρι, τὸ καλαμπόκι, τὰ φασόλια, τίς φακές, τὸ βούτυρο, τὸ λῆπος καὶ ἄλλα.

Μὲ μιὰ ξύλινη σκάλα ἀνέβαιναν στὸ ἀπάνω πάτωμα· ἐκεῖ ἦτχν ἄλλες δυὸ κάμαρες. Στίς κάμαρες αὐτὲς κοιμόνταν. Κοντὰ στὸν τοῖχο ἦταν ἓνα μικρὸ τραπέζι καὶ ἀπάνω στὸ τραπέζι ἓνας καθρέφτης. Σὲ μιὰ γωνιά ἦταν ἓνα μπαούλο καὶ ἀπάνω του μιὰ στοίβα μὲ στρωσίδια. Ἀπὸ τὸ ταβάνι ἦταν κρεμασμένες ἄρμαθιές κυδώνια καὶ ρόδια, ποὺ μοσκομύριζαν τὴν κάμαρα. X

Τὰ παιδιὰ κατέβηκαν στὴν αὐλὴ, ποὺ ἦταν πλατιά καὶ μεγάλη. Ἀπὸ τὴ γειτονικὴ αὐλὴ χωρίζοταν μ' ἓνα φράχτη ἀπὸ λυγαριές καὶ ἄλλα κληριά. Στὴν μιὰν ἄκρη ἦταν ἓνας μεγάλος στάβλος.

« Εἶναι γιὰ τὰ γελάδια » εἶπε ἡ Τάσω. « Τώρα εἶναι ἄδειος, γιατί τὰ γελάδια λείπουν στὴ βοοκή ».

Κοντά στο μεγάλο στάβλο ήταν κι ένας μικρότερος· αὐτὸς ἦταν ὁ στάβλος τοῦ ἀλόγου. Ὁ Μανόλης ἀνοιξε τὴν πόρτα· μέσα ἦταν τὸ ἄλογο δεμένο κι ἔτρωγε τριφύλλι. Ἦταν κοκκινωπὸ καὶ εἶχε καὶ μιὰ ἄσπρη βούλα στὸ μέτωπο.

Πρώτη φορὰ ἡ Φωτούλα ἔβλεπε ἄλογο στὸ παχνί του. Τί μεγάλο ποὺ τῆς φαινόταν !

Τὸ ἄλογο γύρισε τὸ κεφάλι του καὶ κοίταξε τὰ παιδιὰ.

« Κοίταξε μάτια ποὺ ἔχει ! » εἶπε ἡ Φωτούλα.

Τὰκ τὰκ, χτύπησε ἐκεῖνο μὲ τὰ πίσω του πόδια καὶ σήκωσε τὴν οὐρά του πάνω στὴ ράχη του, γιὰ νὰ διώξῃ μιὰ ἀλογόμυγα ποὺ τὸ τσιμποῦσε.

Ἐπειτα τὰ παιδιὰ κατέβηκαν στὸ δρόμο. Ἀπ' τὸ διπλανὸ σπίτι ἄρχισε νὰ τὰ γαβγίζει ἓνας μαντρόσκυλος.

« Καλὰ ποὺ εἶναι δεμένος μὲ ἀλυσίδα » εἶπε ὁ Γιῶργος.

Μερικὲς χῆνες ποὺ περπατοῦσαν στὸ δρόμο, τρόμαξαν. Ἀνοιξαν τὰ φτερά τους κι ἔτρεξαν φωνάζοντας : γκά γκά γκά.

Ἀπὸ τὸ φούρνο τοῦ παρακάτω σπιτιοῦ ἔβγαине καπνός· ἔφηναν ψωμί. Τοὺς χτύπησε ἡ μυρουδιά τοῦ ψημένου ψωμιοῦ.

« Ἐδῶ κάθε σπίτι ἔχει καὶ τὸ φούρνο του » εἶπε ἡ Τάσω.

Τὰ παιδιὰ.

Δεξιά μιὰ αὐλόπορτα ἦταν ἀνοιχτή. Μπροστά της κάθονταν χάμω μερικὰ μικρὰ χωριατόπουλα.

« Μὲ θυμᾶσαι, Θανάση ; » εἶπε ὁ Γιώργος σ' ἓνα ἀπ' αὐτά. « Δὲ σοῦ ἔκαμα ἐγὼ πέρσι μιὰ μικρὴ βαρκούλα καὶ τὴ ρίξχμε μαζὶ στὸ ποτάμι ; »

Ὁ Θανάσης δὲν τὸ θυμόταν.

Στὸ παρ' ἐκείτω σπίτι ἦταν μιὰ γριούλα στὴν πόρτα κι ἔκλωθε γυρίζοντας τὸ ἀδράχτι της.

Τὰ παιδιὰ προχώρησαν στὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ.

Κάτω ἀπὸ ἓκην πλάτανο μιὰ βρύση ἔτρεχε μέρα καὶ νύχτα. Τὸ νερὸ ἔπεφτε σὲ μιὰ μεγάλη καὶ βαθιὰ πέτρινη γούρνα. Ἀπ' αὐτὴ χυνόταν σὲ μιὰ στενὴ μακρουλή, ξύλινη σκάφη, καμωμένη ἀπὸ κορμὸ δέντρου, καὶ ὕστερα ἔτρεχε ἐλεύθερο κι ἔκανε ἓνα μικρὸ ρυάκι.

Μπροδς στὴ βρύση ἦταν μερικὲς κοπέλες μὲ τίς λαγῆνες τους. Περίμεναν νὰ ἔρθη ἡ σειρὰ τους νὰ γεμίσουν.

Τὰ παιδιὰ πλησίασαν καὶ ἡ Φωτούλα ἔσκυψε στὴ μεγάλη γούρνα.

« Κοίτα, Γιώργο, τί καθαρὸ νερὸ ! » εἶπε « Βάλε τὸ χέρι σου, νὰ δῆς τί κρύο ποῦ εἶναι ! »

Ὁ Γιώργος ἔβαλε τὸ χέρι του στὸ νερὸ : « Οὐ, πάγος » εἶπε.

« Μὰ τί νομίζετε ; σὰν τὸ δικό σας νερὸ στὴν πόλη πίνουμε ἐμεῖς ἐδῶ στὸ χωριό ; » εἶπε μιὰ χωριατοπούλα, ποὺ περίμενε νὰ γεμίση τὴ λαγῆνα της.

Ὁ ἥλιος εἶχε ἀρχίσει νὰ βασιλεύῃ. Οἱ χωρικοὶ γύριζαν ἀπ' τὰ χωράφια τους. Ἀπὸ μακριὰ φαίνονταν οἱ ἀγελάδες, ποὺ γυρνοῦταν ἀπὸ τὴ βοσκή.

« Νὰ φύγωμε, νὰ φύγωμε » εἶπε ἡ Φωτούλα. « Φοβοῦμαι ».

— « Μὴ φοβᾶσαι. Δὲν πειράζουν σὰ δὲν τὰ πειράξῃς » εἶπε ὁ Μανόλης.

Ἡ Φωτούλα ὅμως δὲν πίστευε καὶ μπῆκε σὲ μιὰ πόρτα. Τ' ἄλλα παιδιὰ στάθηκαν μπροστά της.

Τώρα οἱ ἀγελάδες περνοῦσαν ἀπὸ μπρὸς τους, ἄσπρες, κανελιές, κοκκινωπές. Ἐδῶ κι ἐκεῖ μικρὰ καὶ μεγάλα μοσχαράκια ἔτρεχαν πηδηχτὰ πίσω τους, μὲ σηκωμένες τὶς οὐρές.

Νὰ κι ὁ ταῦρος, μὲ τὰ μεγάλα του κέρατα ! Λές καὶ θέλει νὰ κουτουλήσῃ ὅποιον βρῇ μπροστά του.

Ὁ ἀγελαδάρης, μ' ἓνα χοντὸ ραβδί στὸ χέρι, ἔρχεται τελευταῖος καβάλα πάνω σ' ἓνα γαῖδαρο.

Ὅσες ἀγελάδες περνοῦσαν ἀπὸ τὴν πλατεῖα, πλησίαζαν στὴ βρύση κι ἔπιναν νερὸ ἀπὸ τὶς γοῦρνες. Ἐπειτα πῆγαινε καθεμιὰ στὸ στάβλο της.

Μιὰ ἀνοιξε μὲ τὰ κέρατά της τὴν αὐλόπορτα καὶ μπῆκε στὴν αὐλὴ ἐνὸς σπιτιοῦ. Ἄλλες τὶς περιμένουν οἱ γυναῖκες στὴν πόρτα τῆς αὐλῆς.

Στοῦ κύρ Χρίστου μπῆκαν τρεῖς ἀγελάδες. Μοῦου, μούγχιρε μιὰ κοκκινωπὴ μπαίνοντας στὸ κατώφλι καὶ κάλεσε τὸ μοσχαράκι της.

Κατόπι ἀπὸ τὶς ἀγελάδες μπῆκαν καὶ τὰ παιδιὰ.

46. Στὸ στάβλο.

Σὲ λίγο ἡ κυρὰ Ἀσήμω, ἡ θεία τοῦ Γιώργου, πάει στὸ στάβλο ν' ἀρμέξῃ τὶς ἀγελάδες.

Στὸ χέρι τῆς κρατεῖ μιὰ καρδάρια. Ὁ Μανόλης ἔρχεται ἀπὸ πίσω μ' ἓναν κουβὰ νερό. Μαζί πᾶνε καὶ τὰ παιδιὰ.

« Ν' ἀρχίσωμε ἀπὸ τὴν Κοκκίνω » λέει ἡ θεία. « Μὲ αὐτὴ γρήγορα θὰ τελειώσωμε, γιατίι δὲ θὰ τὴν ἀρμέξωμε πολὺ. Πρέπει νὰ φάῃ καὶ τὸ μοσχράκι τῆς ».

Πῆρε ἓνα χαμηλὸ σκαμνάκι καὶ κάθισε. Ἐπλυνε τὰ μαστάρια τῆς ἀγελάδας, ἔπειτα πῆρε τὴν καρδάρια, τὴν ἔβαλε ἀπὸ κάτω κι ἄρχισε ν' ἀρμέγῃ μὲ τὰ δύο χέρια. Μιὰ μὲ τὸ δεξιό, μιὰ μὲ τὸ ἀριστερό. Τὸ γάλα καθὼς ἔπεφτε ζεστό ζεστό, ἔκανε ἀφρούς. Ἡ Κοκκίνω στεκόταν ἡσυχῇ, λὲς κι ἤθελε νὰ ξαλαφρώσῃ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς.

« Ἀνοῖξτε τώρα νὰ ἔρθῃ τὸ μοσχράκι τῆς, νὰ βυζάξῃ κι αὐτὸ » εἶπε ἡ κυρὰ Ἀσήμω.

Τὰ παιδιὰ πετάχτηκαν κι ἀνοῖξαν τὴν πόρτα. Τὸ μοσχράκι ὥρμησε κι ἄρχισε νὰ βυzaίνει, χτυπώντας μὲ τὴ μύτη του τὰ μαστάρια τῆς μάνας του καὶ κουνώντας τὴν οὐρά του. Τὰ παιδιὰ τὸ κοίταζαν καὶ χαίρονταν.

Ἐπειτα ὅλοι πῆγαν στὴν Παρασκευοῦλα. Τὴν ἔλεγαν ἔτσι, γιατίι γεννήθηκε Παρασκευὴ μέρα.

« Αὐτὴ εἶναι χαϊδεμένη, εἶπε ἡ κυρὰ Ἀσήμω » . Πρέπει πρῶτα νὰ τὴ χαϊδέψωμε, γιατίι ἀλλιῶς δὲ στέκεται » .

Τώρα ἡ καρδάρα γέμισε.

« Ποπό γάλα » εἶπε ἡ Φωτούλα. « Ὅλο τὸ πίνετε ; »

— « Καὶ πίνομε καὶ κάνομε καὶ τυρὶ καὶ βούτυρο » ἀποκρίθηκε ἡ κυρὰ Ἀσήμω.

— « Τὴν ἄλλη δὲ θὰ τὴν ἀρμέξης ; » ρώτησαν τὰ παιδιὰ.

— « Ποιά, τὸ Περδίκι ; Ὅχι, αὐτὴ δὲν ἔχει ἀκόμη γάλα » .

Ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ μπῆκε στὸ στάβλο ὁ κύρ Χρίστος.

« Τελείωσε τὸ ἄρμεγμα ; » ρώτησε. « Θέλω νὰ τίς ταῖσω » .

Μὲ μιὰ μεγάλη διχάλα ἔπαιρνε ἀπὸ τὸ χόρτο ποὺ ἦταν στοιβαγμένο ψιλά, καὶ τὸ ἔρριχνε στὸ παχνὶ τῆς κχθεμιᾶς.

Πρῶτα ἔδωσε στὴν Κοκκίνω.

« Νὰ σὲ σένα λίγο παραπάνω, εἶπε, γιατί ἔχεις τὸ μωρό » .

Τὸ Περδίκι δὲν εἶχε ὑπομονή. Πήγαινε μπρὸς καὶ πίσω.

« Ἦσυχα, Περδίκι, ἦσυχα » φώναζε ὁ κύρ Χρίστος. « Θάρθη καὶ σένα ἡ σειρά σου » .

Μού,...μού,...μούγκριζε κι ἡ Παρασκευούλα.

« Ἄ, ἄρχισες, βλέπω, καὶ σὺ τὴ μουσικὴ σου » μουρμούρισε ὁ κύρ Χρίστος..

Σὲ λίγο ἔτρωγαν καὶ οἱ τρεῖς ἀγελάδες.

---

47. Στὸ ποταμάκι.

Δὲν εἶχε καλὰ καλὰ ξημερώσει τὴν ἄλλη μέρα καὶ ξύπνησε ἡ Φωτούλα. Τὴν ξύπνησαν τὰ κοκόρια τοῦ χωριοῦ.

Τί μουσικὴ ἦταν ἐκείνη ! Φώναζαν τὰ κοκόρια τοῦ κυρ Χρίστου κι ἀποκρίνονταν ἄλλα κοκόρια. Πότε ἀπὸ κοντὰ πότε ἀπὸ μακριά. Συνερίζονταν ποιοὺ νὰ φωνάξῃ δυνατώτερα καὶ καλύτερα.

Οἱ ἄνθρωποι τοῦ σπιτιοῦ ξύπνησαν. Ὁ κυρ Χρίστος καὶ ἡ γυναῖκα του κατέβηκαν πρῶτοι στὴν αὐλή. Ἡ Φωτούλα ἄκουε τὶς ἀγελάδες, ποὺ μούγκριζαν κι ἔφευγαν γιὰ τὴ βοσκή. Στὴν πλαγινὴ κάμαρα ὁ παπποὺς καὶ ἡ γιαγιά εἶχαν ξυπνήσει κι αὐτοί.

Σὲ λίγο βρέθηκαν ὅλοι κάτω, οἱ μεγάλοι καὶ τὰ παιδιὰ. Ἦπιαν γάλα καὶ καφέ· ὁ κυρ Χρίστος πῆγε ὕστερα νὰ καθαρίσῃ τὸ στάβλο. Ἡ κυρὰ Ἀσήμω εἶπε στὰ παιδιὰ :

« Σήμερα θὰ πᾶμε στὸ ποτάμι. Ἐχομε πλύση. Θαρθῆτε καὶ σεῖς, νὰ μοῦ κουβαλήσετε ξύλα ».

Τὰ παιδιὰ χοροπήδησαν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους.

Φόρτωσαν τὰ ροῦχα στὸ ἄλογο, ἔβαλαν ἀπάνω τὸ καζάνι καὶ τὴ σκάφη, ἀνέβασαν στὸ σαμάρι καὶ τὴ Φωτούλα καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὸ ποτάμι.

Ἦταν κατηφοριά. Ὁ Μανόλης τραβοῦσε τὸ ἄλογο ἀπὸ τὸ σκοινὶ καὶ ὁ Γιῶργος στεκόταν στὸ πλάι καὶ πρόσεχε τὴ Φωτούλα.

Ἄμα ἔφτασαν στὸ ποτάμι, τράβηξαν στὸ μέρος

τῆς πλύσης. Ἐκεῖ συνήθιζαν νὰ πλύνουν οἱ χωρικές, ποὺ ἦταν τὸ νερὸ ἄφθονο καὶ καθαρό.

Ἄμα ξεφόρτωναν, πῆγαν τὰ παιδιὰ νὰ μαζέψουν ξερὰ κλαδιὰ ἀπ' τὰ πλατάνια τοῦ ποταμοῦ.

Ἡ κυρὰ Ἀσήμω ἔκαμε ἓνα πρόχειρο τζάκι μὲ δυὸ μεγάλες πέτρες, ἔβαλε ἀπάνω τὸ καζάνι καὶ τὸ γέμισε νερό.

Ὑστερα ἀναψαν ἀπὸ κάτω μιὰ μεγάλη φωτιά, καὶ ἡ κυρὰ Ἀσήμω ἄρχισε νὰ πλένη.

Τὰ παιδιὰ παίζουν ἐκεῖ κοντὰ.

Ρίχνουν πέτρες στὸ ποτάμι καὶ γελοῦν ἅμα τοὺς πιτσιλᾷ τὸ νερό. Μπλούμ, ἔρριξε μιὰ μεγάλη πέτρα ὁ Γιῶργος. Τὸ νερὸ εἶναι τόσο διάφανο, ποὺ τὴ βλέπουν ποῦ στάθηκε.

Στὴν ὄχθη βρίσκονται κι ἄλλες πολλὲς πέτρες. Ὅλες εἶναι ἄσπρες καὶ ὅλες εἶναι στρογγυλές, λὲς κι ἔβαλε ὅλη τὴν τέχνη του τὸ νερὸ γιὰ νὰ τὶς στρογγυλέψῃ, καθὼς τὶς κατέβαζε ἀπὸ τὸ βουνό.

Ἡ Τάσω μπαίνει μέσα στὸ νερὸ ὡς τὸ γόνατο. Περπατεῖ καὶ περνᾷ ἀντίπερα. Τὴν ἀκολουθοῦν καὶ τ' ἄλλα παιδιὰ. Ὅλα στέκονται στὴ γραμμὴ καὶ προσπαθοῦν μὲ τὰ πόδια τους νὰ ἐμποδίσουν τὸ νερὸ νὰ τρέξῃ.

« Πάπιες, πάπιες, παιδιὰ » φώνηξε ἡ Φωτούλα.

Εἶναι καμιὰ δεκαπενταριὰ πάπιες καὶ παπάκι, κίτρινα κίτρινα. Καμαρωτὲς καμαρωτὲς κατεβαίνουν κολυμπώντας τὸ ποτάμι.

« Μοιάζουν με βαρκοῦλες » λέει ὁ Γιωργος.

Ἐλήθεια μοιάζουν με βαρκοῦλες καὶ μάλιστα με βαρκοῦλες φαρδιές, ποὺ δὲν ἔχουν φόβο ν' ἀναποδογυρίσουν. Γιὰ κουπιά τους ἔχουν τὰ δυό τους πόδια, ποὺ ἀνάμεσα στὰ δάχτυλα ἔχουν πετσάκια γιὰ νὰ σπρώχνουν εὐκολὰ τὸ νερό.

« Νὰ καὶ δυὸ πάπιες με κητσαρὰ φτερά στὴν οὐρά » ξαναεἶπε ἡ Φωτούλα. « Τί ὥραῖες ποὺ εἶναι ! »

— « Αὐτὲς εἶναι ἀρσενικὲς » εἶπε ὁ Μχνόλης.

Μιά πάπια ἔχωσε τὸ λαιμό της μὲς στὸ νερό. Νὰ κι ἄλλη, νὰ κι ἄλλη.

« Α, θὰ βρῆκαν, φαίνεται, σκουλήκια τοῦ νεροῦ καὶ βατραχάκια, καὶ τρῶν » εἶπε ἡ Τάσω.

Οἱ πάπιες ἤρθαν κοντά.

« Φσσ » φώναξαν ὅλα τὰ παιδιὰ μαζί. Ἐκεῖνες τρόμαξαν καὶ κολυμπώντας γρήγορα πετάχτηκαν ἔξω στὴν ὄχθη.

Ἀμέσως τίναξαν τὰ φτερά τους καὶ στάλα νερὸ δὲν ἔμεινε ἀπάνω τους. Λὲς καὶ δὲν εἶχαν μπῆ στὸ ποιάμι.

Τώρα τὰ παιδιὰ στὴν ἄκρη τοῦ ποταμιοῦ κάνουν μιὰ μικρὴ λίμνη. Βαθουλώνουν τὸ χῶμα με τὰ χέρια τους, ἔπειτα βάζουν γύρω γύρω πολλὲς πέτρες καὶ στὸ τέλος κάνουν ἓνα αὐλάκι ὥς τὸ ποτάμι καὶ ἀφήνουν τὸ νερὸ νὰ γεμίσει τὴ λίμνη τους. Γύρω φυτεύουν κλωνάρια ἀπὸ ἱτιές. Σωστὴ λίμνη· μόνο τὰ ψάρια λείπουν.

« Τάσω, Μανόλη » φώναξε ἡ κυρά Ἀσήμω. « Ἐλάττε νὰ στρώσετε γιὰ νὰ φᾶμε. Μεσημέρι πιά· ἐσεῖς δὲν πεινᾶτε »

Ἡ Τάσω κι ἡ Φωτούλα ἔστρωσαν κάτω ἀπὸ ἓνα πλατάνι πάνω στὴ χλόη ἓνα φαντὸ τραπεζομάντιλο. Ἐπειτα ἀνοιξαν τὰ φαγιά τους: μαῦρο ψωμί, τυρὶ καὶ αὐγὰ βρασμένα.

Ἐφαγαν μὲ μεγάλη ὄρεξη κι ἔπειτα ἔσκυψαν κι ἤπιαν ἀπὸ τὸ ποτάμι νερό. Ἦπιαν καὶ οἱ μύτες τους.

Ὁ ἥλιος ἦταν ψηλὰ στὸν οὐρανό. Τὰ νερά τοῦ ποταμιοῦ ἀστραφταν· οἱ ἄσπρες πέτρες ἔλαμπαν στίς ὄχθες του. Ἀρχισε νὰ φυσᾷ κι ἔλαφρὸ ἀεράκι. Οἱ ἱτιές καὶ τὰ πλατάνια θροΐζαν.

« Τώρα θὰ κάμωμε κούνια » εἶπε ὁ Μανόλης.

— « Δὲν ἔχει κούνια » ἀποκρίθηκε ἡ κυρά Ἀσήμω. « Ἀρκετὰ παίξατε· πρέπει νὰ μὲ βοηθήσετε ν' ἀπλώσω γρήγορα τὰ ροῦχα νὰ στεγνώσουν, τώρα ποὺ ἔχει καὶ ἀέρα. Ἐχομε καὶ στὸ σπίτι δουλειές καὶ πρέπει νὰ γυρίσωμε νωρίς ».

Σὲ λίγο ὅλο τὸ μέρος εἶχε γεμίσει ἀπὸ πλυμένα ροῦχα.

Κάθε κλαρί κι ἓνα ροῦχο. Ἐδῶ ἄσπρα, ἐκεῖ κόκκινα, καὶ πάρα πέρα χρωματιστά. Τὸ ἀεράκι τὰ φυσούσε καὶ τὰ κουνούσε, κι ἀπὸ μακριὰ φάνταζαν σὰ χρωματιστὲς φτερουγες πουλιῶν ποὺ ἐτοιμάζονται νὰ πετάξουν ἀπ' τὴ γῆ.

48. Ποταμάκι.

« Ποταμάκι μου κηλό,
στάσου, σὲ παρακαλῶ ».
— « Δὲν μπορῶ νὰ μείνω πίσω,
πάω το μύλο νὰ γυρίσω ».

— « Μὲς στὶς λαγκαδιές, ποὺ βρέχεις,
τί τραγούδια λὲς καὶ τρέχεις ; »
— « Τὸ δικό σου τὸ σκοπὸ
παίρνω καὶ τόνε σκορπῶ ».

« Ποταμάκι, τί εἶν' αὐτά,
ποὺ τὰ σέρνεις στ' ἀνοιχτά ; ».
— « Εἶναι φύλλα ἀπ' τὸ πλατάνι
καὶ βαρκοῦλες τάχω κάνει ».

— « Στὸν ἄφρό σου πετρχάκια
σοῦ πετῶ καὶ λουλουδάκια ».
Μπλούμ, καὶ πίσω βιχστικός
νὰ τὰ πιάση ὁ βαθρακός.

---

49. Ένα γράμμα τῆς Φωτούλας.

Πλαγιά, 12 Ἀπριλίου 1926

Ἀγαπητῇ μου μητέρα,

Εἶμαι καλά. Μὲ τὸ Γιώργο παίζουμε ὅλη τὴν ἡμέρα.

Ἐδῶ στὸ σπίτι εἶναι κι ἄλλα δυὸ παιδιὰ, ὁ Μανόλης καὶ ἡ Τάσω. Εἴμαστε ὅλη τὴν ἡμέρα μαζί σιὰ λιβάδια.

Προχτὲς πήγαμε στὸ ποτάμι μὲ τὴν κυρὰ Ἀσήμω, ποὺ εἶχε πλύση. Σήμερα θὰ βοηθήσουμε νὰ στολίσουν τὸν ἐπιτάφιο.

Ὁ κύρ Χρίστος ἔχει ἓνα ὁμορφο μοσχράκι κι εἶναι πολὺ λαίμαργο. Θέλει νὰ φάῃ ὅλο τὸ γάλα τῆς Κοκκίνως τῆς μητέρας του.

Στὴν κάμαρα ποὺ κοιμύμαστε, κάτω ἀπὸ τὰ κεραμίδια, εἶναι δυὸ φωλιές χελιδονιῶν. Ἡ μιὰ εἶναι ἀπὸ τὸν περασμένο χρόνο καὶ φέτος τὴν ἐπιδιώρῃωσαν. Τὴν ἄλλη τὴ χτίζουν ἀκόμη. Δυὸ χελιδόνια κουβαλοῦν ὅλη μέρα χορταράκια, τρίχες καὶ λάσπες καὶ κελαηδοῦν ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ. Τ' ἀγαπῶ πολὺ.

Ἡ ἄσπρη μας κλώσα ἔχει ἑφτὰ κλωσόπουλα.

Εἶναι σὰν τοῦφες ἀπὸ κίτρινο μαλλί, μὲ τὴ μυτίτσα τους κόκκινη κόκκινη. Τρομάζουν καὶ φεύγουν σὰν πᾶμε κοντὰ τους.

Τὴν Κυριακὴ θὰ γίνῃ μεγάλος χορὸς στὴν πλα-

τεία. Ὁ παππούς τοῦ Γιώργου μᾶς λέει πῶς θὰ χο-
ρέψῃ κι αὐτός.

Τώρα τὰ ξέρετε ὅλα.

Χαιρετίσματα στὸν Τάκη καὶ στὸ Μίμη μας.

Φιλῶ τὸ χέρι τῆς γιαγιᾶς. Ἐσένα καὶ τὸν πατέρα
μου σᾶς φιλῶ.

Φωτούλα

---

50. Ὁ ἐπιτάφιος.

Οἱ πόρτες τῆς ἐκκλησίας εἶναι ὀρθάνοιχτες.

Στὴ μέση, πάνω σ' ἓνα τρικέζι, εἶναι ἀπλωμέ-
νος ὁ ἐπιτάφιος.

Εἶναι κεντημένος μὲ χρυσὲς καὶ ἀσημένιες κλω-
στὲς πάνω σὲ βυσσινὶ μεταξωτὸ βελουδο.

Τὸν κέντησχν οἱ κοπέλες τοῦ χωριοῦ. Μέρες καὶ
νόχτες ἔσκυψχν πάνω του μὲ ἀγάπη καὶ μ' εὐλάβεια.

Ὅταν τὸν τελείωσχν, τὸν ἐχάρισχν στὴν ἐκκλη-
σία τοῦ χωριοῦ, στὸν ἅγιο Σωτῆρα.

Κάθε χρόνο, τέτοια μέρα, τόχουν τάμα οἱ κοπέ-
λες τοῦ χωριοῦ νὰ τὸν στολίσουν οἱ ἴδιες, μὲ τὰ χέ-
ρια τους.

Ἔτσι καὶ φέτος. Ἐχοῦσχν τὰ καλύτερχ λουλούδια
ἀπὸ τίς γλάστρες τους καὶ τοῦ τὰ ἔφεραν. Βιόλες,
τριαντάφυλλα, κρίνους, γαρίφχλα καὶ δάφνες.

Ντυμένες ὅλες μὲ τὰ γιορτινά τους, πολλὴ ὥρα
ἐργάστηχαν γιὰ νὰ στολίσουν τὴν τράπεζα καὶ τὸ
κουβούκλιο.

Πολλά παιδιά βοήθησαν· ανάμεσα σ' αὐτὰ ἦταν ἡ Φωτούλα καὶ ὁ Γιώργος. Εἶχαν φέρεи καὶ αὐτὰ μαζί τους κρινάκια τοῦ ἀγροῦ, ὠραῖες καμπανέλες καὶ ἀγριοπασχалиές.

Ὅλα τὰ εἶχαν στολίσει μὲ τάξη καὶ ὁμορφιά.

Καὶ ὁ παπὰς εἶχε ράνει τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ μὲ φύλλα ἀπὸ τριαντάφυλλα.

Τώρα ὅλοι πᾶν καὶ προσκυνοῦν.

Καὶ τὰ παιδιά περνοῦν κάτω ἀπὸ τὸν ἐπιτάφιο.

---

51. Προσευχὴ τοῦ μικροῦ κοριτσιοῦ.

Θεέ μου, κάμε τὸ μικρό μου περβολάκι
νὰ γεμίση μὲ λουλούδια ὡς τὸ πρωῒ.
Κάμε νόρθη κι ἓνα ὀλόχρυσο πουλάκι,
ποῦ νὰ παίρνῃ ἀπ' τὴν ποδιά μου τὸ φαῖ.

Δίνε πάντα τὴ δική σου τὴ βοήθεια
στὸ μικρό μου τὸ χεράκι νὰ κεντᾷ.
Στὴ γιαγιά μου μάθε κι ἄλλα παραμύθια,
νὰ μοῦ λέῃ στὴ φωτίτσα μας κοντά.

Δυὸ ἄσπρες πεταλουδίτσες στεῖλε πόλι,
γιὰ νὰ παίζουνε στὴ γλάστρα μου σιμά.
Κάμε ἡ κούκλα μου νὰ γίνῃ πιὸ μεγάλη,
νὰ μιλῇ, νὰ μὲ φωνάζῃ καὶ μαμά.

---

52. Λ α μ π ρ ή.

"Ολοι εἶναι συναγμένοι στὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ. Ἐκεῖ θὰ εἶναι σήμερα χορός. Μέρους τὸν περιμένουν οἱ νέοι κι οἱ κοπέλες τοῦ χωριοῦ. Αὐτὲς φοροῦν τὲς κεντημένους τοὺς ποδιὲς καὶ ὥραϊα χρωματιστὰ μαντίλια στὰ μαλλιά τους. Καὶ οἱ νέοι εἶναι στολισμένοι. Φοροῦν τὰ πιὸ καλὰ τοὺς ροῦχα.

Τὰ παιδιὰ τοὺς τριγυρίζουν καὶ τοὺς θαυμάζουν· λαχταροῦν νὰ μεγαλώσουν καὶ νὰ γίνουν μιὰ μέρα τέτοιοι κι αὐτά. Οἱ γέροι, κχιισμένοι σὲ μιὰ γωνιά, τοὺς καμαρώνουν κι αὐτοί. "Αχ, τέτοιοι, ἦταν καὶ αὐτοὶ ἓναν καιρό !

Τὰ βιολιά, στολισμένα μὲ κορδέλες καὶ λουλούδια, περιμένουν. Νά, τώρα μπαίνουν στὴ μέση τὰ παλικάρια καὶ οἱ κοπέλες. Τὰ βιολιά ἀρχίζουν τὸ τραγούδι :

Τρία πουλιὰ λαλοῦσαν ψηλὰ στὸν οὐρανό,
ποῖός θέλει κι ἀγαπάει νὰ σέρνῃ τὸ χορό.

Πρέπει νάναι λεβέντης καὶ νάναι κι ὁμορφος,
νάχῃ τὰ μάτια μαῦρα, τὸ μπόι του ψηλό,
νὰ σειέται, νὰ λυγιέται σὰν τὸ βασιλικό.

Ὁ χορὸς ἄρχισε. Τὸν σέρνει ἓνα παλικάρι, ψηλὸ καὶ μελαχρινό. Τὰ μάτια του λάμπουν καὶ τὸ κορμὶ του σειέται σὰ νέο δεντρί, ποὺ τὸ λυγὰ ὁ ἄνεμος. Πότε δεξιὰ, πότε ἀριστερὰ καὶ πάλι ἴσιο σὰ λαμπάδα. Τὸν ἀκολουθοῦν οἱ ἄλλοι, πιασμένοι ἀνάμεσά τους μὲ πολύχρωμα μαντίλια.

Τώρα ἀρχίζει ὁ νέος ποὺ σέρνει τὸ χορὸ νὰ τραγουδῇ :

Ἦθελα νάμου, ὁμορφος,
νάμου, καὶ παλικάρι,
νάμουνα καὶ τραγουδιστῆς
δὲν ἦθελα ἄλλη χάρη.

Σὲ λίγο πετᾷ τὸ μαντίλι σὲ ἄλλον. Τώρα αὐτὸς
σέρνει τὸ χορὸ καὶ τραγουδεῖ κι αὐτός. Ἔτσι καθένας
θὰ σύρη τὸ χορὸ μὲ τῇ σειρᾷ του.

Τώρα κι οἱ γέροι ἔκαμαν ὄρεξη· οἱ νέοι τοὺς τρά-
βηξαν στὸ χορὸ. Ὁ παππούς τοῦ Γιώργου ξαναθυμή-
θηκε τὰ νιάτα του. Ἐπιασε τὸ μαντίλι καὶ ἄρχισε νὰ
σέρνει τὸ χορὸ. Τραγουδεῖ κι ἡ φωνή του βγαίνει τρε-
μουλιαστή ἀπὸ τὸ στῆθος του. Γυρίζει τὸ μαντίλι,
κάνει βόλτες καὶ χτυπᾷ βαριά τῇ γῇ μὲ τὸ πόδι του.
Ὁ παππούς φαίνεται πὼς ἔχει ξανανιώσει· τὸ πρό-
σωπό του λάμπει ἀπὸ χαρά.

« Λαμπρὴ εἶναι σήμερα » λέει. « Πρέπει καὶ μεῖς
οἱ γέροι νὰ διασκεδάσωμε » . καὶ κοντοκαθίζει καὶ
χτυπᾷ τῇ γῇ μὲ τὸ χέρι του. Ἐπειτα κάνει μιὰ
βόλτα καὶ σηκώνεται πάλι ὄρθιος.

Ὅλοι τὸν καμαρώνουν. Ἡ Φωτούλα τὸν θαυ-
μάζει.

Πιο πέρα ἀπ' τοὺς μεγάλους εἶχαν στήσει τὰ παι-
διὰ χορὸ.

Τὸν ἔσερνε ὁ Γιώργος καὶ τραγουδοῦσαν ὅλα τὰ
παιδιά :

Μπᾶτε, κορίτσια, στὸ χορὸ
κι ἀρχίστε τὰ τραγούδια.
τώρα στὸν ὁμορφον καιρό,
π' ἀνθίζουν τὰ λουλούδια,
νὰ ξεχάσωμε τὰ χιόνια,
τώρα μὲ τὰ χελιδόνια.
Νὰ ξεχνᾶμε τὴ μαυρίλα,
τώρα μὲ τὰ νέα φύλλα·
Λαλαλὰ λαλαλὰ λαλαλά,
λαλαλὰ λαλαλὰ λαλαλά.
Στριφογυρίζουν καὶ αὐτὰ κι ὕστερα πάλι
[ἀρχίζουν :

Μπᾶτε, κορίτσια, στὸ χορὸ
κι ἀρχίστε τὰ τραγούδια,
τώρα στὸν ὁμορφον καιρό,
π' ἀνθίζουν τὰ λουλούδια.
Ν' ἀγναντέψωμε τ' ἀρνάκια
ποὺ ἀνεβαίνουν στὸ βουνό,
τὰ χλωρὰ τὰ χορταράκια
σὲ λιμέρι δροσερό.
Λαλαλὰ λαλαλά λαλαλά,
λαλαλὰ λαλαλά λαλαλά.

Στὸ λιβάδι.

Τὰ παιδιά βρίσκονται στὸ λιβάδι.

Ὅπου γυρίσης τὸ μάτι σου βλέπεις πρασινάδα,
λουλούδια καὶ ἀνθισμένα δέντρα.

Ἐδῶ κι ἐκεῖ πετοῦν ἄσπρες, κίτρινες καὶ γαλάζιες
πεταλοῦδες.

Καὶ ἀπάνω σ' αὐτὴ τὴν πλούσια πρασινάδα βόσκουν
πηδοῦν καὶ παίζουν ἐλεύθερα καὶ χαρούμενα τὰ ζῶα
τῶν χωρικῶν· ἀγελάδες, βόδια, ἄλογα, πρόβατα, μου-
λάρια καὶ γαῖδουράκια. Σωστὴ γιορτὴ !

Τ' ἄλογα κυνηγιοῦνται μὲ τὰ γαῖδουράκια. Οἱ ἀ-
γελάδες παίζουν καὶ τρέχουν μὲ σηκωμένες τὶς οὐρές,
καὶ τὰ μοσχάρια τοὺς χορεύουν κι αὐτὰ γύρω τοὺς.

Σήμερα, δὲν ἔχει οὔτε σαμάρι οὔτε ζυγό. Εἶναι
ἐλεύθερα καὶ χαρούμενα.

« Ἄς διασκεδάσωμε, λένε, αὐτὴν τὴν ὥραία μέ-
ρα, ἃς χαροῦμε αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν μας Ἀπόψε θὰ
μᾶς κλείσουν πάλι στὸ στάβλο αὔριο θὰ μᾶς ζέ-
ψουν πάλι καὶ θὰ μᾶς φορτώσουν » .

Τὰ βόδια μουγκρίζουν καὶ τὰ γαῖδουράκια φω-
νάζουν καὶ κουνοῦν τὶς οὐρές τοὺς.

Ἀπάνω ὁ ἥλιος φέγγει καὶ ψηλὰ στὸν οὐρανὸ περ-
νοῦν τὰ πουλιὰ καὶ καλημερίζουν τὰ ζῶα στὸ λιβάδι.

Τὰ παιδιὰ περπατοῦν ἀνάμεσα στὰ ζῶα. Πέρασαν
κοντὰ ἀπὸ μιὰ ἀγελάδα. Ἡ Φωτούλα τὴ χάιδεψε λί-
γο στὴ μύτη. Τί ὥραία ποὺ εἶναι ! Ἡ ἀγελάδα τῆς
ἐγλειψε τὸ χέρι.

Ὁ Γιώργος θέλησε νὰ παίξῃ μ' ἓνα γαῖδουράκι.
Μὰ ἐκεῖνο δὲ σήκωνε τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὸ φαγί.
Κουνοῦσε μόνο τὰ μεγάλῃ του αὐτιά δεξιὰ κι ἀριστε-
ρά, καὶ ἔδιωχνε μὲ τὴν οὐρά του τὶς ἀλογόμυγες.

Ὁ Γιώργος στὴ στιγμὴ βρέθηκε ἀπάνω του. Ὁ
γαῖδαρος σήκωσε μὲ θυμὸ τὸ κεφάλι του σὰν νὰ τοῦ

Τὰ παιδιὰ.

ἔλεγε : « Μὰ κι ἐδῶ ἀκόμη μοῦ φορτώνεσαι ; Δὲ μὲ ἀφήνεις νὰ χαρῶ κι ἐγὼ μιὰ ὥρα ἐλεύθερη ζωὴ ; Κιτέβχ, γιατί θὰ σὲ ρίξω »· καὶ χτύπησε θυμωμένος τὰ πίσω του πόδια.

Ὁ Γιῶργος ὅμως δὲν καταλάβαινε τὴ γλῶσσα τῶν γαϊδάρων καὶ δὲν κατέβαινε. Ἐξαφνα ὁ γάιδαρος δίνει μιὰ κλοτσιὰ καὶ ὁ Γιῶργος βρέθηκε ξαπλωμένος στὴ μαλακὴ πρσινάδα.

Ὁ γάιδαρος ἔτρεξε στὰ γαϊδουράγκαθα.

Ἐνα ἄσπρο μουλάρι πῆγε τότε κοντά του. « Καλημέρα κύρ Μέντιε » τοῦ εἶπε.

— « Καλημέρχ, κύρ Ψαρή. Γιορτὴ σήμερα, ἔ ; » καὶ χαμογέλασε μὲ τὸ δικό του τρόπο.

— « Ἔ, ἄς ξεκουραστούμε κι ἐμεῖς μιὰ φορὰ » εἶπε ὁ Ψαρής. « Ἀρκετὰ δουλέψαμε αὐτὲς τίς μέρες, τί λὲς καὶ σύ ; »

— « Ἔ, κύρ Ψαρή, νὰ παραπονιέμαι ἐγώ, μὰ νὰ πχαπονιέσαι καὶ σὺ ; »

— « Πῶς νὰ μὴν πχαπονιέμαι, κύρ Μέντιε ; Δὲν κάνω, ἐγὼ τὸ μουλάρι, πιὸ βαριά καὶ πιὸ πολλὴ δουλειὰ κι ἀπὸ σένα καὶ ἀπὸ τὸν ξάδερφό μου, τὸ ἄλογο ; Καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι καλύτερα περιποιοῦνται τὸ ἄλογο ἀπὸ μένα ».

— « Μὰ τότε τί νὰ πῶ ἐγώ, κύρ Ψαρή ; Μακάρι νὰ περνοῦσα κι ἐγὼ σὰν ἐσένα ! »

— « Ἐσὺ σὰν ἐμένα ! Μὰ ἔνα θὰ γίνωμε ἐμεῖς τὰ μουλάρια μὲ σᾶς τὰ γαϊδούρια ; »

— « Δηλαδή, κύρ Ψαρή, θέλεις νά πῆς πῶς ἐσὺ εἶσαι πιὸ καλὸς ἀπὸ μένα » καὶ τίναξε θυμωμένα τὴν οὐρά του. « Τί κάνεις, σὲ παρακκλῶ, ἐσὺ παραπάνω ἀπὸ μένα καὶ σοῦ κρεμοῦν οἱ ἄνθρωποι κουδούνια καὶ χάντρες ; »

— « Ἐγὼ τί κάνω ; » ἀπάντησε ὁ Ψαρής. « Ἐμένα μοῦ ἐμπιστεύονται οἱ ἄνθρωποι τὸ πιὸ βαρὺ φορτίο καὶ μπορῶ νά τὸ κουβαλήσω καὶ στὸ πιὸ ψηλὸ βουνό » .

— « Μήπως κι ἐμένα δὲν μὲ φορτώνουν ; » εἶπε ὁ κύρ Μέντιος.

— « Ναί, μὰ δὲν εἶναι μόνα τὸ φορτίο. Εἶναι νὰ εἶσαι καὶ ἔξυπνος. Νὰ μπορῇς νὰ περάσῃς καὶ ἀπὸ τὸ πιὸ στενὸ μονοπάτι, ὅπως περνῶ ἐγώ, χωρὶς νὰ γλιστρήσῃς καὶ χωρὶς νὰ χάσῃς ποτέ τὸ δρόμο σου » .

— « Δηλαδή θέλεις νὰ μᾶς πῆς πῶς εἶσαι κι ἔξυπνος, κύρ Ψαρή » εἶπε ὁ κύρ Μέντιος καὶ κρέμασε τὰ κάτω χεῖλια του.

— « Καὶ βέβαια ἔξυπνος. Ἐγὼ πῆρα τὴν ἐξυπνάδα ἀπὸ τὸν πατέρα μου, τὸ ἄλογο. Ἄμ τί, σὰν κι ἐσένα, ποὺ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ξέρουν πῶς εἶσαι κουτός ; »

— « Ἐγὼ κουτός ; Δὲ φαντάζομαι ν' ἄκουσες αὐτὸν τὸ λόγο γιὰ μένα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Γιὰ νὰ σοῦ πῶ, ἔχω ἐξυπνάδα ἐγώ, ποὺ ἐσὺ οὔτε νὰ τὴν ὄνειρευτῇς δὲ θὰ μποροῦσες. Θέλεις ν' ἀκούσῃς μιὰ ἱστορία μου ; »

Τὸ μουλάρι γέλασε :

« Γιὰ πές μας νὰ τὴν ἀκούσωμε » .

— « Λοιπόν, ποὺ λές, φίλε μου Ψαρή, μιὰ μέρα ὁ ἀφεντικός μου ὁ κύρ Στάθης, ἄφησε στὸ χωράφι του τὰ λουριά ἀπὸ τ' ἀλέτρι του. Τὴ νύχτα τὸ μυρίστη-

καν μερικὲς ἀλεπούδες καὶ τὰ ἔσυραν στὴ φωλιά του·
"Ὅταν εἶδα τὸν κύρ Στάθη τὸ πρῶνι λυπημένο, τοῦ λέω :
« Τί ἔχεις ἀφεντικό; »—« Αὐτὸ κι αὐτό » μοῦ λέει ἐκεῖνος.

— « Στάσου, τοῦ λέω, ἐγὼ θὰ σοῦ τὰ φέρω τὰ
λουριά » .

» Μιὰ καὶ δυό, πού λές, Ψαρή, φεύγω καὶ πάω
στὴ φωλιά τῶν ἀλεπούδων καὶ στρώνομαι ἀπέξω
μακρὺς πλατὺς κι ἔκανα τὸν ψόφιο. Ποῦ νὰ δοῦν
οἱ ἀλεπούδες τέτιο πρᾶμα ! Τὸ πῆραν γι' ἀλήθεια.
Βγάζουν τὰ λουριά, μὲ δένουν, δένονται κι αὐτὲς καὶ
ἐτοιμάζονται νὰ μὲ τραβήξουν μέσα στὴ φωλιά.

» Ἐγὼ μόλις κατάλαβα πὼς ἦμουν γερά δε-
μένος, πετιέμαι ἀπάνω κι ἀρχίζω νὰ τρέχω κατὰ τὸ
χωράφι τοῦ ἀφεντικοῦ μου σέρνοντας πίσω μου τίς
ἀλεπούδες.

» Ἄμα μὲ εἶδε ἐκεῖνος, «μπράβο, μοῦ λέει, ὠραῖα
τὰ κατάφερες, κύρ Μέντιε » καὶ μ' ἄφησε ὅλη τὴ
νύχτα νὰ βοσκήσω μέσα στὸ γρασίδι.

» Αὐτὴ ἡ ἱστορία εἶναι ἀληθινὴ, κύρ Ψαρή. Ἐ,
τί λές γι' αὐτό ; »

— « Νὰ σοῦ πῶ κι ἐγὼ, κύρ Μέντιε, μιὰ ἱστο-
ρία πού εἶναι κι αὐτὴ ἀληθινὴ ;

» Τὴν περασμένη βδομάδα μὲ πῆγαν στὸν πετα-
λωτή, γιὰ νὰ μοῦ βάλουν ἓνα καινούριο πέταλο.
Ὁ πεταλωτὴς ἔφερε ἀμέσως τὰ ἐργαλεῖα του.
Πῆρε τὸ πόδι μου καὶ τὸ βάσταξε πάνω στὴν πο-
διά του. Ἐβγαλε τὸ παλιὸ πέταλο μὲ κάτι τσιμπί-
δες, ἔπειτα ἔξυσε ὅσο χρειαζόταν τὸ νύχι μου, πού
εἶχε μεγαλώσει ἀπὸ τὴν τελευταία φορά, πού μὲ

είχε πετχλώσει καὶ κάρφωσε στὸ τέλος ἓνα καινούριο πέταλο.

» Ὅλον αὐτὸν τὸν καιρὸ καθόμουν ἡσυχος, γιατί εἶναι περιττὸ νὰ κάνη κινεῖς θόρυβο γιὰ ἓνα πράμα ποὺ εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνη.

» Ἀμα γύρισα ὅμως στὴ δουλειά, ἄρχισε νὰ μοῦ πονῇ τὸ νύχι. Κατάλαβα πὼς ὁ πεταλωτής δὲν εἶχε προσέξει καὶ εἶχε πιάσει τὸ κρέας μὲ τὸ καρφί. Δούλεψα μὲ πολὺν κόπο ἐκείνη τὴν ἡμέρα. Τὸ βράδυ μ' ἐκλείσαν στὸ στάβλο· μὰ ἐγὼ ποῦ νὰ κοιμηθῶ ! Πονοῦσε τὸ πόδι μου καὶ συλλογιζόμουν τὴ δουλειά τῆς ἄλλης ἡμέρας. Ἐπρεπε νὰ ἔχω βχλμένο καλὰ τὸ πέταλο πρὶν ξαναρχίσῃ ἡ δουλειά.

» Ἡ πόρτα τοῦ σταβλοῦ ἦταν κλειστή. Τί κάνω λοιπόν ; Μὲ τὰ δυνατά μου πόδια τὴν τίναξα τόσο ποὺ ἔφυγε ἀπ' τὸν τόπο της. Ἐπειτα ἔτρεξα στὸν πεταλωτή. Δὲν εἶχα ἀνάγκη νὰ ρωτήσω τὸ δρόμο, γιατί ὅπως ξέρεις, κύρ Μέντιε, ἓνα μουλάρι ποτὲ δὲν ξεχνᾷ τὸ δρόμο ποὺ περνᾷ μιὰ φορά· καὶ στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ τόπου μας νὰ μὲ πηγαινάν, πάλι θὰ ἤξερα νὰ γυρίσω πίσω.

» Ἀμα πῆγα στὸν πεταλωτή, αὐτὸς ξαφνίστηκε ποὺ μὲ εἶδε μοναχό. Ἐγὼ σήκωσα μπρὸς του τὸ πονεμένο μου πόδι καὶ κεῖνος κατάλαβε τί ἔτρεχε καὶ μοῦ διώρθωσε τὸ πέταλο. Τότε ἀμέσως ἔτρεξα εὐχαριστημένος πάλι στὸ στάβλο μου.

» Καὶ τώρα κύρ Μέντιε, δὲ βρίσκεις πὼς εἶμαι ξυπνότερος ἀπὸ σένα ; »

— « Ὅχι, δὲ βρίσκω » ἀποκρίθηκε σοβρὰ ὁ κύρ

Μέντιος. « Τὸ μόνο πού ξέρω εἶναι πὼς ἐγὼ εἶμαι ἓνας πολὺ ἔξυπνος γάιδαρος ».

56. "Ενα θλιμμένο τραγούδι.

Τὰ παιδιὰ περπατοῦσαν δίπλα στὸ ποτάμι. Περνοῦσαν ἀνάμεσα ἀπὸ ἀνθισμένους θάμνους καὶ λουλούδια. Τὸ νερὸ κυλοῦσε ἡσυχά· μόλις ἀκουόταν τὸ μουρμούρισμά του, γικτὶ τὸ τραγούδι τῶν πουλιῶν στὶς ἱτιές, στὰ πλατάνια καὶ στὶς λεῦκες ἦταν πιὸ δυνατὸ ἀπ' αὐτό. Σὰ νὰ εἶχαν σήμερα τὰ πουλιὰ γιορτὴ καὶ γέμιζαν τὸν ἀέρα μὲ τίς γλυκόλαλες μελωδίες τους.

Ἀνάμεσα ὁμῶς ἀπὸ τὰ τραγούδια τοὺς ξεχωρίζει ἓνα λυπητερὸ τραγούδι· ἓνα τραγούδι γεμάτο πόνου καὶ ἀπελπισία.

« Ἄκου, ἄκου, Γιῶργο » εἶπε ἡ Φωτούλα· « σὰ νὰ κλαίῃ κανένα πουλί ».

Τὰ παιδιὰ στάθηκαν· τὸ τραγούδι ἀκουόταν τώρα καθαρὸ σὰν κλάμα.

Προχώρησαν καὶ εἶδαν δυὸ πουλιά. Τὸ ἓνα καθόταν στὴν κουφάλα ἐνὸς γέρικου πλατάνου καὶ πότε κελαηδοῦσε λυπητερά καὶ πότε ἔπαυε καὶ χτυποῦσε μὲ τὴ μυτίτσα του, τὸ στῆθος του. Τὸ ἄλλο πετιοῦσε γύρω στὸ δέντρο, ἀπὸ ἓνα κλαδιὸ στὸ ἄλλο, καὶ κάπου κάπου ἐβγαζε κι αὐτὸ μιὰ σπαραχτικὴ φωνή.

Τὰ παιδιὰ γιὰ πολλὴ ὥρα στάθηκαν ἀκίνητα καὶ κοιτάζαν. Τί νὰ εἶχαν τὰ πουλιά ; Καὶ ἦταν τόσο ὠραῖα ! Τὸ στῆθος τοὺς ἦταν κίτρινο, οἱ φτεροῦγες

τους καὶ ἡ οὐρά τους πράσινη. Στὸ κεφάλι εἶχαν
ἄσπρες καὶ πράσινες βοῦλες.

«Τί ὠραῖα πουλιά ! Πῶς τὰ λένε ; » ρώτησε ἡ Φω-
τούλα.

— » Τὸ μελισσοφάγο δὲν ξέρεις ; » ἀπάντησε ὁ Μα-
νόλης.

Ὁ Γιώργος πλησίασε στὴν κουφάλα τοῦ δέντρου.

« Μιὰ φωλιά, εἶπε, μὰ δὲν ἔχει μέσα πουλάκια » .

— « Γι' αὐτὸ λοιπὸν κάνουν ἔτσι » εἶπε ὁ Μανόλης.

« Θὰ ἔχασαν τὰ παιδιὰ τους. Ποιὸς ξέρει, καμιὰ νυφί-
τσα ἢ κανένα φίδι θὰ τοὺς τὰ ἔφαγε. Μπορεῖ ὁμως
νὰ τὰ πῆραν καὶ τὰ παιδιὰ » .

Ὅλα τὰ παιδιὰ πλησίασαν τώρα στὸ δέντρο. Τὸ
καθισμένο πουλάκι τρόμχξε καὶ πέταξε, μὰ σὲ λίγο
ξαναῆρθαν καὶ τὰ δυὸ καὶ πετοῦσαν ψηλὰ ἀπάνω ἀπὸ
τὰ κεφάλια τῶν παιδιῶν.

Τὰ παιδιὰ ἔφυγαν. Στὴν πρώτη στροφὴ τοῦ δρό-
μου βρῆκαν τρία χωριατόπουλα. Τὸ καθένα κρατοῦσε
ἀπὸ ἓνα πουλάκι στὸ χέρι του. Φαίνονταν εὐχαρι-
στημένα.

« Ἀπὸ ποῦ τὰ πήρατε αὐτὰ τὰ πουλάκια ; » τοὺς
εἶπε ἀγριεμένος ὁ Γιώργος.

— « Τί σὲ μέλει ἐσένα ; Μήπως σοῦ τὰ κλέψαμε ; »

— « Σταθῆτε νὰ σᾶς δείξω τί μὲ μέλει ἐμένα » καὶ
ῥμρησε νὰ πάρῃ τὰ πουλιά ἀπ' τὰ χέρια τους.

Τὰ χωριατόπουλα ἔφευγαν τρέχοντας. Ὁ Γιώργος
τὰ κυνηγοῦσε. Ἀπὸ πίσω του ἔτρεχαν ἡ Φωτούλα
καὶ τ' ἄλλα παιδιὰ..

“Όταν τὰ ἔφτασαν, πιάστηκαν στὰ χέρια. Τὰ χωριατόπουλα ἔσφιγγαν τὰ πουλάκια μέσα στὰ χέρια τοὺς γιὰ νὰ μὴν τοὺς τὰ πάρουν.

« Δὲ θὰ μᾶς τὰ πάρετε, δὲ θὰ μᾶς τὰ πάρετε » φώναζαν.

Πάλεψαν πολλή ὥρα· καὶ ἡ Φωτούλα πάλεψε σὰν ἀγόρι. Στὸ τέλος τοὺς τὰ πῆραν.

Μὰ τὸ πουλάκι ποὺ εἶχε σώσει ἡ Φωτούλα, ἦταν πνιγμένο. Τὰ ματάκια του ἦταν κλεισμένα καὶ τὸ κεφαλάκι του ἔγερνε σὰ σπασμένο κλαδί.

Τὰ δυὸ ζωντανὰ τὰ ἔβαλαν πάλι τὰ παιδιὰ στὴ φωλιά τους.

---

57. Ἡ μάνα.

Γύρισε κι ἤβρε ἀκόμη τὴ φωλιά ζεστή,
μέσα στοῦ δέντρου τὴν κουφάλα, ἡ ἔρμη μάνα.
« Τσιτσιρ..., μοῦ πῆραν τὰ παιδιὰ μου », καὶ θρηνεῖ
κι εἶναι τὰ μάτια της ἀνήσυχα καὶ πλάννα.

« Τσιτσιρ, τσιτσιρ », κι ἀπὸ κλαδάκι σὲ κλαδί
τὸν πόνο της τὸν πάει βαρὺ καὶ τότε φέρνει.
Γέρνουν τ' ἄλλα πουλάκια καὶ τὴ συμπονοῦν,
καὶ κάθε ἀνθὸς καὶ φύλλο θλίβεται καὶ γέρνει.

Ἦρθαν οἱ ψύχρες. Φεύγουν ὅλα τὰ πουλιὰ
καὶ μόνο ἡ μάνα ἀκόμη κάτι περιμένει·
κι ὁ ξυλοκόπος ποὺ περνεῖσε μιὰν χυγὴ,
μὲς στὴ φωλιά τὴ βρῆκε, ὀιμένα πεθαμένη.

58. Στο δάσος.

Ὁ Γιώργος καὶ ἡ Φωτούλα πῆγαν στὸ δάσος νὰ μαζέψουν φράουλες. Ἔχουν κι ἓνα καλαθάκι μαζὶ νὰ τὸ γεμίσουν.

Ἐδῶ κι ἐκεῖ βρίσκουν καὶ μενεξέδες. Τοὺς βρίσκουν κρυμμένους κάτω ἀπὸ τὶς πρασινάδες. Ὁ καθένας τοὺς ἔχει πέντε φυλλαράκια καὶ μοσκοβολοῦν. Μάζεψαν ἀρκετοὺς κι ἔκκμαν δυὸ μπουκέτα· γέμισαν καὶ τὸ καλάθι φράουλες.

« Ἄς ξεκουραστοῦμε λίγο πρὶν φύγωμε » εἶπε ὁ Γιώργος.

Τὰ παιδιὰ ξάπλωσαν στὴ ρίζα μιᾶς βελανιδιᾶς. Ὅλα γύρω τοὺς ἦταν ἡσυχία· στὰ φύλλα τῶν δέντρων ψιθύριζε τὸ ἀνοιξιὰτικο ἀεράκι. Φρρρρ... ἀκούονταν τὰ πουλιά, ποὺ πετοῦσαν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κλαδιά. Ὅλα ἦταν σὰ νανούρισμα.

Τὰ ματάκια τῶν παιδιῶν ἐκλείσαν καὶ ἀποκοιμήθηκαν.

Ὁ ἥλιος τὰ ἐβλεπε ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ φύλλα τῶν δέντρων καὶ χαμογελοῦσε.

Ἐνα μεγάλο μυρμήγκι ἀνέβηκε ἀπάνω στὸ γυμνὸ πόδι τῆς Φωτούλας. « Ἐλᾶτε, ἐλᾶτε » φώναζε στ' ἄλλα μυρμήγκια. « Ἐδῶ εἶναι ὥραϊα γιὰ χορό »· καὶ ἄρχισε νὰ χοροπηδᾷ.

Αὐτὴν τὴ στιγμή ἀκούστηκε θόρυβος μέσα ἀπὸ τὰ κλαριά· ἔρχονταν τρεχάτα τρία λαγουδάκια.

Τρόμαξαν σὰν εἶδαν τὰ παιδιὰ καὶ στάθηκαν μὲ
τεντωμένα αὐτιά καὶ ἀνοιχτὰ μάτια.

«Δυὸ ἄνθρωποι!» φώναξε τὸ ἓνα λαγουδάκι. «Χω-
ρὶς ἄλλο θὰ εἶναι κυνηγοί».

Τὸ μικρότερο λαγουδάκι ἄρχισε νὰ κλαίῃ. «Νὰ
φύγωμε, νὰ φύγωμε» ἔλεγε. «Θὰ μᾶς σκοτώσουν οἱ
κυνηγοί».

— «Γιὰ σταθῆτε νὰ δῶ κι ἐγὼ» εἶπε ἡ μητέρα
τους, πού εἶχε φτάσει ἐκεῖνη τῇ στιγμῇ. «Ἐγὼ
τοὺς γνωρίζω καλὰ τοὺς κυνηγούς».

Παραμέρισε τὰ χαμόκλαδα, στάθηκε στὰ πίσω
πόδια καὶ πέρασε πρῶτα τ' αὐτιά της κι ἔπειτα τὸ
κεφάλι της.

«Μπά, καὶ φοβάστε! Δὲν εἶναι κυνηγοί· εἶναι
δυὸ παιδιὰ, πού ξάπλωσαν νὰ κοιμηθοῦν. Σὲ λίγο θὰ
ξυπνήσουν».

— «Ἐγὼ νυστάζω» ἔλεγε τὸ μικρὸ λαγουδάκι.
«Θέλω νὰ κοιμηθῶ στὸ κρεβατάκι μου. Εἶμαι κου-
ρασμένο· διῶξε τα, μητέρα».

Καὶ ἄρχισε πάλι νὰ κλαίῃ τὸ μικρὸ λαγουδάκι.

Ἕνα πουλάκι, πού ἦταν ἀπάνω στὴ βελανιδιά,
ἄκουσε τὰ κλάματα.

«Ἐννοια σου, κυρὰ λαγίνα, εἶπε, ἐγὼ θὰ σέ
βοηθήσω νὰ τὰ ξυπνήσης»· καὶ μὲ τὸ ράμφος του
ἔκοψε ἓνα βελανίδι καὶ τὸ ἔρριξε ἀπάνω στὰ παιδιὰ.
Ἐπεσε στὴν ποδιά τῆς Φωτούλας. Μὰ ἡ Φωτούλα
ὠνειρευόταν πῶς ὁ Γιώργος τῆς ἔρριχνε στὴν ποδιά
της κεράσια ἀπὸ μιὰ κεραιά. Χαμογέλασε κι ἐξα-
κολούθησε νὰ κοιμᾶται.

Τότε ἡ μητέρα τῶν λαγουδιῶν εἶπε στὸν ἄνεμο :
« Φύσηξε, σὲ παρακαλῶ, μὲ δύναμη ἀπάνω ἀπὸ τὰ
παιδιὰ νὰ ξυπνήσουν, γιατί ἐπιασαν τὰ κρεβατάκια
τῶν παιδιῶν μου » .

Ὁ ἄνεμος φύσηξε ὅσο μποροῦσε· μὰ τὰ παιδιὰ
ὠνειρεύονταν πῶς βρίσκονταν σ' ἓνα ψῆλωμα ποῦ φυ-
σοῦσε.

Μάζεψαν τὰ ροῦχα τους, γύρισαν ἀπὸ τὸ ἄλλο
πλευρὸ κι ἐξακολούθησαν τὸν ὕπνο τους.

Τότε ἡ λαγίνα παρακάλεσε τὸν ἥλιο : « Σὲ πα-
ρακαλῶ, ἦλιε μου, ρίξε μιὰ καυτερὴ ἀκτῖνα ἀπά-
νω στὰ παιδιὰ καὶ ξύπνησέ τα ».

Ὁ ἥλιος ἔρριξε μιὰ καυτερὴ ἀκτῖνα ἀπάνω στὰ
παιδιά. Μὰ ἐκεῖνα ὠνειρεύονταν πῶς κοιμοῦνταν στὸ
κρεβατάκι τους καὶ κάποιος τὰ σκέπαζε μὲ μιὰ ζε-
στὴ κουβέρτα.

Δὲ μπορῶ νὰ τὰ ξυπνήσω » εἶπε ὁ ἥλιος· « ἄ-
μα τὰ ζεστιαίνω κοιμοῦνται πιὸ βχθιά » .

— « Τί, νὰ κάμωμε τώρα ; » εἶπαν τὰ λαγουδάκια
« Αὐτοὶ καὶ καμπάνες νὰ χτυπήσουν δὲν ξυπνοῦν ».

Ἡ κυρὰ λαγίνα εἶχε ἀπελπιστῇ. Μὰ ἐκεῖνη τὴν
ῥα περνοῦσε ἀπὸ πάνω τους ἓνα μαῦρο σύννεφο. Ἡ
λαγίνα δακρυσμένη τοῦ εἶπε :

« Σὲ παρακαλῶ, σύννεφό μου, στάσου μιὰ στιγμὴ
καὶ ρίξε λίγες κρύες σταλαματιές πάνω στὰ πρόσω-
πα τῶν παιδιῶν, ἴσως ξυπνήσουν » .

Τὸ σύννεφο ἔρριξε λίγες κρύες, δυνατές σταλα-
ματιές ἀπάνω στὸ πρόσωπο τῶν παιδιῶν καὶ ἐκεῖνα
τινάχτηκαν ἀπάνω.

Μπά, κοιμηθήκαμε » είπαν κι' έτρεψαν τὰ μάτια τους. Πήραν τὸ καλάθι τους καὶ τράβηξαν στὸ χωριό.

Πίσω τους τὰ λαγουδάκια χόρευαν.

---

59. Τὰ παιδιά γυρίζουν στὴν πόλη.

Ἦρθε κι ἡ μέρα ποὺ θὰ γύριζαν τὰ παιδιά στὴν πόλη. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα σηκώθηκαν νωρίτερα γιὰ νὰ μαζέψουν τὰ πράματά τους.

Ἄμα τὰ έτοιμάσαν, τὰ κατέβασαν ὅλα στὴν κὺλῃ.

Ἡ κυρὰ Ἀσήμω τοὺς ἔδωσε ἓνα μαντίλι μὲ αὐγὰ κι ἓνα τενεκὲ φρέσκο βούτυρο. Τὴν τελευταία στιγμή τοὺς ἔκοψε ἀπὸ τὴν κερασιὰ τῆς αὐλῆς κι ἓνα καλάθι κεράσια.

Τὰ παιδιά λυποῦνταν ποὺ ἔφευγαν. Τὸ χωριὸ τὸ εἶχαν ἀγαπήσει σὰ νὰ εἶχαν μείνει ἐκεῖ χρόνια.

« Πᾶμε νὰ δοῦμε ἀκόμη μιὰ φορὰ τὸ μοσχάρáκι καὶ ν' ἀπαχαιρετήσωμε τὴν Κοκκίνω » εἶπε ἡ Φωτούλα.

Τὰ παιδιά πῆγαν στὸ στάβλο. Τὸ μοσχάρáκι ἔτριβε τὸ κεφάλι του ἀπάνω τους· οἱ ἀγελάδες κουνούσαν τίς οὐρές τους.

Ἡ Φωτούλα τίς χάιδεψε.

Ὅστερα τὰ παιδιά πῆγαν ν' ἀποχαιρετήσουν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ.

Ὁ κύρ Χρῖστος εἶχε ζέψει τὸ ἀμάξι καὶ περίμενε στὴν ἐξώπορτα. Θὰ συνώδευε τὰ παιδιά ὡς τὴν πόλη.

« Γρήγορα, παιδιά, φώναζε. Πρέπει νά πάμε με την ώρα μας ».

Τὰ παιδιά φίλησαν τὸ χέρι τοῦ παπποῦ, τῆς γιαγιάς καὶ τῆς θείας, χαιρέτησαν καὶ τὸ Μανόλη καὶ τὴν Τάσω. Ἐπειτα ἀνέβηκαν στὸ ἀμάξι καὶ ξεκίνησαν.

Στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ στέκονταν ὅλοι. Κουνούσαν τὰ χέρια τους καὶ παγγέλναν χαιρετίσματα στοὺς γονεῖς τῶν παιδιῶν.

Καθὼς τὰ παιδιά ἔφευγαν, ἔβλεπαν τὰ λιβάδια δεξιά κι ἀριστερά. Ὅλα τώρα τοὺς ἦτχν γνωστά, παντοῦ εἶχαν πάει. Συχνὰ γυρνοῦσαν καὶ πίσω καὶ ἔβλεπαν. Τὸ χωριὸ σιγὰ σιγὰ ἀπομακρυνόταν.

Τώρα φαινόταν μόνον τὸ καμπαναριό. Ὑστερα χάθηκε κι αὐτό.

Ὅταν ἔφτασαν στὴν πόλη, πέρασαν πάλι ἀπὸ τοὺς φαρδιοὺς δρόμους. Ξαναεῖδαν μὲ εὐχαρίστηση τὰ μεγάλα σπίτια καὶ τὰ ὠραῖα μαγαζιά.

Σὲ λίγο ἔφτασαν στὸ σπίτι τους· οἱ γονεῖς τους τὰ ὑποδέχτηκαν μὲ ἀγάπη καὶ χαρὰ καὶ τοὺς ἔλεγαν πὼς πάρχυναν καὶ κοκκίνισαν στὸ χωριό.

Τὰ δῶρα τοῦ χωριοῦ φαγώθηκαν μὲ μεγάλη ὀρεξη.

---

60 Μιά ἱστορία.

Πέρασαν οἱ γιορτὲς τοῦ Πάσχα καὶ ξανάρχισαν τὰ μαθήματα. Ὁ Γεώργιος διάβαζε συχνὰ μὲ τὴ Φωτούλα στὸ βιβλίο ποὺ τοῦ χάρισε ὁ πατέρας της.

Ἐκεῖ μέσα διάβασαν καὶ τὴν παρακάτω ἱστορία :

« Μιά φορά κι ἓναν καιρὸ ἦταν ἓνα παιδὶ ποὺ τὸ ἔλεγαν Ἀντρίκο. Τὸ παιδὶ αὐτὸ συνήθιζε νὰ λήη πάντα : « κι ἐγώ, κι ἐγώ ». Ἀμα ἔβλεπε ἀπὸ τὸ παράθυρο νὰ περνᾷ κανέννας καβαλάρης, φώναζε : « Θέλω κι ἐγὼ νὰ εἶμαι καβαλάρης » .

Ἀμα ἔπαιζε στὸν κῆπο κι ἔβλεπε κανένα πουλάκι νὰ πετᾷ πάνω στὰ δέντρα, χτυποῦσε τὰ χέρια του κι ἔλεγε : « Θέλω κι ἐγὼ νὰ πετάξω, θέλω κι ἐγὼ νὰ πετάξω » .

Καὶ ἅμα περπατοῦσε κοντὰ στὴ λίμνη ποὺ κολυμποῦσαν τὰ ψάρια, φώναζε : « Θέλω κι ἐγὼ νὰ κολυμπήσω. Θέλω κι ἐγὼ » .

Μιά φορά βρέθηκε ὁλομόναχο στὸ σπίτι. Στάθηκε μπροστὰ στὴν πόρτα καὶ χτύπησε τὸ καμιτσίκι του.

Ἐξαφνα, χόπ χόπ, ἔφτασε τρεχάτο ἓνα ἄσπρο ἀλογάκι, μ' ἓνα χρυσὸ σαμάρι στὴν πλάτη του.

Τὸ ἀλογάκι στάθηκε μπρὸς στὸ παιδί, γονάτισε τὰ μπροστινά του πόδια καὶ τοῦ εἶπε : « Ἀνέβα, Ἀντρίκο » .

Τὸ παιδὶ πήδησε ἀπάνω στὸ σαμάρι τοῦ ἀλόγου καὶ φώναζε : « Τώρα εἶμαι καβαλάρης. Ζήτω ! γὺπ χόπ » · κι ἔφυγε.

Παραπέρα, στὸ φράχτη τοῦ χωραφιοῦ στεκόταν ἡ ἀδερφούλα του, ἡ Μαρίκα.

« Ποῦ πᾶς, Ἀντρίκο ; » του λέει.

— « Πάω νὰ γυρίσω τὸν κόσμο, Μαρίκα. Ἔρχεσαι μαζί ; » Ἐλα, ἔχει τόπο καὶ γιὰ σένα » .

— « Ἀ ! ὄχι, καλύτερα νὰ μείνω ἐδῶ κοντὰ στὴ μητέρα καὶ στὸν πατέρα » .

— « Ἔ, τότε μεῖνε, σὲ χαιρετῶ » . Χτύπησε μὲ τὸ καμιτσίκι του καὶ τὸ ἀλογάκι ἔτρεχε ὅσο μποροῦσε.

Πρῶτα πέρασαν ἓνα πολὺ μεγάλο λιβάδι. Ἐπειτα ἓνα ψηλὸ βουνὸ καὶ ὕστερα ἓνα πυκνὸ σκοτεινὸ δάσος. Ἀμα βγήκαν ἀπὸ τὸ δάσος, μπήκαν σὲ ὠραῖα πράσινα χωράφια μὲ κόκκινα καὶ γαλάζια λουλουδάκια. Ἐπειτα ἔφτασαν πάλι σὲ μικρὸ δάσος, ποὺ τὰ δεντράκια του δὲν ἦταν ψηλότερα ἀπὸ τὸ χορτάρι, καὶ τόσο πυκνὰ ποὺ δὲν ἔβλεπες τὴ γῆ. Καὶ ὕστερα βρέθηκαν μπροστὰ σ' ἓνα ὕψωμα ἀπὸ ἄμμο.

Τὸ ἀλογάκι ἀνέβαινε τώρα ἀργὰ ἀργὰ, γιὰτὶ ἦταν κουρασμένο. Ὅταν ἔφτασαν στὴν κορφή, εἶδαν ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τὴ θάλασσα, τὴν πλῆττὰ καὶ λαμπερὴ θάλασσα.

« Τώρα δὲν μπορῶ πιά νὰ προχωρήσω » εἶπε τὸ ἀλογάκι. « Πρέπει νὰ κατεβῆς ».

— « Μὰ ἐγὼ θέλω νὰ πάω ἀκὴμη πιὸ μακριὰ » φώναξε ὁ Ἀντρίκος. « Θέλω » .

Χόπ, ἔκαμε μιὰ τ' ἀλογάκι, τίναξε τὰ πίσω πόδια καὶ μπούμ, ἔπεσε κάτω τὸ παιδὶ καὶ κατρακύλισε στὸν ἄμμο, ὡς κάτω στὴ θάλασσα.

Τότε παρουσιάστηκε ἓνα χρυσὸ ψάρι ἀνάμεσα στὰ πόδια του.

Ὁ Ἀντρίκος τὸ καβαλίσκεψε. Πιάστηκε ἀπὸ τὰ πτερούγια τῆς πλάτης του καὶ φώναξε ἀπὸ χαρά :

« Εἶμαι πάλι κινεζικὸς, ζήτω » .

— « Ὁχι, τώρα κολυμπᾷς » μουρμούρισε τὸ ψάρι.

— « Κολυμπῶ ; Τόσο τὸ καλύτερο » φώναξε ὁ μικρὸς καὶ ἄρχισε τὸ κολύμπι στὴ βαθιὰ καὶ ἀτελείωτη θάλασσα.

Τὰ μικρὰ ψαράκια ἔβλεπαν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς θάλασσας τὸ παιδί νὰ κολυμπᾷ καὶ χόρευαν χαρούμενα.

Ἀπὸ πάνω τους πετοῦσαν τὰ πουλιὰ καὶ φώναζαν τὸ ἓνα στ' ἄλλο.

« Για δῆτε, για δῆτε, εἶναι ὁ Ἀντρίκος ! »

Ἐκεῖ πού κολυμποῦσε εἶδαν νὰ ἔρχεται ἓνα πλοῖο. Ἀπάνω στὸ πλοῖο, ἐκεῖ μπροστά, στεκόταν ὁ πατέρας τοῦ Ἀντρίκου. Φαινόταν πάρα πολὺ θυμωμένος· ἔβλεπε ἐδῶ κι ἐκεῖ, κι ἔλεγε.

« Μὰ ποῦ πῆγε αὐτὸς ὁ μικρός ; »

Ἄμα τ' ἄκουσε ὁ Ἀντρίκος εἶπε στὸ ψάρι :

« Γρήγορα βυθίσου, νὰ μὴ μὲ ἰδῇ ».

Τὸ ψάρι βυθίστηκε καὶ πῆγαν ὡς τὸ βυθό, ὅπου λάμπουν τὰ μαῦρα κοχύλια καὶ φέγγουν τ' ἀστρουλάκια τῆς θάλασσας. Τὰ μάτια τοῦ Ἀντρίκου γέμισαν ἀπὸ ἄρμυρὸ νερό. Βράχθηκε κι ἔγινε μούσκεμα καὶ φώναξε θυμωμένος : « Θέλω ἀπάνω. θέλω ἀπάνω, κουτόψαρο » . Τότε κολύμπησε τὸ ψάρι πρὸς τὰ πάνω.

Τότε, καθὼς ὁ Ἀντρίκος ἔβγαζε τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὸ νερό, πέταξε ἓνα μεγάλο ἀσπρόμαυρο πουλί, τὸν ἄρπαξε μὲ τὸ ράμφος του, τὸν πέταξε μεμιάς στὴν πλάτη του καὶ πέταξε μαζὶ του ψηλὰ στὸν ἀέρα.

« Τώρα έχω και φτερά, τώρα μπορῶ νὰ πετῶ »
φώναξε ὁ Ἀντρίκος.

Τὸ πουλὶ πετοῦσε ὅλο καὶ ψηλότερα καὶ ὁ ἥλιος
ἔγερνε ὅλο καὶ χαμηλότερα ὥσπου στὸ τέλος βα-
σίλεψε.

Τότε πέρασε πετώντας μπροστά τους μιὰ γυ-
ναῖκα μὲ μαῦρα μακριὰ ροῦχα. Ἦταν ἡ νύχτα ποὺ
κατέβαινε στὴ γῆ.

Αὐτοὶ ὅμως πετοῦσαν ὅλο καὶ ψηλότερα ὥς τὸ
φεγγάρι, ὥς τὰ μικρὰ ἀστέρια.

« Καλησπέρα, Ἀντρίκο. Ἀπὸ ποῦ μᾶς ἔρχεσαι ; »
τὸν ἐρωτοῦσαν τὰ μικρὰ ἀστέρια. « Εἶναι ἀργά, ἐσύ
ἔπρεπε νὰ κοιμᾷσαι τώρα ».

— « Μὰ ἐγὼ δὲ θέλω νὰ κοιμηθῶ. Θέλω νὰ πε-
τῶ ὅλο καὶ ψηλότερα, ὥς τὸν οὐρανό, ὥσπου νὰ δῶ
τὸν ἥλιο νὰ βγαίνει ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ».

Τότε γέλασαν τ' ἀστέρια καὶ τὸ πουλὶ τοῦ εἶπε :

« Ὡς τὸν οὐρανό ! Ἐκεῖ ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ φτά-
σω, πῆγαινε καλύτερα μὲ τὸ σύννεφο ».

— « Ἔ, τότε θὰ πετάξω μὲ τὸ σύννεφο. Ἐμπρός,
γρήγορα ».

Τότε πέρασε ἓνα μεγάλο μαῦρο σύννεφο καὶ
πῆρε στὴν ἀγκαλιά του τὸ παιδί, μαλακά μαλακά.

Ἐκεῖ ποὺ πετοῦσαν φάνηκε στὸν Ἀντρίκο πῶς
ἔπесαν πάνω στὰ μάγουλά του δυὸ σταλαματιές,
δυὸ μεγάλες ζεστὲς σταλαματιές.

« Σὰ νὰ εἶναι τὰ δάκρυα τῆς μητέρας μου » εἶπε
λυπημένο.

Τὰ Παιδιά.

— « Μὰ βέβαια εἶναι » ἀπάντησε τὸ σύννεφο.
« Τὴν ὥρα ποὺ ἔκλαιγε πέρασα ἀπὸ κοντά της καὶ
τὰ πῆρα μαζί μου. Γρήγορα σκουπίσου, γιατί φτά-
νομε στὸν οὐρανὸ καὶ πρέπει τὸ πρόσωπό σου
νὰ εἶναι καθαρὸ ».

Τότε ἄρχισε τὸ παιδὶ νὰ κλαίῃ μὲ λυγμούς.

« Δὲ θέλω, δὲ θέλω νὰ πάω στὸν οὐρανό. Οὔτε
καὶ τὸν ἥλιο θέλω νὰ δῶ. Στὸ σπίτι μας μόνο θέλω
νὰ πάω, θέλω νὰ πάω στὴ μητέρα μου ».

Μόλις τὰ εἶπε αὐτά, ἄρχισε τὸ σύννεφο νὰ κα-
τεβαίνει γρήγορα γρήγορα καὶ μπούμ, βρέθηκε τ' ἀγο-
ράκι κάτω, μέσα σ' ἓνα πυκνὸ θάμνο μὲς στὸ πε-
ριβόλι τους.

Ἐμπρὸς στὸ θάμνο σιεκόταν ἡ μητέρα του καὶ
παραμέριζε τὰ κλαδιά.

Ὅταν τὸν εἶδε, ἀπὸ τὴ χρά της τὴν πῆραν τὰ
κλάματα καὶ φώναξε :

« Νά τος, νά τος. Εἶναι ὁ Ἀντρίκος μας, εἶναι
ὁ Ἀντρίκος μας ».

Ἐκείνη τὴν ὥρα ἔβγαινε ὁ ἥλιος καὶ κοίταζε
ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ φράχτη καὶ γελοῦσε μ' ὄλο του τὸ
πρόσωπο.

---

61. Τελευταῖες ἡμέρες τοῦ σχολείου.

Τὶς τελευταῖες ἡμέρες ἔκαμε στὸ σχολεῖο πολλὴ
ζέστη. Τὰ παράθυρα ἦταν ἀνοιχτά ὅλη τὴν ἡμέρα.
Τὰ παιδιὰ ἄκουαν τὶς φωνὲς τοῦ δρόμου. Στὰ δέν-
τρα τῆς αὐλῆς κελαηδοῦσαν τὰ πουλάκια.

Δύο χελιδόνια, πού είχαν χτίσει τή φωλιά τους στή στέγη τοῦ σχολείου, ἔμπαιναν συχνά μέσα στήν τάξη καί πάλι ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ παράθυρο. Κουβαλοῦσαν τροφή γιὰ τὰ μικρά τους στή φωλιά.

Τὰ χελιδονάκια ἦταν τέσσερα. Ἄνοιγαν τὰ στόματά τους, πού ἦταν κίτρινα γύρω γύρω καί μέσα κατακόκκινα, καί φώναζαν ὅλα τσί τσί τσί, καί τὸ καθένα ἤθελε νὰ χάψη τὴ μυγίτσα πού ἔφερνε στή μύτη της ἡ μητέρα τους.

Τὰ παιδιά δὲν είχαν πιά πολλή ὀρεξη γιὰ μάθημα.

Συλλογίζονταν τίς διακοπές, πού θάρχονταν σὲ λίγες μέρες.

Ὁ Γιῶργος καί ἡ Φωτούλα εἶναι στὸ γραφεῖο τοῦ σχολείου. Ἡ κυρία Σοφία, ἐτοιμάζει τὰ ἐνδειχτικά τους, σκυμμένη πάνω σ' ἓνα μεγάλο τρκπέζι, πού εἶναι κάτι μεγάλα βιβλία καί τὸ κουτὶ μὲ τὴ σφραγίδα τοῦ σχολείου. Ἡ κυρία Σοφία, ἀφοῦ τελείωσε τὸ γράψιμό της, σφραγίζει, τὰκ τὰκ, τὰ ἐνδειχτικά καί τοὺς λέει :

« Παιδιά μου, εἶμαι εὐχαριστημένη κι ἀπὸ τοὺς δυό σας. Ἐσύ, Γιῶργο, πῆρες λίαν καλῶς, ἡ Φωτούλα ἄριστα. Φρόντισε τοῦ χρόνου νὰ τὴ φτάσης ».

Ὁ Γιῶργος κοίταξε τὴ Φωτούλα γελυστός. Δὲ ζήλεψε πὺ αὐτὴ τὸν ξεπέρασε.

Ἡ δασκάλισσα, ἡ κυρία Σοφία, φίλησε καί τὰ δυὸ παιδιά καί τοὺς ἔδωσε τὰ ἐνδειχτικά τους.

« Τώρα έχετε, τούς ειπε, τάσους μήνες μπροστά σας να παίξετε » .

Ο Γιώργος και η Φωτούλα φίλησαν τὸ χέρι τῆς κυρίας, χαιρέτησαν και κατέβηκαν στὸ δρόμο.

« Για να δῶ τὸ δικό σου χαρτί » τῆς ειπε ὁ Γιώργος. « Ποπό, ένα μεγάλο δέκα! Και διαγωγή κοσμιωτάτη.»

— « Τὸ δικό σου ; » ειπε η Φωτούλα, και τοῦ πῆρε ἀπὸ τὰ χέρια τὸ ἐνδειχτικὸ και τὸ ἀνοιξε. « Α, ἄ, ἡ δική σου διαγωγή εἶναι κοσμία. Ποιά εἶναι πιὸ καλή, ἡ κοσμία ἢ ἡ κοσμιωτάτη ; »

— « Αὐτὸ δὲν τὸ ξέρω, θὰ ρωτήσω ἀπόψε τὸν πατέρα μου » ἀποκρίθηκε ὁ Γιώργος, και τὰ δυὸ παιδιὰ τράβηξαν γιὰ τὸ σπίτι τους πιασμένα χέρι με χέρι.

Τὸ βράδυ ἡ Φωτούλα και ἡ μητέρα της πῆγαν στὸ σπίτι τοῦ Γιώργου ν' ἀποχαιρετήσουν. Θὰ ἔφευγαν γιὰ τὴ θάλασσα ὅπου θὰ περνοῦσαν τούς μήνες τοῦ καλοκαιριοῦ.

Πρῶτὴ πρῶτὴ τὴν ἄλλη μέρα ὁ Γιώργος ἄκουσε τὸν κρότο τοῦ ἄμαξιοῦ, ποὺ περνοῦσε ἀπὸ τὸ σπίτι τους. Πετάχτηκε στὸ παράθυρο και εἶδε γιὰ μιὰ στιγμή τὸ πρόσωπο τῆς Φωτούλας και τὸ χέρι της, ποὺ τὸν ἔχειρετοῦσε μέσα ἀπὸ τ' ἄμάξι.

Ὅστερα ἀπὸ λίγες μέρες πῆγε και ὁ Γιώργος, μαζί με τὴν ἀδερφή του τὴ Μαρίκα και τὴ μητέρα του στὸ βουνό.

62. Καλοκαίρι.

Ὁ ἥλιος βγαίνει πολὺ νωρίς. Μερικὰ παιδιὰ κοιμούνται ἀκόμη.

Οἱ ἀκτῖνες του πέφτουν πκντοῦ, στὰ βουνά, στὰ δέντρα, στὰ χορτάρια, καὶ σκορποῦν φῶς καὶ ζέστη.

Ξυπνοῦν τὰ πουλιά, ξυπνοῦν τὰ ζῶα, ξυπνοῦν καὶ οἱ ἄνθρωποι.

Ὁ ἥλιος ἀνεβαίνει, καὶ ὅσο ἀνεβαίνει τόσο πυρώνει τὴ γῇ καὶ κουράζονται ἀπὸ τὴ ζέστη τὰ πουλιά, τὰ ζῶα καὶ οἱ ἄνθρωποι.

Φτάνει τὸ μεσημέρι. Τὰ πουλάκια πᾶνε νὰ κουρνιαçoουν μέσα στὰ φύλλα τῶν δέντρων καὶ τὰ ζῶα ζητοῦν τὶς σκιές. Οἱ ἄνθρωποι ποὺ κουράστηκαν νὰ ἐργάζονται στὴ ζέστη, θέλουν νὰ ξεκουραστοῦν καὶ αὐτοὶ λίγο στὸν ἴσκιό.

Στὶς μεσημεριανὲς ὥρες ὅλα εἶναι κουρασμένα, ὅλα ἡσυχάζουν.

Μόνο ὁ τρελὸς ὁ τζίτζικας δυναμώνει τὸ τραγούδι του αὐτὲς τὶς ὥρες.

Ἐνα μεσημέρι ὁ κύρ τζίτζικας πάνω στὸ δέντρο ξεκούφαινε ὅλον τὸν κόσμον μὲ τὸ τζιτζίρισμά του.

Ἡ ἀράχνη, ποὺ εἶχε ὑφάνει τὸ δίχτυ τῆς ἀνάμεσα στὰ κλαδιὰ τοῦ δέντρου καὶ κοιμόταν κρεμασμένη ἀπὸ δυὸ κλωστές, ξύπνησε ἀπὸ τὸ τραγούδι.

Ἐτρεξε στὴν ἄκρη τοῦ δικτυοῦ τῆς καὶ φώναξε θυμωμένη :

« Ἐ, κύρ τζίτζικα, δὲ θὰ μᾶς ἀφήσης νὰ ἡσυ-

χάσωμε λίγο ; » Ὁ τζίτζικας ὁμως, σὰν κουφὸς ποὺ εἶναι, δὲν ἄκουσε κι ἐξακολούθησε νὰ τραγουδῇ.

Τότε ἓνα πουλάκι, ποὺ εἶχε κι αὐτὸ ξυπνήσει ἀπὸ τὶς φωνές τοῦ τζίτζικα, ἔβγαλε νυσταγμένο τὴ μυτί-
τσα του ἀνάμεσα ἀπ' τὰ φύλλα καὶ τοῦ μίλησε ἔτσι :

« Για νὰ σοῦ πῶ, θαρρῶ πὼς κι ἐμεῖς τὰ πουλιά
μποροῦμε νὰ τραγουδοῦμε, καὶ μάλιστα καλύτερα
ἀπὸ σένα. Μὰ καὶ τὸ τραγούδι ἔχει τὴν ὥρα του.

» Ἐμεῖς κάθε μέρα ἀπὸ τὸ πρωὶ δουλεύομε.
Βρίσκομε τροφή, συγυρίζομε τὸ σπιτάκι μας, με-
γαλώνομε τὰ παιδιὰ μας. Τώρα τὸ μεσημέρι θέ-
λομε νὰ ἡσυχάσωμε λίγο καὶ νὰ ξεκουραστοῦμε.
Ἐσύ, ὄχι μόνο δὲ δουλεύεις, παρὰ καὶ τοὺς ἄλλους
δὲν ἀφήνεις νὰ ξεκουραστοῦν ἀπὸ τὴ δουλειά τους » .

Ὁ τζίτζικας γούρλωσε τὰ μεγάλα του μάτια
καὶ προσπαθοῦσε νὰ καταλάβῃ ἀπὸ τὶς κινήσεις τοῦ
πουλιοῦ τί ἤθελε νὰ πῇ.

« Πρέπει νὰ φύγω ἀπ' αὐτὸ τὸ δέντρο, σκέφτη-
κε, σὰ θυμωμένοι μοῦ φαίνονται » .

Ἄνοιξε τὶς φτεροῦγες του καὶ πέταξε σ' ἓνα
ἄλλο δέντρο γιὰ νὰ ξαναρχίσῃ τὸ τραγούδι του.

Κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο ἦταν μιὰ μυρμηγκοφωλιά.

Μυρμήγκια πῆγαιναν καὶ μυρμήγκια ἦρχονταν.
Κουβαλοῦσαν ἀδιάκοπα στὴ φωλιά τους σιτάρι καὶ
ἄλλους σπόρους καὶ γέμιζαν τὶς ἀποθῆκες τους.

Μόλις ἄκουσαν τὸν τζίτζικα στὴ γειτονιά τους
ἄααα ! φώναξαν, μᾶς ἤρθε καὶ ὁ τραγουδιστής.

Τώρα, παιδιά, θά δουλεύωμε μὲ μουσική »· καὶ γέλασαν ὅλα κοροϊδευτικά.

Ὁ ἀρχιμύρμηγκας, ἓνας μεγάλος μύρμηγκας μὲ φτερά, στάθηκε στὰ πίσω του πόδια, πάνω σ' ἓνα σπειρὶ σιταριοῦ, καὶ φώναζε πολὺ δυνατὰ γιὰ νὰ τὸν ἀκούσῃ ὁ τζίτζικας.

« Ἐ, κύρ τζίτζικα. Μεγάλωσες βλέπω, μὰ γνώση δὲν ἔβαλες. Ὁ νοῦς σου εἶναι πάντα στὸ τραγούδι ».

— « Ἀμ σὰν ἐσᾶς, τὰ κουτομυρμήγκια, τοῦ ἀπάντησε ὁ τζίτζικας, ποὺ ἀπὸ τὸ πρῶν ὡς τὸ βράδυ δουλεύετε μὲ χέρια καὶ μὲ πόδια; Θὰ πεθάνετε χωρὶς νὰ μάθειτε οὔτε ἓνα τραγούδι. Ζωὴ εἶν' αὕτῃ; » καὶ ἔβγαλε τὴ γλῶσσα του καὶ τὸν περιπαίξε.

Τότε θύμωσε ὁ μύρμηγκας. Σήκωσε τὸ χέρι του, τὸ κουνοῦσε καὶ τὸν ἐφοβέριζε :

« Περιπαίζεις κιόλας, ἔ; Ἐννοια σου καὶ μεθαύριο, σὰν μπῇ ὁ χειμῶνας, σοῦ δείχνω ἐγώ ».

Ἐπειτα τοῦ γύρισε τὴν πλάτη καὶ ἄρχισε πάλι νὰ σπρώχνῃ τὸ σπειρὶ τοῦ σιταριοῦ.

---

63. Θέρος.

Στὶς πλαγιὰς τοῦ βουνοῦ, στὰ χωράφια, θερίζουν τώρα οἱ χωρικοί

Τὰ στάχυα ὥριμα, βαριά, μὲ γερτὲς τὶς φοῦντες, σαλεύουν στὸν ἄνεμο καὶ κάνουν σὰν κύματα. Οἱ τελευταῖες παπαροῦνες ἐδῶ καὶ ἐκεῖ κοκκινίζουν ἀνάμεσα στὰ χρυσὰ στάχυα. Μέσα στὰ στάχυα μποροῦν

καὶ τὰ παιδιὰ νὰ παίζουν καὶ νὰ κρύβωνται, ἔτσι ποὺ καθόλου νὰ μὴ φαίνωνται.

Μὰ νὰ ποὺ χύνονται τώρα μέσα στὰ χωράφια χαρούμενοι, μὲ τραγούδια καὶ γέλια, οἱ θεριστές. Νέοι καὶ νέες μαυρισμένοι ἀπὸ τὸν ἥλιο. Οἱ νέες ἔχουν τὰ μαλλιά δεμένα μὲ μαντίλι κι οἱ νέοι φοροῦν ψάθινα πλατιά καπέλα.

Τὸ δρεπάνι ἀστράφτει στὸν ἥλιο κάθε φορὰ ποὺ τὸ τραβοῦν ἀπάνω στὰ λεπτὰ καλάμια καὶ τὰ κόβουν χειροβολές χειροβολές, κρίτς, κρίτς.

Ὁ Γιῶργος βοηθεῖ καὶ αὐτός.

Ὅταν τελείωσε τὸ θέρισμα, κουβάλησαν τὰ στάχια στὸ ἀλώνι, ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό, ψηλά, σὲ μέρος ποὺ τὸ χτυπᾷ ὁ ἄνεμος, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ τ' ἀλωτίσουν καὶ νὰ τὰ λιχνίσουν.

Ἐκεῖ ἦταν πολλὰ ἀλώνια καὶ πολλές θημωνιές. Στὸ ἀλώνι τ' ἄλογα τραβοῦσαν τὶς πλατιές λουκάνες, κι ἀπάνω σ' αὐτὲς ἀνέβχινε συχνὰ ὁ Γιῶργος καὶ φώναζε : « χὸπ χὸπ », καὶ τὸν τραβοῦσαν τ' ἄλογα. Ἀπὸ κάτω τὸ σιτάρι ξεσπειρίζοταν καὶ τὸ καλάμι ἔσπαζε καὶ γινόταν ἄχυρο.

Ὅστερα, βράδυ βράδυ ὅταν ἔπαιρνε τὸ ἀεράκι, οἱ χωρικοὶ λίχνιζαν. Μὲ τὶς διχάλες σήκωναν ψηλά σωρούς ἀπὸ σιτάρι καὶ ἄχυρο. Τὸ σιτάρι ἔπεφτε βαρὺ καὶ στοιβαζόταν σὲ μιὰ μεριά καὶ τὸ ἄχυρο τὸ τραβοῦσε παραπέρα τὸ ἀεράκι καὶ τὸ σκόρπιζε ἀπλωτὸ πάνω στὴ γῆ.

Ἐτσι χωρίζονταν σὲ λίγη ὥρα τὸ σιτάρι ἀπὸ τὸ ἄχυρο.

Τοῦ Γιώργου τοῦ ἄρесе νὰ πηγαίνει στ' ἁλώνια,
νὰ παίζη μέσα στὰ στάχυα, ν' ἀνεβαίνει στὶς λουκάνες
νὰ κυλιέται στ' ἄχυρα.

---

64. Ὁ θερισμός.

Στὰ χωράφια, ἡεσημέρι, μὲ τὴν ἀντηλιά
πάνω κάτω οἱ θεριστάδες δρώνουν στὴ δουλειά.
Βλογημένος πάντα ὁ κόπος κι ἡ δουλειά τιμή.
ὅλη ἡ χώρα περιμένει τὸ γλυκὸ ψωμί.

Δές, στὸν ἥλιο τὰ δρεπάνια, λάμπουν περισσά,
χράπ, τὰ στάχυα μεστωμένα στρώνονται χρυσά.
Καλομελετοῦν τ' ἀγόρια, τραγουδοῦν οἱ νιές,
κι ἄλλοι κουβαλοῦν δεμάτια, φτιάχνουν θημωνιές.

Τώρα στρώσκανε νὰ φᾶνε κάτω ἀπ' τὴν ἐλιά,
Πᾶν τὰ βόδια γιὰ νὰ πιοῦνε πέρα μιὰ σταλιά,
κι ὁ σπουργίτης, παιχνιδιάρης, ποῦβρε τὸν καιρό,
χαμηλώνει κι ἓνα στάχυ παίρνει ἀπ' τὸ σωρό.

---

65. Στὴ θάλασσα.

Ἡ Φωτούλα ἦταν τρελὴ μὲ τὴ θάλασσα. Πόσο
γαλάζιο νερό, Θεέ μου, ὁλόστρωτο καὶ γυαλιστερό, πέ-

ρα ὡς πέρα, μακριά, ὥσπου φτάνει τὸ μάτι σου !

Ἔτσι πάνω στὸν ἄφρ' φαίνεται σὰ νὰ κολυμπᾷ πέρα τὸ νησί, πού εἶναι σὰ μιὰ μεγάλη σταχτιά χελώνα. Σὰ βελουῖδο ἀπαλὸς εἶναι ὁ ἄμμος.

Ἡ Φωτούλα περπατεῖ ξεκάλτσωτη στὴν ἀμμουδιά. Τὸ κυματάκι, κυνηγᾷ τὸ πόδι τῆς νὰ τῆς τὸ βρέξη καὶ αὐτὴ τότε τραβιέται. Ἄν ἦταν κι ὁ Γιώργος ἐδῶ, τί ὥραϊα πού θὰ ἦταν !

Ἄ, τί εὐχάριστα νὰ εἶναι κανεῖς μέσα στὸ νερό. Βέβαια πρέπει νὰ φυλάγεται νὰ μὴν τὸν τσιμπήσῃ καμιὰ δράκκινι, νὰ μὴν τὸν χτυπήσῃ καμιὰ μουδιάστρα, νὰ μὴν πατήσῃ κανέναν ἄχινό, νὰ μὴν ἀπαντήσῃ στὸ δρόμο του τὴ δαγκάνα καβουριοῦ. Αὐτὰ ὅμως εἶναι εὐκόλο ν' τ' ἀποφύγῃ κανεῖς, καὶ ἅμα μάθῃ νὰ κολυμπᾷ, δὲν ἔχει πιά τίποτε νὰ φοβηθῇ.

Τώρα ἡ Φωτούλα μαθίνει νὰ κολυμπᾷ. Ἡ μητέρα τῆς τὴν πιάνει ἐλαφρὰ ἀπ' τὸ σαγόνι.

« Ἔτσι, παιδί μου » τῆς λέει. « Ἀπλώσου ἐλεύθερα στὸ νερό, σὰν νὰ ἦταν ἓνα μεγάλο πουπουλένιο στρῶμα· καὶ τώρα κούνα μαζί χέρια καὶ πόδια ».

« Ἄ, τί ἀστεία πού εἶσαι ! Κάνεις σὰ βατραχάκι. Ὅχι ἔτσι νευρικὰ καὶ γρήγορα, σοῦ λέω. Ἀργότερα, ἡσυχότερα, καὶ νὰ μὴν κρατῆς τὴν ἀνοπνοή σου. Ἀμα προσέχῃς, μπορεῖς νὰ κρατῆς τὸ στόμα ὀρθάνοιχτο καὶ νὰ παίρνῃς ἄερα χωρὶς νὰ καταπίνῃς θάλασσα. Ἔτσι, ἀργὰ ἀργὰ. Μπράβο ».

Ἡ Φωτούλα βρῆκε γρήγορα τὸ μυστικὸ νὰ στέκη ὁ ἄνθρωπος πάνω στὸν ἄφρο. Τώρα τὰ χέρια της κουνιοῦνται μὲ ρυθμὸ μέσα στὸ νερό, σὰ δυὸ μικρὰ ὠραῖα κουπιά. Τὸ νερὸ τρέχει τριγύρω σιτὸ κορμὶ της καὶ φεύγει πίσω της καὶ τῆς χαϊδεύει χέρια, πόδια καὶ λαιμό. Μὰ τῆς Φωτούλας τῆς ἀρέσει ἀκόμη νὰ χτυπᾷ μὲ τὰ πόδια της πίσω τῇ θάλασσᾳ καὶ νὰ σηκώνη ἄφρο.

« Μητέρα, τῆς λέει, κάνω τώρα τὸ βαποράκι !
Γιὰ δές, μπούφ, μπλούφ » .

Μιὰ στιγμή βλέπουν κάτω στὸ βυθὸ ὠραῖα πετραδάκια, ντυμένα μὲ χορτάρια τῆς θάλασσας, κι ἓνα δυὸ ἄστρα, κολλημένα στὸν ἄμμο. Ἡ μητέρα της τῆς λέει :

« Κράτα τὴν ἀναπνοή σου, κλεῖσε καλὰ τὸ στόμα. Ἐμπρός », καὶ τῆς δίνει μιὰ καὶ τῇ βουτᾷ ὀλόκληρη μέσα στὸ νερό. Ἡ Φωτούλα νομίζει πὼς θὰ σκάση, πὼς θὰ πιῇ ὅλην τὴ θάλασσα. Τινάζεται τρομαγμένη ἀπάνω καὶ τὰ μαλλιά της, τ' αὐτιά της, τὰ μάτια της, ἡ μύτη της στάζουν ὅλα νερά.

« Ἡσύχασε, δὲν πνίγεσαι τόσο εὐκολὰ » λέει ἡ μητέρα της. « Ἀργότερα θὰ σὲ μάθω νὰ βουτᾷς. Μπορεῖς νὰ κολυμπᾷς κάτω ἀπὸ τὸ νερὸ ἀκόμη καὶ δέκα μέτρα κρατώντας τὴν ἀναπνοή σου. Εἶναι ἄνθρωποι ποὺ βουτοῦν πολὺ βαθιὰ καὶ μ' ἓνα μαχαίρι κόβουν τὰ σφουγγάρια, ποὺ εἶναι κολλημένα στοὺς βράχους, στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας » .

Ἡ Φωτούλα θαυμάζει τὴ μητέρα της, ποὺ ἤξερε ὅλα αὐτὰ τὰ ὠραῖα πράματα.

Ὅταν ἐβγαίνουν ἀπὸ τὴ θάλασσα ἡ Φωτούλα ἔτρεχε πάνω στὸν ἄμμο καὶ τίς περισσότερες φορὲς στέ-

γνωνε στὸν ἀέρα καὶ στὸν ἥλιο. Ἀγαποῦσε τὴ θάλασσα κι ἤθελε νὰ κολυμπᾷ ὁλοένα, νὰ πιάνη γαρίδες καὶ νὰ πηγαίνει μὲ τὸν πατέρα της στὸ ψάρεμα.

Ἄ, πῶς σπαρταροῦσαν τὰ ψαράκια στὴν ἄκρη τοῦ ἀγκιστριοῦ, ὅταν τ' ἀνέβαζε ! Μιὰ μέρα μάλιστα μέσα στὰ δίχτυα τῆς τράτας εἶδε νὰ χοροπηδοῦν πληθὺς ψάρια, μὲ τὴν ἀσημένια κοιλιά καὶ τὸ κόκκινο σπάραχνο.

Τὸ δειλινὸ πῆγαινε συχνὰ στὸ ψάρεμα μὲ τὸν πατέρα της, μὲ μιὰ κόκκινη βάρκα.

Ἐβγαίνουν ἀνοιχτὰ πρὸς τὸ νησί, μὲ τὸ πανὶ φουσκωμένο, κάτασπρο, σὰν ἓνα φτερὸ ἀπὸ μεγάλο πουλί. Ἀληθινὰ ἡ βάρκα πετοῦ εἰς πάνω στὸ νερό, γρήγορη, κι ἄφηνε πίσω ἓνα αὐλάκι ὅλο ἀφρούς. Τὸ κύμα παραμέριζε μπρὸς στὴ βάρκα γιὰ νὰ περάσῃ τὸ γοργὸ αὐτὸ πουλί.

Ὁ πατέρας κρατοῦσε τὴ συρτὴ, μιὰ μεγάλη πετονιά ἀπὸ κίτρινο ἀρμίδι καὶ στὴν ἄκρη τὸ μεγάλο ἀγκίστρι, μ' ἓνα φτερὸ γιὰ δόλωμα, ἓνα μικρὸ φτεράκι ἀπὸ γλάρο. Καὶ τ' ἀνόητα μεγάλα ψάρια, νόμιζαν πῶς τὸ φτεράκι αὐτὸ εἶναι ψαράκι, ποὺ τρέχει στὸν ἀφρό, τὸ κατάπιναν καὶ πιάνονταν στὸ ἀγκίστρι. « Αὐτὰ παθαίνουν, ὅσοι κυνηγοῦν τὸν μικρὸ καὶ τὸν ἀδύνατο » ἔλεγε ὁ πατέρας τῆς Φωτούλας καὶ ἔρριχνε τ' ἀνόητα μεγάλα ψάρια μέσα στὸ καλάθι.

Πλαί τους κι ἄλλες βάρκες περνοῦν μὲ φουσκω-

μένα πανιά καὶ πᾶνε κι ἔρχονται ὁμορφες καὶ γρήγορες, κι ἡ Φωτούλα τὶς χαιρετᾷ μὲ τὰ χέρια της.

Ὅμως ἡ Φωτούλα βρίσκει πολὺ πιὸ ὁμορφο τὸν περίπατο μὲ τὰ κουπιά, ὅταν δὲν ἔχη ἀέρα. Θυμᾶται μάλιστα ἓν βράδυ, ποὺ βασίλεψε ὁ ἥλιος μέσα σὲ κάτι φλόγες ὀλοκόκκινες. Ὑστερα βγῆκε τὸ φεγγάρι, χρυσὸ καὶ μεγάλο στὴν ἀρχή, κι ὅσο ἀνέβαινε γινόταν ἀσημένιο καὶ χλομό. Ὅλη ἡ θάλασσα ἦταν κι αὐτὴ ἀσημένια καὶ γεμάτη φῶς. Ἦταν καὶ ἄλλες βάρκες ἐδῶ κι ἐκεῖ καὶ ἀπὸ παντοῦ ἀκούονταν τραγούδια, ὄργανα καὶ γέλιχ, μέσα ἀπὸ τὶς βάρκες καὶ ἀπὸ τὴν παραλία.

Τὰ σπιτάκια τῆς παραλίας φαίνονταν πολὺ μικρά καὶ κάτασπρα, τὰ παράθυρά τους φωτισμένα σὰ μικρὲς καντῆλες.

Οἱ μεγάλοι τραβοῦσαν κουπί, κι ὁ σκαρμὸς ἔτριζε. Τὰ κουπιά ἔκαναν πλάφ πλάφ, κι ἔβγαιναν ἀστραφτερά μέσα ἀπὸ τὸ νερὸ κι οἱ ἄκρες τους ἔσταζαν κόμπους ἀσήμε.

Ἄ, ἦταν πολὺ ὠραία ἡ βραδιά αὐτή. Ἐμοιαζε σὰ νὰ τὴν ἔβλεπε ἡ Φωτούλα στὸν ὕπνο της, ἢ σὰ νὰ ἔφεγγε στὰ παραμύθια πάνω ἀπ' τὶς νεραίδες καὶ τὰ κοιμισμένα ἀρχοντόπουλα.

Τὰ παιδιὰ μαγεμένα ἄρχισαν τώρα νὰ τραγουδοῦν κι αὐτά :

Ἐγὼ μόλα ! Κῦμα, σούρουπο γλυκό,
τὸ κουπὶ στὸ χέρι.
Λάμνετε κι ἡ βάρκα πάει σὰ μαγικὸ
κι ἄσπρο περιστέρι.

Στὸ γιαλὸ φαντάζουν τῶρα πιὸ θολὰ
τ' ἄρμυρά τὰ φύκια.
Γλᾶρε, τὸ σκοπὸ μας φερ' τὸν ἀπαλὰ
στ' ἄλλα τὰ καῖκια.

Πρὸς τὴ δύση ἡ φλόγα σβήνει τ' οὐρανοῦ,
κι ἡ βραδιὰ προβαίνει.
Λίγο κι ἀπ' τὴ ράχη πίσω τοῦ βουνοῦ
τὸ φεγγάρι βγαίνει.

Στὴ συρμὴ τῆς πρύμης νανουρίζει ὄρια
τ' ἀφρισμένο κῦμα.
Πάρετε, πνοοῦλες, πάλι στὴ στεριά
νὰ μᾶς πᾶτε πρίμα.

Δὲν πρόφτασε νὰ πέση καλὰ καλὰ στὸ κρεβατά-
κι της ἄργὰ τὴν νύχτα ἡ Φωτούλα καὶ κουρασμένη
καθὼς ἦταν ἀμέσως ἀποκοιμήθηκε γλυκά.

Καὶ εἶδε στὸν ὕπνο της καὶ πάλι τὴ θάλασσα.
Κολυμποῦσε, λέει, βαθιὰ μαζὶ μὲ τ' ἀσημένια ψα-
ράκια.

Τ Ε Λ Ο Σ

Μεταχρονία φιλία
Σκου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Ὁ Γιώργος	σελ. 3
2.	Στὸ σχολεῖο	» 6
3.	Ἡ Φωτούλα	» 6
4.	Τὰ καινούρια βιβλία	» 12
5.	Τὸ σπῖτι τῆς Φωτούλας.....	» 13
6.	Οἱ κοῦκλες τῆς Φωτούλας.....	» 14
7.	Στὸν περίπατο	» 17
8.	Τὰ χελιδόνια	» 19
9.	Ἄμα τὰ παιδιὰ φεύγουν ἀπὸ τὸ σχολεῖο	» 20
10.	Κυριακὴ	» 22
11.	Ἑτοιμασίες γιὰ τὸ χειμῶνα.....	» 26
12.	Οἱ καλοὶ συνεργάτες	» 29
13.	Ἡ καταιγίδα.....	» 30
14.	Ἐνα παραμῦθι.....	» 38
15.	Οἱ παραμονές.....	» 45
16.	Ὁ μικρὸς κουλουρτζῆς.....	» 46
17.	Μέσα στὴν τάξη.....	» 48
18.	Τὰ παιδιὰ συλλογίζονται.....	» 49
19.	Ὁργανώνεται ἡ γιορτὴ.....	» 50
20.	Ἡ ἐτοιμασία.....	» 52
21.	Ἡ γιορτὴ	» 53
22.	Παραμονὴ Χριστουγέννων	» 55
23.	Χριστούγεννα	» 58
24.	Χιόνι	» 59
25.	Χιονοπόλεμος (ποίημα Σ. Σπεράντζα)	» 63
26.	Τὰ κάλαντα (μὲ δημοτικὸ τραγοῦδι)	» 64
27.	Τὴ νύχτα τοῦ Ἀι-Βασίλη (μὲ δημοτικὸ νανούρισμα).....	» 67
28.	Στὴ θάλασσα.....	» 70
29.	Ἡ γιορτὴ τῆς Φωτούλας.....	» 74
30.	Οἱ καλοὶ φίλοι.....	» 76
31.	Στὸν ἐλαιῶνα.....	» 78
32.	Στὸ ἐλαιοτριβεῖο.....	» 80
33.	Τὸ λάδι.....	» 82
34.	Οἱ ἀποκριές.....	» 83

85. 'Ο κύρ 'Αναστάσης	σελ. 87
86. 'Ο άετός	» 91
37. 'Ο Γιῶργος στὸ κρεβάτι	» 98
38. 'Η μικρὴ δασκάλια	» 98
39. Τὰ παιδιὰ πηγαίνουν νά δοῦν τὸ Γιῶργο	» 100
40. 'Ο Γιῶργος ξαναπηγαίνει στὸ σχολεῖο	» 101
41. 'Η ἀνοιξη	» 102
42. Τὸ χελιδόνι (δημοτικὸ τραγούδι)	» 103
43. Οἱ μέλισσες	» 104
44. 'Η ἀνοιξη στὴν πόλη	» 106
45. 'Ο σκαντζόχοιρος	» 107
46. Τὰ παιδιὰ πηγαίνουν στὴν Πλαγιά	» 110
47. Τὸ χωριό	» 112
48. Στὸ στάβλο	» 116
49. Στὸ ποταμάκι	» 118
50. Ποταμάκι (ποίημα Σ. Σπεράντζα)	» 122
51. Ἐνα γράμμα τῆς Φωτούλας	» 123
52. 'Ο ἐπιτάφιος	» 124
53. Προσευχὴ τοῦ μικροῦ κοριτσιοῦ (ποίημα Σ. Σπεράντζα)	» 125
54. 'Η Λαμπρὴ (μὲ δημοτικὸ τραγούδι)	» 126
55. Στὸ λιβάδι	» 128
56. Ἐνα θλιμμένο τραγούδι	» 134
57. 'Η μάνα (ποίημα Σ. Σπεράντζα)	» 136
58. Στὸ δάσος	» 137
59. Τὰ παιδιὰ γυρίζουν στὴν πόλη	» 140
60. Μιὰ ἱστορία	» 141
61. Τελευταῖες ἡμέρες τοῦ σχολείου	» 146
62. Καλοκαίρι	» 149
63. Θέρος	» 151
64. Θερισμός (ποίημα Σ. Σπεράντζα)	» 153
65. Στὴ θάλασσα (μὲ ποίημα Σ. Σπεράντζα)	» 153

Οἱ εἰκόνες εἶναι τοῦ κ. Π. Ροῦμπου.

30-58 30-58

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΑ & ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΔΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1925 — 1926 καὶ ἐξῆς.

1. ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟ ΤΕΥΧΟΣ Α' Ο Ἥλιος τοῦ Κράτους
2. ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟ » Β' Ἑπ. Παπαμιχαήλ
3. ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟ » Β' Δ. Ἀνδρεάδης (*Πουλιὰ καὶ Παιδιὰ*)
4. Η ΑΥΓΗ Ἀναγνωστικὸ Β' τάξ. Παπαμιχαήλ — Βουτυρᾶ
5. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ » Β' » Κλεάνθους — Παπαμαύρου
6. Ο ΗΛΙΟΣ » Γ' » Παπαμιχαήλ — Βουτυρᾶ
7. ΟΔΥΣΣΕΙΑ » Γ' » Δημοσθ. Ἀνδρεάδης
8. Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ » Δ' » Καρκαβίτσα — Παπαμιχαήλ
9. Ο ΦΑΡΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ Δ' » Δημοσθένους Ἀνδρεάδης
Π. Παπαχριστοδούλου
10. ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ Ε' » Καρκαβίτσα — Παπαμιχαήλ
11. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ Γ' τάξ. Ε. Παπαμιχαήλ
12. » » Δ' » » »
13. » » Γ' καὶ Δ' » » »

ΤΙΜΗ 12.40

Ὑπουργ. ἀπόφ. $\frac{54.141}{1-10-1926}$

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 51739) 18-9-1926 Ὑπουργ. ἀπό-
φασιν ἀξάνεται ἡ τιμὴ τοῦ παρόντος βιβλίου
κατὰ 20 τοῖς ἑκατὸν λόγῳ ἐξόδων μεταφοράς, συ-
σκευῆς κ.λ.π. δι' ὅλα τὰ ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν μέρη.